

Yıldız Teknik Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yabancı Diller Eğitimi Anabilim Dalı
Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Tezli Yüksek Lisans
Programı

Yüksek Lisans Tezi

**C.E.F. A1 DÜZEYİ İÇERİK İNCELEMESİ
(AVRUPA KONSEYİ ÇERÇEVE PROGRAMI)**

Ebru SAMIK
03717003

Tez Danışmanı: Dr. Aybars ERÖZDEN

İstanbul, 2006

*Bu çalışmayı, bölüme girdiğim
andan itibaren, odamdaki hatta
evdeki dağınıklığım dolayısıyla
sabrını esirgemeyen; kendisi için
ne yaparsam yapayım asla
borcumu ödeyemeyeceğim canım
annem mr SAMIK'a ithaf
ediyorum.*

ÖZ

Sanayileşme alanındaki ortak yatırımlar, ticari ve ekonomik alandaki paylaşımlar, kültürler arası ilişkiler, ayrı diller arasında oluşan gereksinimleri karşılamak için dil öğrenimi alanındaki boşlukları giderme çalışmalarına hız kazandırmıştır. İnsanlar zaman içinde, iletişim için daha kolay, daha az zaman ve para harcayarak bu gereksinimlerini karşılamak istemişlerdir. Avrupa Konseyi, bu gereksimi karşılayabilmek için yaklaşık 15 yıldır araştırmalarını sürdürmektedir.

Gelişmiş ülkelerde diller-arası iletişim yurt dışına gitmeden de sağlanabilmektedir. Ülkeler başka ülkelerle yarışırken sempozyumlarda bilgi alışverişini hızlandırmaktadır. Ortak dil, bu yüzden gereklidir. Bir ülkede yazılan metnin, başka bir ülkede çevirisini okumaktansa; o metnin asıl dildeki anlatısını okumak her zaman daha yararlı olur. Ayrıca, insanların farklı dil ve kültürlerle yaklaşımı; milliyetçilik ve yabancı düşmanlığı gibi uç görüşleri ortadan kaldırarak hareket etmesi; ülkeler arası paylaşımlar için çok önemlidir.

‘Avrupa yabancı dil eğitim politikalarını da biçimlendiren kültür boyutlu anlayışa göre, Avrupa’nın kültür mirası olarak değerlendirilen çok dilliliğin korunması yönünde tek bir dilin egemenliğinin engellenmesi gereğini savunur’ (Polat, 2001:32). Tüm Avrupa ülkelerinde konuşulan dillerin, bu yöndeki çalışmaları yapılırken ne yazık ki ülkemizde, Türkçe’nin dil pasaportu için gerekli ölçütler üzerine yeterli çalışma yapılamamıştır. Bu çalışmaların hız kazanabilmesi; ancak Türkçe’nin yabancı dil olarak belli ölçütlere bağlı kalarak öğretilmesiyle mümkündür. Çalışmalar, belli kurumların ve belli üniversitelerin çabalarına bağlı olarak sürdürülmektedir. Çalışmaların yaygın hale getirilmesi siyasi ve ekonomik katkılara bağlıdır.

Bu çalışma, Avrupa Konseyinin 2000 yılında yayımladığı ‘Genel Avrupa Dilleri Çerçeve Programı’nda dünyaya duyurduğu ölçütlere bağlı kalarak hazırlanan bir izlencedir.. Türkçe’nin A1 düzeyinin incelendiği bir işlevsel-kavramsal izlence oluşturmak hedeflenmiştir. Belirlenen ölçütlere uygun olarak A1 düzeyi için gerekli metinler oluşturulmuş; ayrıca bu metinlerin sözcüksel ve yapısal bağlamda incelemeleri yapılmıştır.

Türkçe’nin yabancı dil olarak öğretimi çalışmaları içinde bu çalışma, kendi alanında bir başlangıçtır. Çalışmaların sürdürülmesi ve diğer düzeylerin incelenmesi gerekmektedir.

ABSTRACT

Mutual investments in fields of industry, common work in commercial life, inter-cultural relations have all contributed to the efforts in dealing with the gaps in language learning so that the needs that arise between various languages. People, in time, have had a wish to meet these needs of communication on a shorter period of time and less expenditure. The Council of Europe have been carrying out research for about fifteen years to supply this need.

In developed countries, inter-lingual communication can be provided without going abroad; countries speed up the transfer of knowledge in symposiums. This is another reason why a common language is needed. Instead of reading a text in translation in another language, reading the text in its own language can be more beneficial. Moreover, it has become more and more important for people to act together having eliminated xenophobia.

‘According to the multi-cultural attitude that also constructs the European policies of foreign language learning, it is essential to avoid the dominance of one certain language so that the multi-lingualism, also considered as *Europe’s cultural heritage*, can be preserved (Polat, 2001:32). Although much work has been in progress in all the European countries in this respect, unfortunately in Turkey there is not much work on the criteria for the language passport. In order for such work to gain acceleration, Turkish must be taught depending on some certain criteria. The research has been done depending on the efforts of some institutions and universities. Laying the research on a more extensive scale depends on political and economic contributions.

The present work is basically a syllabus designed on the criteria set in *The Common European Framework* published in as early as 2000, aiming to investigate the Level A1 for Turkish for a functional-notional syllabus. Texts are written for the Level A1 in accordance with the set criteria, and these texts are analysed on lexical and structural levels.

Among the work on teaching Turkish as a foreign/second language, the present study is a beginning for the abovementioned aims. The research needs to be carried on and the other levels investigated.

İçindekiler

ÖZ	iii
ABSTRACT	iv
İçindekiler	v
Önsöz	vii
1. GİRİŞ	1
1.1. Avrupa Diller Çerçevesi Nedir?	1
1.2. ‘Çok Dillilik’ Nedir?	5
1.3. Avrupa Genel Çerçevesinin Etkinlik Alanları Nelerdir?	7
1.4. Avrupa Diller Çerçevesi Hangi Ölçütleri Karşılmalıdır?	8
1.5. Benimsenen Yaklaşım ‘Hareket Merkezli Bir Yaklaşım’	10
1.6. Bireyin Genel Yetenekleri	12
1.7. İletişimsel Dil Yeteneği	16
1.8. Dil Etkinlikleri	17
1.9. Araştırmanın Tasarlanması	19
2. ARAŞTIRMA: Yabancıdil Olarak Türkçe Öğretimi İçin A1 Düzeyi Belirlemesi	21
2.1. Konu	21
2.2. Amaç	22
2.3. Veri Toplama Yöntemi	26
2.4. A1 Düzeyi İncelemesi	26
2.4.1. Üretimsel Etkinlikler ve Stratejiler	26
2.4.1.1 Sözlü Üretim	26
2.4.1.1.1 Genel Sözlü Üretim	26
2.4.1.2. Yazılı Üretim	62
2.4.1.2.1 Genel Yazılı Üretim	62

2.4.1.2.2. Üretici Yazma	76
2.4.3.Sözlü Algılama Etkinlikleri (Dinleme)	83
2.4.3.1 Genel Dinleme ve Anlama	83
2.4.4. Görsel Algılama Etkinlikleri (Okuma)	99
2.4.4.1 Genel Okuma ve Anlama	99
2.4.5. İletişimsel Etkinlikler ve Stratejiler	125
2.4.5.1 Sözlü Etkileşim	126
2.4.5.1.1 Genel Sözlü Etkileşim	126
2.4.5.2 Yazılı Etkileşim	166
2.4.5.2.1 Genel Yazılı Etkileşim	166
2.5 Türkçe Açıklanması Gerekebilecek Bazı Yapıların Özetleri ve Tabloları	223
2.5.1 Türkçe'de Özne Yüklem Uyumu	223
2.5.2 Zaman Belirteçleri	226
2.5.3 Sayılar Tablosu	229
2.5.4 Günler, Aylar Tablosu	231
2.5.5 Sıfatlar Listesi	232
2.5.6 Akrabalı, Cinsiyet ve Unvan Adları	232
2.5.7. Eylemler Listesi	233
3. SONUÇ	235
3.1. Bulgular	235
3.2. Öneriler	238
Kaynakça / Göndermeler	240

Önsöz

Dünyada konuşulduğu düşünülen 5000'e yakın dil bulunmaktadır. Türkçe, -şu an için- konuşan insan sayısı bakımından 7. sırada yer almaktadır. Bu sıralama ne yazık ki Türkçe'nin hak ettiği ilgiyi görmesi için yeterli olamamıştır. Bu da bize, bir ülkenin siyasi ve ekonomik alanda, dünya üzerinde ne kadar söz sahibiyse dilinin yaygınlaşması ve öğretimi için o kadar fazla çaba harcadığını göstermektedir. Biz, bu düşüncenin yıkılması için bir şeyler yapmayı hedefliyoruz. Unutmamız gereken şey; Türkçe'nin, başka anadillere sahip insanlar için, bizim yıllarca öğrenmek için para, zaman ve emek harcadığımız bir başka yabancı dilden hiçbir farkı olmadığıdır. Bunu siyasi, kültürel ve toplumsal alanda anladığımızda, bu işe ekonomik olarak da pay ayrılması gerektiğini yerine getirdiğimizde, işimiz daha da kolaylaşacaktır.

İlk olarak, bu bölüme Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünden mezun olmuş biri olarak beni kabul eden, bu alandaki bilgilerini aktaran, destek olan, bu çalışmanın her aşamasında bana yol gösteren, araştırma aşamasındaki sıkıntılarımıza ortak olan ve kimi zaman 'neden böyle bir işe giriştim ki?' dediğimde, bize olan güvenini dile getirdiği cümlelerini ve ses tonunu hatırlayarak beni -kendisi farkında olmasa da- bilgisayarın başına oturtan danışman hocam Sayın Dr. Aybars ERÖZDEN'e sonsuz saygı ve minnettarlığımı sunarım.

Bölümümüz içinde bize dersler veren tüm hocalarıma, İngilizce kaynaklardan yararlanmamda bana destek olan biricik arkadaşlarım Şenay ASLAN ve Soner BASKIN'a; 'bırakıyorum' dediğim anda bana desteğini esirgemeyen, burada tanıştığım ve umarım bundan sonra da pek çok şeyi paylaşacağım değerli arkadaşım Mine TOSYALI'ya; özgün metinleri oluşturmamda bana, o muhteşem hayal gücü ile yardım eden ve kendisine verdiğim tüm sıkıntılara tahammül eden sevgili arkadaşım Mehmet Tuna AMAÇ'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

—E.S.

1. GİRİŞ

Bu bölümde, hazırlanan izlencenin dayandığı temelleri daha net belirleyebilmek için bize kaynaklık eden ‘Avrupa Diller Çerçevesi’nin amaçları ve içeriğinden söz edilecektir. Bölüm, çalışma içinde özellikle nelere dikkat edildiğinin anlaşılması açısından yararlı olacaktır.

1.1. Avrupa Diller Çerçevesi Nedir?

Yayımlanan Avrupa Dilleri Çerçeve Programında, çerçevenin oluşturulma amacı şöyle açıklanmaktadır: Avrupa çapında ders kitaplarının, ölçme araçlarının, eğitim programları ve kılavuzlarının, dil programlarının özenle hazırlanması için genel ve ortak bir temel sağlamaktadır. Çerçeve; dil öğrencilerinin bir dili, iletişim amacıyla kullanabilmek için ne yapmaları gerektiğini; etkili bir şekilde hareket edebilmek için hangi bilgi ve yetenekleri geliştirmek zorunda olduklarını anlatır. Çerçeve ayrıca, öğrencilerin öğrenme süreçlerinin her öğrenim aşamasında ve hayat boyunca ölçülebilmesine olanak tanıyan yeterlilik düzeylerini de tanımlar.

Avrupa Diller Çerçevesi’nin amacı, modern diller alanında çalışan meslektaşlar arasında Avrupa’daki ayrı eğitim düzenlerinden kaynaklanan iletişim engellerinin üstesinden gelmektir. Çerçeve, eğitim danışmanlarının, ders hazırlayıcılarının, öğretmenlerin, öğretmen eğitimcilerinin sorumlu oldukları öğrencilerin asıl gereksinimlerini karşılayabildiklerinden emin olmaları ve onların çalışmalarını ortama göre ayarlamalarını sağlayan bir görüş açısıyla, yaptıklarını değerlendirmeleri için araçlar sunar.

Amaçların, içerik ve yöntemlerin net bir tanımı için genel bir temel sunan çerçeve, niteliklerin, programların ve derslerin işlenebilirliğini kolaylaştıracak ve böylece modern diller alanında uluslararası işbirliğini de destekleyecektir. Dil

yeterliliğini tanımlayan hedef ölçütlerin bulunması, ayrı öğrenme ortamlarında kazanılan niteliklerin karşılıklı olarak onaylanmasını kolaylaştıracak, böylece Avrupa çapında bir hareketlenme sağlayacaktır.

Çerçeveyi sınıflandırmada kullanılan kuralların doğası, kaçınılmaz bir şekilde dil yeteneğini ayrı ayrı parçalara bölerek, insan dilinin karmaşıklığını kontrol altına almaya çalışmasını sağlar. Bu da bizi derinlerde bir yerlerde ruhsal ve eğitimsel sorunlarla karşı karşıya bırakır. İletişim tüm insanları etkilemektedir. Parçalara ayrılan ve sınıflandırılan yetenekler, her bir insan kişiliğinin gelişiminde karmaşık şekilde etkiler yaratır. Sosyal bir varlık olarak birey, çatışan sosyal kümelerin genişleyen ortamlarıyla ilişkiler kurar. Kùltürler arası bir yaklaşımda, dilde ve kùltürde yabancılik deneyimlerinin artmasına yanıt olarak, öğrencinin kimlik duygusunun ve tüm kişiliğinin uygun gelişimini sağlayabilmek, dil eğitiminin merkezi hedefidir. Bir sürü parçayı, sağlıklı bir biçimde gelişen bir bütün haline dönüştürmek öğretmenlere ve öğrencilerin kendilerine bırakılmalıdır.

Avrupa Diller Çerçevesi, “ üyeleri arasında daha büyük bir birlik elde etmek” ve bu amacı, “kùltür alanında ortak bir hareketin yerleşmesi yolu ile gerçekleştirmek.” istemektedir.

Bağılı kalınan 3 temel ilke şunlardır:

- Avrupa’daki ayrı dil ve kùltürlerin zengin mirası, korunması ve geliştirilmesi gereken çok değerli ortak bir kaynaktır. Bu çeşitliliği iletişime engel olmaktan çıkarıp ortak bir zenginlik ve anlayış kaynağına dönüştürmek için eğitimsel alanda çok büyük bir çabaya gereksinim duyulmaktadır.

‘Yabancı dil eğitiminde kùltürlerarası bildirilişimin vurgulandığı günümüzde, öğrenciye yalnız yabancı bir dünyadaki gündelik yaşamı yansıtan durumları sunmak, ya da amaç-kùltürle ilgili bilgi aktarımında bulunmak yeterli değildir. Bugün amaç-kùltürle ilgili sözü geçen düzenlemeler gerçekleştirilirken bir yandan

da kültür etkileşiminin kişinin eğitiminde oynadığı önemli rol vurgulanmaktadır. Kişinin eğitime yönelik bu amaca ise ancak öğrencinin kendi yaşam deneyimleri hesaba katıldığında ulaşılabilir (Tapan, 1990:68).

- Avrupa'daki hareketliliği, karşılıklı anlayış ve işbirliğini desteklemek amacıyla, ayrı anadillere sahip Avrupalılar arasındaki iletişimi kolaylaştırmak, önyargı ve ayrımcılığın üstesinden gelebilmek; ancak daha iyi bir 'Avrupa Modern Diller' bilgisine sahip olunarak gerçekleştirilecektir.
- Dil öğrenimi ve öğretimi alanındaki milli politikaları düzenlerken ve geliştirirken, üye devletlerin ve politikalarının ilerleyen işbirliği ve düzenlemesi için uygun ayarlamalarının yapılması Avrupa'da daha büyük bir yakınlaşma yaratacaktır.

Eğitim Komitesi ve onun Modern Diller Bölümü'nün etkinliklerinde, özellikle belirlenen genel şartlar, dil öğrenimini geliştirmek için üye devletler ve kamusal olmayan kurumların çabalarını desteklemek ve düzenlemesiyle ilgilidir.

A. Genel Koşullar

1. Devletlerin iletişimsel gereksinimlerini karşılayabilecek dillerin kullanımındaki becerileri kadar, diğer üye ülkelerin (ya da kendi ülkelerindeki diğer toplulukların) dillerinin bilgisini edinmenin etkili bir yoluna sahip olduklarından, mümkün olduğunca emin olmaları ve özellikle;
 - 1.1. Başka bir ülkede günlük yaşantının uğraşlarıyla ilgili olmak ve yabancılarında kendi ülkelerine gelip aynı şeyi yapmalarına yardımcı olmak.
 - 1.2. Ayrı bir dili konuşan genç ve yetişkin insanlarla düşünce ve bilgi alışverişi yapmak, kendi duygu ve düşüncelerini de onlara aktarmak.
 - 1.3. Diğer insanların düşünce biçimleri, kültürel mirasları ve yaşam biçimlerine ait daha geniş ve daha derin bir anlayışa ulaşmak.

2. Öğrencilerin ve öğretmenlerin, bütün düzeylerde, dil- öğrenme düzenlerinin yapılandırma ilkelerini, kendi ortamlarına uygulamalarını arttırmak, desteklemek (bunlar Avrupa Konseyi'nin Modern Diller Programı Çerçevesinde sürekli olarak gelişim içinde bulunmaktadır):

2.1. Dil öğretimi ve öğrenimini öğrencilerin gereksinimleri, dili neden öğrendikleri, kendi karakterleri üzerine oturtarak;

2.2. Gerçekçi ve degecek hedefleri mümkün olduğunca net bir şekilde tanımlayarak;

2.3. Uygun yöntem ve araç gereçleri geliştirerek;

2.4. Öğrenme programlarının değerlendirmesini yapmak için uygun formlar ve araçlar geliştirerek.

3. Özel gereksinimlerine uygun iletişimsel yeterliliği kazanmak için, ayrı sınıf ve ayrı öğrenci tiplerine en uygun olan yöntem ve araçların, bütün eğitim düzeylerinde tanımını sağlayacak araştırma ve geliştirme programlarını çoğaltmak.

B. Modern Diller alanındaki hareketlerin politik hedefleri:

- Bütün Avrupalıları, sadece bilim ve kültürde değil, ayrıca sanayi ve ticaretle de yoğunlaştırılmış bir uluslararası hareketlilik ve daha yakın bir işbirliğinin zorluklarına karşı birleştirerek hazırlamak.
- Daha etkili bir uluslararası iletişim yolu ile kültürel ayrılık ve kişiliklere saygı için karşılıklı anlayış ve hoşgörünün yerleşmesi.
- Daha küçük çapta öğretilenler de dahil olmak üzere milli ve bölgesel dillere ait daha fazla bilginin karşılıklı olarak edinilmesi yolu ile Avrupa'nın kültürel yaşantı çeşitliliği ve zenginliğini korumak ve geliştirmek.
- Dilbilimi ve kültürel sınırlamalara rağmen birbirleriyle iletişim sağlama becerilerini, beğenilecek bir biçimde geliştirerek çok dilli ve çok kültürlü

Avrupa'nın gereksinimlerini karşılayabilmek için; eğitimin bütün aşamalarında yeterli kümeler tarafından maddi destek verilerek engellerin aşılmasını sağlamak.

‘Öğrencilerin deneyimlerinden, ilgi alanlarından, beklentilerinden ve gereksinimlerinden yola çıkan ve yabancı kültürü anlamayı öngören yabancı dil öğretimi, çift yönlü bir işlevi üstlenir. Bu tür bir öğretimde öğrenci, hem yabancı bir dünyaya ulaşmayı, hem de kendi kültürünü ve kendisini ortaya koymayı öğrenmelidir. Kùltürler arası karşılaştırmaya dayanan bir yabancı dil öğretimi de böylelikle gerçekleşebilir ancak. Kişinin, kendi deneyimini, yabancı deneyimle karşılaştırması, kültürel başkalığın keşfedilmesini sağlar (Polat, 1990:70).

- İnteraktif bir Avrupa’da iletişim sağlamak için gerekli becerilerden yoksun kişilerin artmasından kaynaklanabilecek tehlikelere meydan vermemek.

1.2. ‘Çok Dillilik’ Nedir?

Son yıllarda, Avrupa Konseyi’nin dil öğrenimine olan yaklaşımında çoğul dillilik kavramı gittikçe artan bir önem kazandı. Çoğul dillilik, çok dillilik kavramından bir toplumdaki dillerin sayısı ya da ayrı dillerin varlığı bakımından farklıdır. Çok dillilik, en basit anlatımla özel bir okul ya da eğitim düzeninde verilen dilleri çeşitlendirerek kazanılabilir. Öğrencilerin birden fazla dil öğrenmesi desteklenebilir. Uluslararası konumda İngilizce’nin durumuna bir indirgeme yapılarak da bu yapılabilir. Bunun ötesinde çoğul dilci yaklaşım şunu vurgular: Bir birey olarak kişinin, kültürel ortamdaki dil deneyimi genişler. Yani evdeki dilden toplumunkine , daha sonra da diğer insanların dillerine (okulda öğrenilmiş olsun ya da doğrudan o dili konuşan toplumda yaşayarak öğrensin fark etmez) doğru genişleyerek büyür , gelişir. Birey bu dilleri ya da kültürleri ayrı ayrı parçacıklar halinde tutmaz. Daha çok dillerin birbirleriyle etkileşimde bulundukları, bütün dil deneyimi ve bilgisinin katkıda bulunduğu ortamlarda iletişimsel yeteneklerini kullanır. Bir kişi, farklı durumlarda

başka insanlarla etkili bir iletişim kurabilmek amacıyla, bu yeteneğinin farklı kısımlarından esnek ve çabuk bir şekilde çağrışım yaparak iletişim ortamında yerini alabilir. Örneğin: Kişilerden biri diğerini anlamak için, dilde kendini ifade etme yeteneğini kullanarak, bir dilden ya da lehçeden diğerine geçiş yapabilir. Bir kişi yeni bir biçimde sunulan daha önce hiç bilmediği bir dildeki yazılı ya da sözlü bir metni anlamak için, uluslar arası yayılmış bir mağazadan daha önce gördüğü sözcükleri tanıyarak, o metnin yazıldığı dile gönderme yapabilir. Biraz, hatta çok az bilgisi olanlar, ortak dili olmayan bireyler arasında aracılık yaparak, iletişim kurmak için yeterli bilgiye sahip olmayanlara yardım edebilirler. Bir aracının yokluğunda, hiçbir bilgisi olmayan bireyler yine de bir dereceye kadar iletişim kurmayı başarabilirler. Gerek bütün dilbilimi araçlarını kullanarak gerek farklı dil ve lehçelerdeki ayrı ifade şekillerini deneyerek ya da ayrı dilbilim yöntemlerini (mimik, yüz ifadesi, taklit vs.) kullanarak ve dil kullanımını en basite indirgeyerek iletişim kurabilirler.

Bu açıdan bakıldığında, dil eğitiminin amacı kökten değişmektedir. Artık dil eğitimi, bir ya da iki hatta üç dilin her birinin birbirinden ayrı tutulduğu , asıl model olan , anadil konuşucusuyla birlikte, öğrenilmesi demek değildir. Bunun yerine asıl amaç, bütün dilbilimi becerilerinin bir yerinin olduğu dilbilimsel bir birikim olmalıdır. Bu demektir ki; eğitim kurumlarında sunulan dillere çeşitlilik kazandırmalı ve öğrencilere çoğul dillilik yeteneğini geliştirme fırsatı verilmelidir. Ayrıca dil öğrenmenin hayat boyu süren bir etkinlik olduğu bir kez anlaşılnca , genç bir insanın okul dışında yeni bir dil deneyimi ile karşı karşıya kalması durumunda, güdülenmenin, becerilerin ve kendine güvenin geliştirilmesi merkezi önem taşır hale gelmektedir. Kuşkusuz, öğretmenler ve öğrencilere ayrı nitelikler kazandıran eğitim güçlerinin sorumlulukları belirli zamanda, belirli bir dilde verilen bir yeterlilik düzeyini kazandırma göreviyle sınırlandırılmaz.

Böyle, bir dizi değişimin tam kapasite ile kullanılması hala üzerinde

çalışılması ve harekete dönüştürülmesi gereken bir durumdur. Avrupa Konseyi Dil Programındaki son gelişmeler, çoğul dilliliğin artırılmasında, dil öğreten meslektaşların bütün üyeleri tarafından kullanılsın diye araçlar üretmek üzerinedir. Avrupa Dil Portföyü (birikimi), değişik milletlerin dil öğrenimi, kültürler arası deneyimlerin kaydedilebildiği ve resmen tanınabildiği bir boyut sağlamaktadır. Bu amaçla Avrupa Diller Çerçevesi, sadece verilmiş bir dilde yeterliliğin düzeylendirilmesini sağlamakla değil, ayrıca öğrencilerin değişen gereksinimleri, özellikleri ve kaynaklarıyla uyum içinde değişik dilleri edinmelerini ve hedeflerini özelleştirmelerini kolaylaştıracak dil yeteneklerinin ve dil kullanımının da bir yolu da bize göstermektedir.

Çoğul dillilik, çoğul kültürlülük ortamlarında kendini göstermektedir. Dil bir kültürün sadece önemli bir ögesi değil, ayrıca kültürel gösterilere en kolay erişim aracıdır. Yukarıda söylenenlerin çoğu geniş bir alanda eşit olarak uygulanmaktadır. Bir kişinin kültürel yeteneğinde, o kişinin işlerlik kazandırdığı değişik kültürler (ulusal, bölgesel, sosyal...) öyle basit bir şekilde yan yana durmazlar. Onlar karşılaştırılır, kıyaslanır ve diğer tamamlayıcılarla iletişimde bulunan bir tamamlayıcı olan zenginleştirilmiş, bütünü oluşturan bir çoğul dilci yetenek ortaya çıkarmak için kullanılır.

1.3. Avrupa Genel Çerçevesinin Etkinlik Alanları Nelerdir?

Çerçevenin kullanımı şunları içerir:

- İlk bilgiye göre onların varsayımları ve söyleyişleri, özellikle birinci , düşük ikinci (orta), yüksek ikinci (orta) ve daha yüksek eğitim düzeyleri arasında :
- onların hedefleri,
- ve içerikleri açısından dil öğrenme programının tasarlanması,
- sınavların içerik programı,

- o olumlu başarıdan çok olumsuz eksiklikler açısından değerlendirme ölçütleri bakımından dil belgelendirmesinin tasarlanması.

Kendine yönelik öğrenme tasarısı da şunları içine alır:

- o öğrencinin şu anki bilgi durumunun farkında olmasını sağlamak,
- o olabilirlik ve beğenilen hedeflerin kendi kendine ayarlanması,
- o araç gereç seçimi,
- o kendi kendine değerlendirme,

Öğrenim programları ve değerlendirme

- o küresel olabilir: bir öğrenciyi iletişim yetenekleri ve dil yeterliliğinin bütün boyutlarında ileri düzeye ulaştırır.
- o bölgesel (modüler) olabilir: öğrencinin yeteneğini belirli bir amaç için sınırlı bir alanda kullanma gücünü geliştirir.
- o yoğunlaştırılmış olabilir: öğrenmeyi belli yönlerde vurgular ve bilgi ve yeteneklerin bazı alanlarında diğerlerinden daha yüksek bir düzeye ulaştığı bir görünüm meydana getirir.
- o kısmi (bölümsel) olabilir: sadece belli etkinlik ve becerilerde sorumluluk alır ve diğer becerileri kenarda bırakır.

İşte, Avrupa Diller Çerçevesi, bu çeşitli biçimleri sunmak amacıyla hazırlanmıştır.

1.4. Avrupa Diller Çerçevesi Hangi Ölçütleri Karşılmalıdır?

İşlevlerini yerine getirebilmesi için, Avrupa Diller Çerçevesinin anlaşılır , şeffaf ve uyumlu olması gerekmektedir.

‘Anlaşılır’ sözcüğüyle Avrupa Diller Çerçevesinin; dilbilgisi kurallarını, yeteneklerini, kullanımı alanını tam anlamıyla özelleştirmeye çalışması gerektiği ve bütün kullanıcıların hedeflerine gönderim yaparak tanımlayabilmeleri gerektiği belirtilmek istenir. Avrupa Diller Çerçevesi, dil yeterliliğinin tanımlandığı çeşitli

boyutları birbirinden ayrılabilmelidir ve öğrenmedeki süreçlerin ayarlanabildiği bir dizi gönderim noktası (düzeyler ya da adımlar) sağlayabilmelidir. İletişimsel yeterlilik gelişiminin çok katı dilbilimi kuralları haricinde diğer boyutların da katılımını gerektirdiği akıldan çıkarılamamalıdır (Örneğin; sosyokültürel farkındalık, etkili ilişkiler öğrenmek...vb) .

‘Şeffaf’ sözcüğü ile anlatılmak istenen, bilginin açık bir biçimde biçimlendirilmesi, kullanıcıların kolayca anlayabilmesine hazır, net ve elde edilebilir olması gerektiğidir.

‘Uyumlu’ sözcüğü ile anlatılmak istenen, tanımın iç çatışmalardan uzak olması gerektiğidir. Eğitim düzenine gelince, uyum, onun parçaları arasında düzenli bir ilişkinin varlığını gerektirir.

- gereksinimlerin saptanması
- hedeflerin belirlenmesi ve devamlılığı
- içeriğin tanımı
- araç gereç yapım ve seçimi
- öğrenme ve öğretme programlarının hazırlanması
- kullanılan öğretme ve öğrenme yöntemleri
- değerlendirme, sınav yapma ve ölçme

Dil öğretimi ve öğrenimi anlaşılır, şeffaf ve uyumlu bir çerçevenin hazırlanması , tek biçimli bir dizgenin sunulması anlamına gelmez. Tam tersine, gerektiğinde bazı ayarlamalar yapılarak özel durumlara uygulanabilmesi amacıyla açık, net ve esnek olmalıdır. Çerçevede olması gereken özellikler şunlardır:

- çok amaçlı: dil öğrenimi için olanakların sağlanması ve tasarlanmasında gerekli olan çok çeşitli araçlar için kullanışlı olmalıdır.
- esnek: farklı durumlarda kullanım için ayarlanabilir olmalıdır.

- açık: büyüme ve genişlemeye uygun olmalıdır.
- dinamik: kullanımdaki deneyimlere yanıt olarak sürekli gelişim içinde olmalıdır.
- kullanıcı dostu: okuyucular tarafından kolayca anlaşılabilir ve kullanılabilir bir şekilde sunulmalıdır.
- kuralcı olmayan: dilbilim ve eğitim düşünce ve uygulamalarının herhangi birine kopmaz bir biçimde bağlı olmamalı ve o fikirden geri dönüşü olabilmelidir.

1.5. Benimsenen Yaklaşım: ‘Hareket Merkezli Bir Yaklaşım’

Dil öğrenimi, öğretim ve değerlendirmesi için anlaşılır, şeffaf ve uyumlu bir gönderim çerçevesi, dilin öğrenimi ve kullanımının çok genel bir bakışını sunabilmelidir. Burada benimsenen yaklaşım: özellikle konuşmada bir dilin öğrencilerine ve kullanıcılarına özellikle ‘sosyal bireyler’ olmalarını öngören bir hareket merkezli yaklaşımdır. Bu kişiler, özel bir hareket alanında, özel bir çevrede verilen bir dizi durumda başarmaları gereken görevleri olan bir toplumun üyeleri olacaklardır. Dil etkinlikleri içerisinde, konuşma hareketleri meydana gelirken bu etkinlikler tek başlarına anlamını tam olarak verebilen daha geniş bir sosyal ortamın parçasını oluştururlar. Biz burada görevlerden söz ederken, verilen bir sonucu elde etmek için bir ya da daha fazla bireyin belirlediği yolun becerilerini kullanarak hareketlerini gerçekleştirmesinden söz ediyoruz. Hareket merkezli yaklaşım, ayrıca duygusal ve isteme bağlı kaynakları ve sosyal bir ajan olan bireye özel bir birey tarafından uygulanan becerilerin tamamını göz önüne alır. Buna göre, dil kullanımının ve öğreniminin herhangi bir biçimi aşağıdaki gibi tanımlanabilir:

- Yetenekler, bir kişinin hareketleri gerçekleştirmesine izin veren bilgi , beceri ve karakteristik özelliklerin toplamıdır.

- Genel Yetenekler, sadece dile özgü olmayan fakat, dil etkinliklerini de içeren bütün hareket çeşitlerini hatırlamayı gerektiren yeteneklerdir.
- İletişimsel Dil yetenekleri, bir kişinin özellikle dilbilimi araçlarını kullanarak hareket etmesini güçlendiren , destekleyen yeteneklerdir.
- Bağlam (ortam), içinde iletişim rollerini barındıran, kişinin hem içten gelen hem de dıştan aldığı (fiziksel vb) durumsal etkenler ve olaylar kümesine işaret eder.
- Dil Etkinlikleri, bir kişinin bir görevi başarabilmek amacıyla özel bir durumda, bir ya da daha fazla metni işleme sokan iletişimsel dil yeteneklerini harekete geçirmesini gerektirir.
- Dil Süreçleri, konuşma ve yazmanın üretimi ve alımında gerekli beyinsel ve ruhsal olaylar zincirine işaret eder.
- Metinler, ister bir destek ya da bir amaç olarak, ürün ya da süreç olarak bir görevi başarma durumunun, bir dil etkinliği haline dönüştüğü ve özel bir durumla ilgili (yazılı ya da sözlü) herhangi bir metin ya da olaylar dizisidir.
- Alan, içinde sosyal ajanların görev yaptığı, sosyal hayatın geniş alanlarına işaret eder. Burada bu durumları , dil öğrenimi, öğretimi ve kullanımıyla ilgili olan başlıca bölümlerle sınırladık: eğitimsel, mesleki, kamusal, ve kişisel alanlar.
- Bir Strateji, bir birey tarafından karşılaştığı ya da kendisi için hazırladığı bir görevi başarabilmek amacıyla seçilen düzenlenmiş, amaçlı ve ayarlanmış bir hareket çizgisidir.
- Bir Görev, ulaşılacak bir hedef, yerine getirilmesi gereken bir zorunluluk ya da çözülecek bir sorun ortamındaki, verilmiş bir sonucu elde etmek amacıyla, birey tarafından gerekli olduğu düşünülen herhangi bir amaçlı hareket olarak tanımlanır. Bu tanım geniş bir hareketler yelpazesini kapsar. Bu hareketler bir

elbise dolabını taşımak, bir kitap yazmak, bir anlaşma metnindeki belli şartları yerine getirmek, bir kat oyunu oynamak, bir restoranda yemek siparişi vermek, bir yabancı dil metnini çevirmek ya da küme çalışmasıyla bir sınıf gazetesi hazırlamak gibi hareketler olabilir.

Eğer yukarıda açıklanan ayrı boyutların, dil kullanımı ve öğreniminin bütün çeşitleriyle ilişki içinde bulunduğu kabul edildiyse, diyebiliriz ki; dil öğrenimi ve öğretimi ile ilgili herhangi bir hareket bu boyutların her biriyle de bağlantılıdır: stratejiler, görevler, metinler, bireyin genel yetenekleri, iletişimsel dil yetenekleri, dil etkinlikleri, dil süreçleri, ortamlar ve durumlar.

1.6. Bireyin Genel Yetenekleri

Dil öğrencilerinin ve kullanıcıların genel yetenekleri özel olarak onların öğrenme becerilerinden, doğuştan gelen yeteneklerinden ve bilgilerinden oluşur: Bilgi, yani ifade edilen bilgi deneyimden (deneyimsel bilgi) ve daha resmi öğrenmeden (akademik bilgi) kaynaklanan bilgi olarak anlaşılır. Tüm insan iletişimi, dünya hakkında paylaşılan bilgiye bağlıdır. Dil öğrenimi ve kullanımına göre kullanılan bilgi, doğrudan doğruya yalnızca dil ve kültürle ilgili değildir. Bilimsel ya da teknik eğitim alanındaki akademik bilgi, mesleki alanda akademik ya da deneyimsel bilgi, o alanlarla ilgili yabancı dillerdeki metinlerin anlaşılması ve algılanmasında açıkça önemli bir rol oynar. Kamuya ait ortamlardaki ya da özel ortamlardaki günlük yaşantıyla ilgili deneyimsel bilgi (günün planlanması, yemek saatleri, ulaşım araçları, iletişim ve bilgi), yabancı bir dildeki dil etkinliklerinin üstesinden gelebilmek için gereklidir. Diğer ülkeler ve bölgelerdeki sosyal kümeler tarafından taşınan dini inançlar, tabular, ortak kabul edilen tarih gibi paylaşılan değerler ve inançlar bilgisi ise kültürler arası iletişim için gereklidir. Bilginin bu denli çok alana yayılıyor olması bireyden bireye değişir. Kültür odaklı olabilirler, fakat yine de evrensel değişkenlerle

ve sabitlerle de ilgili olabilirler.

Herhangi bir yeni bilgi, bireyin daha önceden sahip olduğu bilginin üzerine kolayca eklenmez; fakat, bireyin daha önceki bilgisinin yapısı, zenginliği ve doğası şekillenir ve daha sonraki bilginin yeniden yapılanmasına ve uyarlanmasına bazı yönlerden etki eder.

Açıkçası bireyin o ana kadar edinmiş olduğu bilgi, zaten dil öğrenimiyle doğrudan doğruya ilgilidir. Birçok durumda, dünyanın bu farkındalığını , öğrenme ve öğretme yöntemleri önceden kestirebilir. Buna karşın belirli ortamlarda (örneğin dalmak(suya), öğretim dilinin, bireyin anadili olmadığı bir okulda ya da üniversiteye devam etmek) dilbiliminin ve diğer bilginin bağlantılı ve eşzamanlı zenginleşmesi vardır. Artık bilgi ve iletişimsel yetenek arasındaki ilişkiye dikkatli bir bakış sergilenmelidir.

Beceriler ve teknik ustalık, ister araba kullanma olayı olsun ister keman çalma ya da bir toplantıya başkanlık etme olayı olsun, ifade edilen bilgiyi kullanma becerisinden çok yöntemleri kullanma becerisine bağlıdır; fakat, bu beceri unutulabilir, bilginin edinilmesiyle güçlenebilir ve doğuştan gelen yeteneklerle (örneğin, bir görevi yerine getirirken ki rahat tavırlar)desteklenebilir. Böylece tekrarlama ve deneyimin (debriyajdan ayak çekme, vites değiştirme vb.) hemen hemen otomatik bir süreçler zincirine dönüşmesiyle araba kullanmak, öncelikle bilinçli ve sözlü eylemlerin (yavaşça debriyaj pedalını bırak, üçüncü vites at vb.) kesin bir çöküşünü ve bireyin “bir kişi nasıl araba kullanılacağını bilir” konusunda bir kez bile bilinçli olarak düşünmek zorunda olmadığı belirli gerçeklerin (düz vitesli bir arabada üç tane pedal vardır vb.) edinilmesini gerektirir. Birisi araba kullanmayı öğrenirken, genellikle yüksek düzeyde dikkatini toplamaya, yüksek düzeyde kendini tanımaya gereksinim duyar. Çünkü kişinin kendi öz-imajı özellikle kolayca incinebilir (başarısızlık riski, yetersiz görünme) . Bir kez yetenekler kazanılınca, artık

sürücünün çok daha kolaylıkla ve kendinden emin olarak arabayı kullanması beklenebilir, yoksa bu yolcular ve diğer sürücüler açısından rahatsız edici olabilir. Açıkçası bu örneğin, dil öğreniminin belirli unsurlarıyla paralellik taşıması olasıdır (örneğin, söyleyiş ve dilbilgisinin bazı bölümleri, değişmez, şekilbilim gibi)

Varoluşçu yetenek bir bireyin sosyal etkileşimde olduğu diğer insanlarla iletişim kurma isteğini, diğerleri hakkındaki kişisel fikirlerini ilgilendiren tutumlar, kişilik ve karakter özelliklerinin bir toplamı olarak düşünülebilir. Bu çeşit yetenekler, sadece değişmez kişilik özelliklerden kaynaklanıyormuş gibi düşünülemez. Varoluşçu yetenek yeni kültürlere alışma sürecinin değişik türleri olan etkenleri içerir ve uyarlanabilir.

Bu kişilik özellikleri tutumlar ve huylar, dil öğretimi ve öğreniminde göz önüne alınması gereken değişkenlerdir. Buna göre, tanımlanması zor olsa bile, yine de gönderim çerçevesi içine alınmalıdırlar. Onlar bireyin genel yeteneklerinin parçası olarak düşünülür ve böylece o kişinin becerilerinin bir ögesi olurlar. Bir ya da daha fazla dilin öğreniminde ve bunların kullanımında edinilmiş ya da kişiye özel uyarlanmış olabilecekleri zamana kadar, davranış şekillendirmesi de bir hedef olabilir. Sık sık söylendiği gibi, varoluşçu yetenekler kültür bağlantılıdır ve böylece kültürler arası algılama ve ilişkiler açısından hassas alanlardır: Belli bir kültürün üyesinin arkadaşlık ve ilgisini ifade etme biçimi, başka bir kültürden birisi tarafından saldırganlık ya da öfke olarak algılanabilir.

Öğrenme yetisi , varoluşçu bilgiyi, ifade edebilen bilgiyi ve becerileri harekete geçirir ve yeteneğin çeşitli türlerine dikkat çeker. Öğrenme yetisi ayrıca ‘başkalık’ı keşfetmenin nasıl olduğunu bilmek ya da ‘başkalık’ı keşfetmeye meyilli olmak şeklinde de düşünülebilir (başkası, başka bir dil , başka bir kültür, diğer insanlar ve bilginin yeni alanları olabilir).

Öğrenme yetisi kavramı, genel uygulama hakkında olsa da özellikle dil

öğrenimiyle ilgilidir. Söz konusu öğrencilere bağlı olan öğrenme yetisi, varoluşçu yetenek, ifade edilen bilgi ve beceriler ve teknik ustalığın aşağıdaki unsurlarının değişen derecelerini ve bileşimlerini gerektirebilir:

- **varoluşçu yetenek:** örneğin, yüz yüze iletişimde ilk adımı atmaya hatta riskleri göze almaya isteklilik; kendine konuşma fırsatı yaratmak ve konuştuğu kişiyi kendi söylediklerini daha basit sözcüklerle yeniden ifade etmelerini isteyerek yardım etmeye yönlendirmek amacıyla kullanılır. Diğer örnekler, dinleme etkinlikleri, söylenen şeye dikkatini verme, diğerleriyle ilişkilerde kültürel yanlış anlama risklerinin büyük oranda farkında olabilme.
- **ifade edilen bilgi:** örneğin şekilbilimsel ve sözdizimsel ilişkilerin neler olduğu bilgisi, belli bir dil için verilen çekimleme kalıplarına karşılık gelir; ya da belli kültürlerde gıdasal ve cinsel eylemlerle bir arada bir tabunun , özel törenlerin ya da dini inançların olabileceğine karşılık gelir.
- **beceriler ve teknik ustalık:** Örneğin, öğrenme kaynakları olarak (örnek internet) görsel işitsel ya da bilgisayar dünyasını nasıl kontrol edeceğini bilerek bir kişinin bir belge merkezinde yolunu kolayca bulabilmesi ya da bir sözlüğü kullanma becerisi.

Aynı birey için becerilerin, teknik ustalığın ve bilinmeyenle başa çıkma yetisinin kullanımında birçok değişik yollar bulunabilir:

- **olaya göre çeşitlemeler,** bireyin yeni insanlarla tamamıyla bilinmeyen bir bilgi alanıyla, tanıdık olmayan bir kültürle ya da bir yabancı dille ilgili olmasına bağlı olarak yaşanır.
- **ortama göre çeşitlemeler,** aynı olayla karşılaşan bir gezginin , misyonerin, gazetecinin, eğitimcinin, doktorun ya da ırk bilimcinin (ethnologist) anlam

arama ve keşif süreçleri şüphesiz ki farklı olacaktır. her biri kendi disiplin ya da hayata bakış açılarına göre hareket edecektir.

- ***baskın olaylara ve geçmiş deneyimlere göre çeşitlemeler***, beşinci bir yabancı dli öğrenirken uygulanan becerilerin, ilkinin öğrenirken uygulananından farklı olacağı kuvvetli bir olasılıktır.

Böyle çeşitlemeler, öğrenici kesitleri değişmez bir şekilde bir kere ve her zaman için sabitlenmiş olarak düşünülmediği sürece , ‘öğrenme biçimleri’ ya da ‘öğrenici kesitleri’ şeklinde yan yana kavramlar olarak düşünülmelidir.

Öğrenme amaçları için, verilen bir görevi tamamlamak birey tarafından seçilen stratejiler , onun emrindeki pek çok öğrenme yetisinin çeşitliliğine bağlıdır. Ayrıca bireyin kendi öğrenme yetisini genişletmesi, geliştirmesi, harfi harfine tekrarlanmadığı ya da parçalanmadığı kanıtlanan öğrenme deneyimlerinin çeşitliliği yoluyla da gerçekleşir.

1.7. İletişimsel Dil Yeteneği

İletişimsel dil yeteneğinin çeşitli parçalardan oluştuğu düşünülebilir: dilbilimsel, toplumsal dilbilimsel ve uygulamacı. Bu parçaların her birinin özellikle bilgi, beceri ve teknik ustalığı oluşturduğu kabul edilir. Dilbilimsel yetenekler; sözlüksel, sesbilimsel, söz dizimsel bilgi ve becerileri, dil etkinliklerinin uygulamacı görevlerinin ve çeşitlemelerinin toplumsal dilbilimsel değerleriyle bir sistem olarak dilin diğer boyutlarını kapsar. Bu parça burada belli bir bireyin iletişimsel dil yeteneği açısından düşünülmüştür. Sadece bilgi kapasitesine ve çeşidine değil, ayrıca öğretici düzenlemesine ve bilginin depolanma yoluna (örnek, konuşmacının sözlüksel bir ögeyi içine yerleştirdiği değişik ortak kullanımlar) ve onun erişilebilirliğine (harekete geçirme, çağırışım ve elde edilebilirlik) bağlıdır. Bilgi kolaylıkla elde edilebilir olabilir ya da olmayabilir. Düzenlemeyi ve erişilebilirliği kişiden kişiye ve hatta aynı kişide bile değişiklik gösterebilir (örnek, çoğul dillik yeteneği olan bir bireyde). Sözcük

bilgisini öğretme düzenlemesi ve ifadelerin depolanması bireyin sosyalleştiği ve onun öğrenmesinin meydana geldiği yer olan topluluk ya da toplulukların kültürel özelliklerine bağlıdır.

Toplumsal dilbilimsel yetenekler, dil kullanımının sosyokültürel koşullarına işaret eder. Sosyal adetlere olan hassasiyeti sayesinde (nezaket kuralları, kuşaklar, cinsiyetler, sınıflar ve sosyal kümeler arasındaki ilişkileri yöneten normlar , bir toplumun işleyişinde bazı önemli kuralların dilbilimsel kodlaması), toplumsal dilbilimsel öge, farklı kültürlerin temsilcileri arasındaki bütün dil -etkinliklerinde görev alanlar çoğunlukla onun etkisinin farkında olmasalar bile- iletişimi etkiler.

Uygulamacı yetenekler, karşılıklı olarak birbirini etkileyen konuşmaların metnini ya da senaryolarını hazırlarken dilbilimsel kaynakların (dil görevlerinin üretimi, konuşma parçaları) işlevsel kullanımla ilgilidir. Ayrıca konuşma uzmanlığı, bağlılık ve uyum, metin tipleri ve formların belirlenmesi ince alay (ironi) ve gülünçleme (parodi) ile ilgilidir. Dilbilimsel parçadan çok bu parça için , böyle yeteneklerin yapılandırıldığı kültürel çevrenin ve karşılıklı etkileşimlerin büyük etkisine dikkat çekmek pek de gerekli değildir.

Burada kullanılan bütün bölümler, gözlemlenebilir davranış ve başarıyı göstermesi düşünülen öğretme varlığı, içsel sunumlar düzenekler ve kapasiteler gibi, sosyal bir ajan tarafından içselleştirilmiş, yeteneklerin alanlarını ve çeşitlerini karakterize etme amaçlıdır. Aynı zamanda herhangi bir öğrenme süreci, aynı içsel sunumların, düzeneklerin ve kapasitelerin gelişmesine ve aktarılmasına yardımcı olacaktır.

1.8. Dil Etkinlikleri

Dil öğrencisinin/ kullanıcısının iletişimsel dil yeteneği, alım, üretim, etkileşim ya da arabuluculuğu (özellikle yorumlarken ve çeviri yaparken) gerektiren çeşitli dil etkinlikleri başarıyı sırasında harekete geçirir. İletişimsel yaklaşımın dayandığı

temeller bir yandan dilin yapısı, öte yandan dil kullanımı üzerine yapılan çalışmalardan doğmuştur (Demircan, 1990).Bu etkinlik çeşitlerinin her biri, sözlü , yazılı ya da her iki tipteki metinler olabilir.

Süreç olarak alım ve üretim (sözlü ya da yazılı)kesinlikle önceliklidir, çünkü her ikisi de karşılıklı etkileşim için gereklidir. Buna rağmen bu çerçevede, dil etkinlikleri için bu terimlerin kullanımı, tek başlarına oynadıkları rollerle sınırlıdır. Alıcı etkinlikler sessiz olmayı ve basını izlemeyi kapsar. Ayrıca öğrenmenin birçok biçiminde de önem sahibidirler (dersin içeriğini anlamak, ders kitaplarına başvurmak, gönderim ve belge çalışmaları...) . Üretici etkinlikler, birçok akademik ve mesleki alanda (sözlü sunumlar, yazılı sunumlar ve raporlar) önemli bir göreve sahiptir ve özellikle sosyal değerler onlara bağlıdır(yazıyla ya da akıcı bir konuşmayla sunulan bir çalışmadan çıkarılan yargılar ve sözlü sunumları yaparken).

Karşılıklı etkileşimde, en az iki kişi , üretim ve alımın sırayla görev yaptığı ve gerçekte sözlü iletişimde çakışmakta oldukları bir ortamda rol alır. İki taraf, sadece konuşmayıp aynı zamanda birbirlerini dinlemek zorundadır. Kişilerin birbirlerine çok büyük saygı duyarak konuştukları yerlerde bile, genellikle dinleyici konuşmacının iletisinin geri kalanı zaten kestirilebilir ve bir yanıt hazırlamakla ilgilidir. Yani, karşılıklı etkileşim , almayı ve ifadeler üretmeyi öğretmekten çok daha fazlasını gerektirir. Dil kullanımı ve öğreniminde, iletişimdeki merkezi rolü bakımından karşılıklı etkileşime büyük önem verilir.

Alıcı ve üretici formların her ikisinde de, arabuluculuğun yazılı ve sözlü etkinlikleri , herhangi bir nedenden dolayı birbirleriyle doğrudan iletişim kuramayan insanlar arasındaki iletişimi olası kılar. Çeviri ya da yorumlama, bir açıklama, özet ya da kayıt, üçüncü kişinin doğrudan erişime sahip olmadığı bir kaynak metnin , o kişi (3. kişi) tarafından yeniden oluşturulmasını sağlar. Arabuluculuk, dil etkinlikleri, varolan bir metni yeniden işlemek, bizim toplumlarımızın normal dilbilimsel

işleyişinde önemli yer tutar.

1.9. Araştırmanın Tasarlanması

Araştırma, çerçeve ölçütleri doğrultusunda konularına ve öğrenilmesi gerekli alanlara göre önceden sınırları çizilerek planlanmıştır. Gerekli yeterliliklerin oluşturulabilmesi için türlü gazetelerden örnekler, el ilanları, kayıt formları, kısa öyküler toplanmış ve düzenlenmiştir.

Dil etkinlikleri , alanlar çerisinde ele alınmaktadır. Bunların kendileri çok çeşitli olabilirler, fakat dil öğrenimiyle ilgili en uygulamalı amaçlar için , kabaca 4 ana kümeye ayrılabilirler: kamusal alan, kişisel alan, eğitimsel alan ve mesleki alan.

Kamusal alan, sırada toplumsal etkileşimle ilgili(iş ve yönetimle ilgili kümeler , kamu hizmetleri, halkın kültürel ve boş zaman etkinlikleri, basınla ilişkiler vs.) her şeye işaret eder. Tamamlayıcı olarak, kişisel alan, aile ilişkilerinden ve bireysel sosyal etkinliklerden oluşur.

Mesleki alan, bir kişinin mesleğindeki etkinlikler ve işlerle bağlantılı olan her şeyi kapsar. Eğitimsel alan, amacın özel bilgi ya da beceriler kazanmak olduğu öğrenme/ eğitim ortamıyla /genellikle kurumsal ortamla ilgilidir (CEF, 2000).

‘Yabancı dil öğretiminde son yönelişler, konu seçiminde her kültürde varolan, tüm insanların deneyim alanları içine giren, ancak her kültürde değişik görünümeler içeren temel- yaşam- deneyim- alanlarının çıkış noktası olarak alınmasını öngörmektedir. Antropolojinin inceleme alanına giren temel-yaşam işlevlerinden yola çıkılarak saptanmış olan bu alanlar yabancı dil öğretimi söz konusu olduğunda şöyle sıralanabilir:

Aile içinde yaşam

Aileyi aşan daha geniş bir topluluk içinde yaşam

Doğum ve ölüm

Yerleşim

Çalışma

Öğrenme

Yeme, içme

Boş zaman değerlendirme

Yer değiştirme, seyahat etme

— Zamanla ilgili deneyimler (ne oldu, ne oluyor, ne olacak)

Dinsel deneyimler

Otorite ile ilişkiler

Bağımsızlık kazanma

Yaratıcı olma, hayal gücünü geliştirme' (Neuner, G. Steffen, G., 1986)

2. ARAŞTIRMA:

Yabancıdil Olarak Türkçe Öğretimi İçin A1 Düzeyi Belirlemesi

2.1. Konu

Ele alınan konu: Avrupa Konseyi tarafından yayımlanan Genel Avrupa Dil Çerçeve Programına uygun olarak A1 Düzeyi Türkçe İzlençe Dökümü hazırlanmasıdır. İzlençe, öğretilecek olan programların amaca uygun ayrıntılı dizgesel dökümüdür (Demircan,Erözden ile yapılan görüşmesi).İzlençe oluşturma süreci içinde şu aşamalar yer alır:

- a) Bir öğrencinin dil öğrenicinin dil öğrenme amaçlarını oluşturan gereksinimlerin incelenmesi,
- b) Amaçların belirlenmesi,
- c) İzlençenin oluşturulması,
- d) İzlençeye uygun yöntemin seçimi,
- e) Öğretim malzemesi ve etkinliklerin hazırlanması,
- f) Tüm bu işlemlerin öğrencinin dil yeteneği üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesi (Richards,1985:70-1).

İzlençenin yabancı dil öğretiminde yararları aşağıdaki gibi özetlenebilir :

- a) Dil karmaşık bir bütündür ve bir seferde başlanıp bitirilemez. Bu karmaşık dizgeyi başa çıkılabilir "öğün"lere izlençe dönüştürür.
- b) Dil öğrenim işini başa çıkılabilir bölümlere ayırarak öğrenciler ve öğretmenler için bir bakıma moral desteği sağlar.
- c) Dil dersine maddi kaynak aktaracaklar için güvenilir bir görüntü sağlar: her şey önceden

düşünülmüş, planlanmış ve dizgeselleştirilmiş gibidir.

d) Öğrenilecek konuların dizilimi ile hem öğretmen hem de öğrenciler son aşamaya nasıl ulaşacakları hakkında bir düşünce sahibi de olurlar.

e) Öğretmen de öğrenciler de izlencenin ağırlıklı olarak üzerinde durduğu dil bileşenini görerek (işlevler ya da yapılar, beceriler, vb) bunun dilin önemli bir parçası olduğu ve bu nedenle öğrenilmesi gerektiği görüşünü yaşarlar.

f) İzlençe malzeme ve ders içi etkinliklerinin neler olabileceği yolunda da yönlendirmede bulunur ve ders düzenleyicilerine yardımcı olur.

g) İzlençe, o öğretim döneminin sonunda nelerin öğrenilmiş kabul edilmesi gerektiğinin bir dizinidir ve sınavlar için somut bir temel oluşturur(Hutchinson;Waters, 1987:83-4).

2.2. Amaç

Yukarıda ayrıntılı olarak açıklanan kullanım alanlarına bağlı olarak A1 düzeyinde öğrencinin gereksinimine uygun metinlerden oluşan bir izlencenin oluşturulması çalışmamızın amacıdır. Daha sonrasında ise bu metinlerin içerik incelemeleri yapılmış sözcüksel ve yapısal bağlamda ayrıntılı olarak işlenmiştir. Böylelikle daha sonraki çalışmalar için (düzeye uygun kitap yazma, metin oluşturma, düzeyleri devam ettirme gibi) bir basamak oluşturulmaya çalışılmıştır.

Çalışmada, İşlevsel- Kavramsal İzlençe modeli oluşturulmaya çalışılmıştır.

İşlevsel-Kavramsal İzlençede birim olarak kavram ya da işlev alınmış; bunlar için üç ayrı kavram ulamı düşünülmüştür:

- 1) Anlamsal dilbilgisi ulamları,
- 2) Söylenilenlerle birlikte tutum açıklayan kip ulamları,
- 3) Dil ile ne yaptığımızı ne anlattığımızdan ayıran işlev ulamları (Demircan, 1990:137).

Kavramsal izlencelerle öğretimin başından itibaren dilbilgisel ve durumsal etmenler

gözden uzak tutulmadan dilin iletişimsel gerçekleri işin içine katılmaktadır (Demircan, 1990:138).

Sözedimleri üzerindeki çalışmalar işlevsel-kavramsal izlenice türü ile yabancı dil öğretimine de yansıtılmış, ancak bu da tek tümce düzeyinde kalan ve tek yönlü bir inceleme evresi olarak aşılmıştır. Tümce düzeyinde biçimlenen "sözedim" kavramı, daha sonra "iletişim olayı" içine alınarak genelleştirilmiş ve "edim" terimiyle bir çözümleme birimine dönüştürülmüştür. En üstte söylem, aşağıya doğru sırasıyla etkileşim, işlem, değişim, katılım/çıkış, ve edim yer alır. İletişimsel bir edim sözsüz de gerçekleşebilir; nasıl ki bir kimse hiçbir şey anlatmaksızın bazı sözler söyleyebiliyorsa, bir şey söylemeksizin de bir şeyler anlatabilir (kaş çatmak, göz kırpmak, vb)(Demircan, 1990:53).

Toplum-dilbilim doğal dillerin türlü toplumsal ve ekinel bağlamlarda, toplumla olan ilişkileri açısından incelenmesiyle uğraşır, dil türlerinin yapısal ve işlevsel özelliklerini belirlemeye çalışır; kimin, kiminle, ne, niçin, nasıl, nerede, ne zaman iletişimde bulunduğunu, dil toplumu çerçevesinde dili kullananlarca başvurulabilen toplumsal ve ekinel seçenekleri inceler (Demircan, 1990:80). Bir dili konuşan insanlar bir dil toplumu oluşturur; bireyler benzer iletişim kurallarını paylaşırlar. Bu ortak kimlik çerçevesinde her birey aynı bir dil deneyimi edinir; söyledikleri türlü bakımlardan başkalarından ayrılır. Bir iletişim aracı olan sözlü dilin toplumsal grupları ayırıcı bir işlevi de vardır. O yüzden ilgili topluma gönderme yapmaksızın bir dilin incelenmesi, yapılar üzerine gerekli toplumsal açıklamaları dışlar. Toplumsal dağılımı özdeş olan sözcükler, kurallar, kural kısıtlamaları gibi bir dil türü oluşturur (Demircan, 1990:81).

Bu dil türlerinden kısaca söz etmek gerekirse:

- Kimin kiminle konuştuğuna göre ayrımlar
- Kimin kiminle niçin konuştuğuna göre ayrımlar
- Kim, kiminle nasıl konuşuyor?

- Kim kiminle nerede konuşuyor?
- Kim , kiminle , ne zaman konuşuyor? (Demircan, 1990:82-85).

İşlevsel-kavramsal izlencenin alt yapısının anlaşılması için bu izlencenin mimarlarından D.A.Wilkins'in görüşlerine genel çizgileriyle değinmek gerekli olacaktır.

- Dil dersleri ve izlencelerinin çoğu *bireşimci* bir yaklaşımla hazırlanmaktadır. Bireşimci yaklaşımda dilin değişik parçaları aynı bir dilbilgisel izlencede olduğu gibi adım adım ve ayrı ayrı öğretilmektedir. Öğrenci, erek dilin dizimsel biçimleri üzerinden ilerleyip gitmektedir.
- Göreceli olarak daha az dil dersi ve izlencesi ise *çözümleyici* dil öğretim stratejisini izliyor. Çözümleyici yaklaşımda dilin bileşenleri sırasıyla öğrenilmesi gereken yapı tuğlaları olarak görülmezler. "Çok çeşitli dilsel yapılar daha en baştan itibaren ortaya çıkar. Öğrencinin görevi kendi dilsel davranışın erek dile git gide daha çok yaklaştırmaktır." Dil öğreniminde anlam işlevine öncelik vermesinden dolayı kavramsal izlence bu ulama giriyor. Bu önceliğin verilmesi, öğrencinin erek dilde pek çok anlam türünün farkında olması, dilsel bilginin aynı bileşenlerini uyarlayıp bir araya getirmesi ve böylece de yem dilde yetkin bir iletişim kurucu olması anlamına geliyor.
- "Kavramsal izlencenin avantajı dilbilgisel ve durumsal öğeleri gözden yitirmeden dilin iletişimsel yönünü de en başından itibaren görmesidir."
- Kavramlar ve onları anlatan biçimler dilden dile ayrılık gösterse de benzer türden kavramların her dilde bulunduğu ortaya çıkmaktadır. Bundan dolayı "kavramsal ulamlar"ın çizgisi ayrıntısıyla çizilebilir.
- Kavramsal ulamların iki kümede toplamak uygun olur: *anlamsal-dilbilgisel* ulamlar ve *iletişimsel işlev* ulamlar.

Anlamsal-dilbilgisel ulamlar zaman, nicelik, yer ve durum gibi kavramları taşır.

İletişimsel işlev ulamlar ise bir sözcenin toplumsal amacım anlatır. Bu ulamların dil öğretiminde göz önüne alınması gerekir çünkü bir sözcenin bir bütün olarak işlevi yalın bir bilginin ötesinde anlamlar taşır. "Bir sözce üretildiğinde hem daha önce üretilenlerle bağlantılı hem de katılımcıların içeren etkileşimsel bir işlemin parçası olarak bir rol oynar."

- Bir sözcenin işlevi, "biçiminden çıkarılamayacağı ama yalnızca içinde bulunduğu bağlam tümüyle göz önüne alındığı zaman anlaşılabilirliği" için "kavramsal bir izleneye dayanan öğrenmenin sözcükler için tümceden daha geniş bir dilsel bağlam gerektirdiği" ortaya çıkmaktadır. Bu bakımdan diyalog kullanımı bireşimci yaklaşımdakinden daha önemli olmaktadır. Diyaloglar yalnızca bir dilsel yapının bağlamlandırılması olarak değil gerçek dil kullanımının yer aldığı karşılıklı dilsel kullanım örnekleri olarak görülmelidir.
- Bir kavramsal izlenenin uygulanmasındaki ana güçlük dilbilgisel biçimler ile dilbilgisel anlamlar ya da dil işlevleri arasında birebir ilişkinin bulunmayışıdır. Aynı sözce, içinde bulunduğu duruma göre ayrı ayrı işlevlere gelebilir:

"Bugün hava yağmurlu."

-> söz açma: söyleyenin amacı bilgi vermek değil söz yönelttiği kişiyle arasında bir ilişki kurmaktır;

-> reddetme: sokağa çıkmak isteyen bir çocuğa annesi söylediği zaman;

-> öneri: evden çıkmak üzere olan birine şemsiye alması / yağmurluğunu giymesi

için; vb... (Wilkins, 1976 ve Dobson, 1979).

Çalışma son haliyle aynı zamanda dil hakkında hiçbir bilgisi olmayan bir öğrenci için de bir kaynak görevini üstlenmektedir. Oluşturulan tablolar ve örnekli yapısal incelemelerle bu gereksinim karşılanmaya çalışılmıştır.

2.3. Veri Toplama Yöntemi

Belirlenen düzeydeki izlence hazırlanırken Türkçe metinlerin oluşturulması gereği, bize araştırmayı içebakış yöntemi üzerine kurmanın daha yararlı olacağını düşündürdü.

İçebakış, kişinin düşüncelerinin, duygularının, dürtülerinin, usamlama süreçlerinin ve zihinsel durumlarının davranışı nasıl belirlendiğini gözlemlene ve yorumlama sürecidir (Nunan, 1992).

Bir kullanma kılavuzu yazılıyorsa burada kesinlik, kısalık ve açıklık egemendir; tek anlamlı kesin yönergeler kullanılmak zorundadır (Kıran, 2002).

A1 düzeyinde belirlenen koşullara uygun olarak metinler; günlük konuşmalara, öğrencinin içinde bulunabileceği ortamlara göre düşünülerek oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu koşullar tabi ki doğal ortamlarda öğrencinin düzeyine ve özel ilgi alanlarına göre değişebilir. Çerçeve zaten bu tür değişikliklerin esnekliğini içerisinde taşımaktadır. Öğrenci ve öğretici bu özel konumlara göre metinleri kendisi oluşturabilir.

2.4. A1 Düzeyi İncelemesi

2.4.1. Üretimsel Etkinlikler ve Stratejiler

2.4.1.1 Sözlü Üretim

2.4.1.1.1 Genel Sözlü Üretim

A1	İnsanlar ve yerler hakkında basit ve ayrılmış sözcük öbekleri üretebilir.
----	---

1.1.1.1 Örnek metinler:

Karşılaşma

- **Merhaba**
- **Merhaba , nasılsın(ız)?**
- **Teşekkür ederim, sen (siz) nasılsın(nız)?**
- **İyiim. Nereden geliyorsun?**
- **Nişantaşı’ndan geliyorum. Sen?**
- **Ben, evden geliyorum.**
- **Ev uzak mı?**
- **Hayır, ev uzak değil. Taksim’de. Otobüsle geliyorum.**
- **Sen çalışıyor musun?**
- **Evet, öğretmenim. Peki, sen çalışıyor musun?**
- **Evet , ben de bankacıyım.**
- **Banka nerede?**
- **Üsküdar’da.**
- **Peki, sonra görüşürüz.**
- **Görüşürüz, hoşça kal...**

Tanışma

- **Merhaba.**
- **Merhaba, hoş geldiniz.**
- **Benim adım, Ebru.**
- **Memnun oldum, benim adım da Sevgi.**
- **İstanbul’da nerede oturuyorsunuz?**
- **Balat’ta, siz?**
- **Ben de Bakırköy’de. Çalışıyor musunuz?**
- **Evet, çocuk bakıcısıyım.. Sen çalışıyor musun?**

- Hayır benim işim yok.

1.1.1.2 Sözcük Düzeyinde Yeterlilik İçin;

Meslekler:

Bankacı

Çocuk bakıcısı

Öğretmen

Yerler:

Genel; Banka

Ev

Özel; Nişantaşı

Taksim

Üsküdar

Bakırköy

Balat

Kişi Adılları:

Ben

Sen

Sıfatlar:

Uzak X yakın

Soru Sözcükleri:

Nasıl?

Nerede?

Nereden?

‘mı, mi’(Soru Eki)

Yanıt Belirteçleri:

Evet

Hayır

Peki

Eylemler:

Gel-

Çalış-

Birleşik eylemler:

Memnun ol-

Kalıplaşmış sözler;

Hoş geldiniz

Sonra görüşürüz

Hoşça kal

Merhaba

İlgeçler:

İle

Ad Tamlamaları:

Çocuk bakıcısı

Kavramlar;

Çocuk

Bakıcı

Var- Yok

1.1.1.3 Yapısal Düzeyde Yeterlilik İçin;

1.1.1.3.1 İMek Eylemi:

Ad soylu sözcüklerin sonlarına gelerek onların yüklem olmalarını sağlayan parçalara ekeylem diyoruz(Gencan, 2001). Ekeylem bir yardımcı eylem olarak da düşünülebilir (Aksan,1979).

	Olumlu	Olumsuz	Soru
Ben	Öğretmen im	Öğretmen değil im	Öğretmen mi y im?
Sen	Öğretmen sin	Öğretmen değil sin	Öğretmen mi sin?
O	Öğretmen (dir)	Öğretmen değil	Öğretmen mi (dir)?
Biz	Öğretmen iz	Öğretmen değil iz	Öğretmen mi y iz?
Siz	Öğretmen siniz	Öğretmen değil siniz	Öğretmen mi siniz?
Onlar	Öğretmen (dir) (ler)	Öğretmen değil (dir) (ler)	Öğretmen (ler)mi?

	Olumlu	Olumsuz	Soru
Ben	Öğrenci y im	Öğrenci değil im	Öğrenci mi y im?
Sen	Öğrenci sin	Öğrenci değil sin	Öğrenci mi sin?
O	Öğrenci (dir)	Öğrenci değil	Öğrenci mi (dir)?
Biz	Öğrenci y iz	Öğrenci değil iz	Öğrenci mi y iz?
Siz	Öğrenci siniz	Öğrenci değil siniz	Öğrenci mi siniz?
Onlar	Öğrenci (dir) (ler)	Öğrenci değil (dir) (ler)	Öğrenci (ler)mi?

Ünlüden sonra birinci tekil ve birinci çoğul kişilerde araya ‘y’ ünsüzü girmektedir. Olumlu ve soru hali için bu kural geçerlidir. Olumsuz şekilleri her iki bölümde de aynıdır.

Türkçe sözcüklerde büyük ses uyumu her zaman uygulanır. Türkçe’ye yabancı dillerden girmiş olan sözcüklerde ise son ünlüye göre ekin sesi belirlenir.

a, ı, u, o → a, ı, u

e, i, ü, ö → e, i, ü

radıocu y um

sekreter im

Yabancı dillerden gelmiş sözcüklerin birkaçının ünlüleri görünüşte kalın olmalarına karşılık söylenişleri inceye eğilimli olduğu için ekleri incedir (Gencan,2001):

harf- ler

kalp(b)- i

hal - i

rol - ü

Üçüncü kişi çekiminde büyük ünlü uyumuna göre ‘-dır, -dir, -dur, -dür’ ekleri getirilmektedir. Bu eklerin kullanımı daha çok resmi ortamlarda, gazetelerde, resmi yazışmalardadır. Gündelik yaşantıda fazla kullanımı yoktur.

1.1.1.3.2 Kalma (Bulunma) Durumu:

Ad ya da ad gövdelerinde kullanılan sözcüklere *-de* durum ekinin getirilmesiyle anlatılır; kalma , içinde olma bildirir (Aksan,1979). Bulunma durumundaki adlar, eylemin belli bir yerde gerçekleştiğini; bir kimsede, bir şeyde, bir yerde bulunduğunu belirtir (Bilgin, 2002).

Ev de	-de, -da
Okul da	
Araba da	
Üniversite de	
Banka da	

Eğer sözcük “ f , s, t, k, ç, ş, h, p” ünsüzlerinden herhangi biri ile bitmişse

bulunma durum ekine ait olan ‘d’ ünsüzü ‘t’ ye dönüşür.

Şirket te	-te, -ta
Yatak ta	
Kitap ta	
Sınıf ta	
Maç ta	

1.1.1.2.3 Çıkma Durumu:

Çıkma durumu ad ya da ad soylu sözcüklere *–den* eki ve değişik biçimleri olan *–dan; -tan, -ten* eklerinin getirilmesiyle sağlanır (Aksan,1979). Çıkma durundaki ad bir eyleme bağlandığında, eylemin ayrıldığı, çıktığı, uzaklaştığı ya da geçtiği yeri bildirir (Bilgin , 2002).

Ev den	-den, -dan
Okul dan	
Araba dan	
Üniversiteden	
Banka dan	

Eğer sözcük “ f , s, t, k, ç, ş, h, p” ünsüzlerinden herhangi biri ile bitmişse

bulunma durum ekine ait olan ‘d’ ünsüzü ‘t’ ye dönüşür.

Şirket ten	-ten, -tan
Yatak tan	
Kitap tan	
Sınıf tan	
Maç tan	

1.1.1.3.4 Şimdiki Zaman:

İş yapılırken, olurken kullanılan zaman ekidir (Gencan, 2001). Şimdiki zaman anlatımı *-ıyor* eylem kök ya da gövdesine getirilerek sağlanır. Eylemin içinde bulunan zamanda başladığını ve sürdüğünü belirtir (Aksan, 1979)

	Olumlu	Olumsuz	Soru
Ben	Gel iyor um	Gel mi yor um	Gel iyor mu y um?
Sen	Gel iyor sun	Gel mi yor sun	Gel iyor mu sun?
O	Gel iyor (X)	Gel mi yor (X)	Gel iyor mu ? (X)
Biz	Gel iyor uz	Gel mi yor uz	Gel iyor mu y uz?
Siz	Gel iyor sunuz	Gel mi yor sunuz	Gel iyor mu sunuz?
Onlar	Gel iyor (lar)	Gel mi yor (lar)	Gel iyor lar mı? Gel iyor mu?

Olumlu çekimde; ünsüzle biten eylemden sonra gelen ek *-iyor* dur.

Olumsuz çekimde; eylemin son ünlüsüne bağlı olarak olumsuzluk eklerinden uygun olanı getirilir ve zaman eki ‘yor’ eklenir (Bu ekler aslında ‘-ma, -me’ olumsuzluk ekleridir. Fakat ‘-yor’ ekinin etkisi ile değişime uğramış –daralma- şekilleri kullanılır).

Olumsuzluk Ekleri; a, ı → - mı

e, i → - mi

ü, ö → - mü

u, o → - mu

Soru çekiminde ise; ‘-yor’ ekinin ünlüsüne bağlı olarak – büyük ünlü uyumu gereğince- soru eki ‘mu’ kullanılır. Birinci tekil ve birinci çoğul çekimlerinde ise görüldüğü gibi yardımcı ‘y’ ünsüzü kullanılması gerekmektedir (Soru eklerimiz, aslında ‘mi?, mı?’ dır. Fakat burada konunun bu kadarının verilmesi uygun ola-bilir-caktır).

Kişi ekleriye -tabloda görüldüğü gibi- her çekimde aynen uygulanmaktadır.

Üçüncü tekil kişi eki bulunmamaktadır.

	Olumlu	Olumsuz	Soru
Ben	Uyu yor um	Uyu mu yor um	Uyu yor mu y um?
Sen	Uyu yor sun	Uyu mu yor sun	Uyu yor mu sun?
O	Uyu yor (X)	Uyu mu yor (X)	Uyu yor mu ? (X)
Biz	Uyu yor uz	Uyu mu yor uz	Uyu yor mu y uz?
Siz	Uyu yor sunuz	Uyu mu yor sunuz	Uyu yor mu

			sunuz?
Onlar	Uyu yor (lar)	Uyu mu yor (lar)	Uyu yor lar mı? Uyu yor mu?

Ünlü ile biten eylemlerden sonra sadece ‘-yor’ eki getirilir. Olumlu ve soru şekilleri için uygulanan kurallar üstte belirtildiği gibidir.

	Olumlu	Olumsuz	Soru
Ben	Bekli yor um	Bekle mi yor um	Bekli yor mu y um?
Sen	Bekli yor sun	Bekle mi yor sun	Bekli yor mu sun?
O	Bekli yor (X)	Bekle mi yor (X)	Bekli yor mu?(X)
Biz	Bekli yor uz	Bekle mi yor uz	Bekli yor mu y uz?
Siz	Bekli yor sunuz	Bekle mi yor sunuz	Bekli yor mu sunuz?
Onlar	Bekli yor (lar)	Bekle mi yor (lar)	Bekli yor lar mı? Bekli yor mu?

‘-Yor’ eki yapısı gereği, kendinden önce gelen düz- geniş ünlüleri (a, e) , dar ya da yuvarlak ünlüye (i, ı, u, ü) dönüştürür. Olumsuz çekiminde ‘y’ nin etkisi sadece olumsuzluk ekinin üzerinde görülür (-me → -mi).

Bekle (i) yor um

bekle me (i) yor um

Anla (ı) yor sunuz

anla ma (ı) yor sunuz

Oyna (u) yor um

Söyle (ü) yor sun

Ye (i) yor uz

oyna ma (ı) yo um

söyle me (i) yor sun

ye me (i) yor uz

Eylem	a	-YOR
	e	
	o	
	ö	

Eylem	i	-YOR
	ı	
	u	
	ü	

1.1.1.3.5 Belirli Geçmiş (Dİ'li Geçmiş, Kesin Geçmiş)Zaman:

İşin sözden önce yapıldığını belirtir.İşin yapıldığı – söyleyenin duygularıyla ya da inancıyla - kesindir. Eylem tabanlarına (kök ya da gövdelerine) *-di* eki gelir. Bu ek uyuma ve benzeşmeye göre değişerek *-di, -dı, -du, -dū; -tı, -ti, -tu,-tü* olur(Gencan, 2001).eylemin bildirdiği zaman, içinde bulunulan zamandan öncesini belirtir (Aksan,1979)

Belirli Geçmiş Zaman Olumlu;

a ı	-dı /-tı	al dı m
		kız dı m

e i	-di /-ti	gel di m
		bil di m

o u	-du /-tu	sor du m
		oku du m

ö ü	-dū /-tü	gör dū m
		yürü dū m

Belirli Geçmiş Zaman Olumsuz;

a	-ma	kal ma dı m
ı		çık ma dı n
o		koş ma dı nız
u		bul ma dı nız

e	-me	sev me di m
i		bil me di m
ö		öl me di m
ü		göl me di m

	Olumlu	Olumsuz	Soru
Ben	Gör dü m	Gör me di m	Gör dü nüz mü?
Sen	Gör dü n	Gör me di n	Gör dü n mü?
O	Gör dü (X)	Gör me di (X)	Gör dü mü (x) ?
Biz	Gör dü k	Gör me di k	Gör dü k mü?
Siz	Gör dü nüz	Gör me di niz	Gör dü nüz mü?
Onlar	Gör dü (ler)	Gör me di (ler)	Gör dü ler mi? Gör dü mü?

Belirli Geçmiş Zamanın, *-di, -dı, -du, -dü* ekleri, yanına aldıkları ünlüleri eylemin son ünlüsüne göre belirler.

Belirli Geçmiş Zamanın Olumsuz kullanımda ise; yine kalınlık incelik uyumu kuralına göre; ‘*a,ı,u,o*’dan sonra ‘*-ma*’ olumsuzluk eki; ‘*e,i,ü,ö*’ den sonra ‘*-me*’ olumsuzluk eki getirilir.

	Olumlu	Olumsuz	Soru
Ben	Konuş tu m	Konuş ma dı m	Konuş tu m mu?
Sen	Konuş tu n	Konuş ma dı n	Konuş tu n mu?
O	Konuş tu (X)	Konuş ma dı (X)	Konuş tu mu (X)?
Biz	Konuş tu k	Konuş ma dı k	Konuş tu k mu?
Siz	Konuş tu nuz	Konuş ma dı nız	Konuş tu nuz mu?
Onlar	Konuş tu (lar)	Konuş ma dı (lar)	Konuş tu lar mı? Konuş tu mu?

Eğer eylem, *f, s, t, k, ç, ş, h, p* ünsüzlerinden herhangi biri ile bitmişse bulunma Belirli Geçmiş Zaman ekine ait olan ‘*d*’ ünsüzü ‘*t*’ ye dönüşür. Olumsuz kullanımında, bu kural geçerli değildir.

Bak tı m

Spor yap tı k

İç ti k

Git ti niz

1.1.1.3.6 Soru Ekleri (-mi, -mı, -mu, -mü):

Ad ya da eylemlerden sonra gelerek soru anlamı kuran *mi*, gerçekte bir ektir. Sözcükten ayrı yazılır. Soru eki *mi*’nin, soru anlamlarından başka anlamları da vardır(Bilgin, 2002).

Mi soru eki, kendinden önceki sözcüğün son ünlüsüne göre ünlü uyumlarına uyar (Gülensoy, 1995)

a	- mı?	Bu ayran mı?
ı		Şu halı mı?
e	-mi?	Bu ev mi?
i		O zeytin mi?
o	-mu?	Bu okul mu?
u		Şu limon mu?
ö	-mü?	O gül mü?
ü		Bu göz mü?

Yüklemleşmiş bütün ad soylu sözcüklere, ekeylemlere ‘değil’ sözcüğü getirilerek olumsuzluk anlamı kazandırılır (Gencan, 2001)

Örnek;

Bu kitap mı?

Evet, bu kitap.

Hayır, bu kitap değil.

***Mi* soru eki olumsuz cümlelerin öğelerine gelince yanıt: hayır ya da yüklem olumlusu olur.**

Örnek;

Çocuklar uyumadılar mı?

Hayır (daha uyumadılar)

Uyudular (Gencan, 2001).

1.1.1.3.7 VAR – YOK sözcükleri:

Ekeylemsiz yüklem oluşlarında geniş zaman anlamına gelir (Gencan, 2001).

Herhangi bir şeyin bir yerde bulunması ya da bulunmaması (var olması ya da olmaması) ile ilgili kullandığımız sözcüklerdir. ‘Var’ olumlu, ‘yok’ olumsuzdur.

Masada bardak var.

Masada bardak yok.

İstanbul’da köprü var.

Ankara’da köprü yok.

Evde domates var.

Evde peynir yok.

Sokakta kedi var.

Caddede aslan yok.

Otobüste şoför var.

Otobüste köpek yok.

Soru ekleri yine kurala uygun olarak ünlü uyumuna göre getirilir.

Masada bardak var mı?

Evet, masada bardak var

Hayır, masada bardak yok.

Evde domates yok mu?

Hayır , evde domates yok.

Evet, evde domates var.

1.1.1.3.8 İyelik Ekleri:

Adlara kişi kavramı katan, başka deyişle, adları kişilere özgüleyen eklerdir. Bu nedenle belirttikleri kişiyle anılırlar (Bilgin , 2002). İyelik eki, işletme eki olarak adları adlara bağlar,eylemlere bağlamaz (Gülensoy, 1995). İyelik (sahiplik) ekleri, eklendiği varlığın kime ait olduğunu bildirir.

ÜNSÜZDEN SONRA

a	-ım	e	-im	o	-um	ö	-üm
	-ın		-in		-un		-ün
	-ı		-i		-u		-ü
	-ımız		-imiz		-umuz		-ümüz
	-ınız		-iniz		-unuz		-ünüz
ı	-ınız	i	-leri	u	-ları	ü	-leri
	-ları						

Benim	sınıf-ım	ev-im	okul-um	gül-üm
Senin	sınıf-in	ev-in	okul-un	gül-ün
Onun	sınıf-ı	ev-i	okul-u	gül-ü
Bizim	sınıf-ımız	ev-imiz	okul-umuz	gül-ümüz
Sizin	sınıf-ınız	ev-iniz	okul-unuz	gül-ünüz
Onların	sınıf-ları	ev-leri	okul-ları	gül-leri

ÜNLÜDEN SONRA

a	-m	e	-m	o	-m	ö	-m
	-n		-n		-n		-n
	-sı		-si		-su		-sü
	-mız		-miz		-muz		-müz
	-nız		-niz		-nuz		-nüz
ı	-ları	i	-leri	u	-ları	ü	-leri

Benim	silgi-im	=>	silgim	çanta-ım	=>	çantam
Senin	silgi-in	=>	silgin	çanta-ın	=>	çantan
Onun	silgi-i	=>	silgisi	çanta-ı	=>	çantası
Bizim	silgi-imiz	=>	silgimiz	çanta-ımız	=>	çantamız
Sizin	silgi-iniz	=>	silginiz	çanta-in	=>	çantanız
Onların	silgi-leri	=>	silgileri	çanta-ları	=>	çantaları

İki ünlü arasındaki *k* sert ünsüzü yumuşayarak *ğ* ; *p* sert ünsüzü yumuşayarak *b* olur;

Benim	gözlük-üm	=>	gözlüğüm	kitap-ım	=>	kitabım
Senin	gözlük-ün	=>	gözlüğün	kitap-ın	=>	kitabın
Onun	gözlük-ü	=>	gözlüğü	kitap-ı	=>	kitabı
Bizim	gözlük-ümüz	=>	gözlüğümüz	kitap-ımız	=>	kitabımız
Sizin	gözlük-ünüz	=>	gözlüğünüz	kitap-ınız	=>	kitabınız
Onların	gözlük-leri	=>	gözlükleri	kitap-ları	=>	kitapları

Bazen *ç* ünsüzü *c*'ye , *t* ünsüzü *d*'ye dönüşür;

Benim	ağaç-ım	=>	ağac-ım	yurt-um	=>	yurd-um
Senin	ağaç-ın	=>	ağac-ın	yurt-un	=>	yurd-un
Onun	ağaç-ı	=>	ağac-ı	yurt-u	=>	yurd-u
Bizim	ağaç-ımız	=>	ağac-ımız	yurt-umuz	=>	yurd-umuz
Sizin	ağaç-ınız	=>	ağac-ınız	yurt-unuz	=>	yurd-unuz
Onların	ağaç-ları	=>	ağac-ları	yurt-ları	=>	yurt-ları

Yukarıdaki tablolarda görüldüğü gibi, üçüncü çoğul kişilerde kurala bağlı yumuşamalar uygulanmaz.

‘Onun’ ve ‘onların’ sözcüklerinin yerine Türkçe’de pek çok ad getirilebilir. Aynı kural oluşturulan bütün kümeler için geçerlidir.

Onun araba –sı

Onların kitab –ı

İstanbul’un merkez –i .

Ayşe’nin ev – i .

Evin balkon –u

Arabanın ayna – sı .

Kedilerin yemeğ- i

Öğrencilerin sınav – ı

1.1.1.3.9 ‘De’ Bağlacının Görevi ve Yazımı:

Sonuna geldiği sözcüğü, önceden geçen ya da geçmiş gibi düşünülen görevde bir sözcüğe, bir kavrama gibilik, eşitlik, katılma ilgileriyle bağlar, hem de pekiştirme ayırtısı katar (Gencan, 2001). Kendinden önceki sözcükten ayrı yazılır; ünlüsü, kendinden önceki sözcüğün ünlüsüne kalınlık- incelik yönünden uyar. Ancak, bağlacın başındaki ünsüz değişmez.

Ben de gidiyorum

O da gelecek.

Kitap da kalem de aldım.

‘De’ bağlacı, adların durum eki olan ‘-de’ eki ile karıştırılmamalıdır. ‘De’ bağlacı, bir sözcük olduğu için cümleden ayrı yazılır.; ek olan ‘-de’ ise bitişik yazılır. Bitiştirildiği sözcüğe ünlü uyumu ve benzeşme kuralına göre uyar.

Bugün ev-de kaldım.

Sokak-ta olay var.

Koltuk- ta kedi yok.

1.1.1.3.10 ‘İle’ Bağlacının ve ‘ile’ İlgecinin Kullanımı:

İle Bağlacı:

Görevdeş sözcükleri birbirine bağlar. *Ve* bağlacının görevdeşidir. Aralarında küçük bir ayırtı vardır. *İle*’nin bağladıklarında ‘birlikte oluş ‘ ayırtısı daha çok sezilmektedir(Gencan, 2001).

Ahmet ile Ayşe nişanlandı.

Annem, kardeşim ile çalışıyor.

İle, ünsüzle biten sözcüklere eklendiğinde *i* ünlüsünü yitirmektedir(Aksan, 1979). ‘İle’ sözcüğü resmi yazılarda, kimi zaman gazete ve dergilerde, yukarıdaki gibi ayrı yazılırken, günlük kullanımda sözcüğe bitişik yazılır ve kullanılır. Bitişik yazımında ünlüden sonra ‘i’ sesi ‘y’ ye dönüşür.

-la, -le	Çay-la	-yla, -yle	Gemi-yle
	Telefon-la		Fırça-yla
	Bisiklet-le		Ayşe’yle
	Ahmet’le		Araba-yla
	Öğrenciler-le		Öğrenci-yle

İle İlgeci:

Sözcüklerin ya da kavramların arasında ‘aracıyla ‘anlamını kazandıran ilgiler kurar (Gencan, 2001). *İle* ilgeciyle kurulmuş cümlelerde *ile*’nin yerini kimi zaman (bağlaçlarda olduğu gibi) –*li* eki tutabilir (Aksan,1979).

Onlar, otobüs ile gidiyorlar.

Mehmet, çakmakla sigarasını yakıyor.

1.1.1.3.11 Yanıt Belirteçleri:

Genellikle sorulara karşılık olarak kullanılan belirteçlerdir. Eylemleri, eylemsileri kimi kez olumlu, kimi kez olumsuz biçimde pekiştirir. Bunlar gerçekleşme, kesinlik, onama, onamama belirteçleridir: peki, kuşkusuz, evet, hayır, hay hay, memnuniyetle, kıvançla, sevinçle, elbet, elbette, yok, asla, herhalde... gibi sözcüklerdir (Aksan, 1979).

Bu binada mı oturacaksınız?

-Evet, bu binada oturacağız.

-Hayır, bu binada oturmayacağız.

1.1.2 Sürdürülen Tekil Konuşma: Deneyimi anlatma

A1	Kendisini tanıtabilir, ne iş yaptığını ve nerede yaşadığını belirtebilir.
----	---

1.1.2.1 Örnek Metin

Merhaba,

Benim adım, John. İngiltere'den İstanbul'a üç ay önce geldim. İstanbul'da,

Erenköy'de oturuyorum. Ben, İngilizce öğretmeniyim. Bir okulda çalışıyorum. İşimi çok seviyorum.

Kız arkadaşımın adı, Şenay. O, matematik öğretmeni. Biz, geçen ay tanıştık.

Şenay , bana çok yardım etti. Türkçe kursuna gidiyorum. Şenay'la sürekli Türkçe konuşuyoruz.

Biz her hafta sonu Boğaz'a gidiyoruz. Emirgan'ı, Bebek'i , Arnavutköy'ü

seviyorum. İstanbul'da trafik problemi var. Ama, manzara çok güzel.

Gelecek ay İngiltere'ye gitmek istiyorum. İki hafta tatil var. Ailemi çok özledim.

Babam, doktor; annem, mühendis. Onlar, her zaman çok çalışıyor. İngiltere'de iki hafta kalacağım. Çünkü, okul başlayacak.

1.1.2.2 Sözcük Düzeyinde Yeterlilik İçin;

Meslekler:

Öğretmen

Mühendis

Doktor

Yerler:

Genel;

Okul

Ev

Özel;

İstanbul

İngiltere

Erenköy

Emirgan

Boğaz

Arnavutköy

Kişi Adılları:

Ben

Sen

O

Biz

Onlar

Akrabalık , cinsiyet ve unvan adları:

Anne

Baba

Kız

Arkadaş

Sıfatlar:

Güzel X çirkin

Zaman Belirteçleri:

Üç Ay Önce

Geçen Ay

Gelecek Ay

Her Zaman

Hafta Sonu

Her

Sürekli

Nicelik Belirteci:

Çok X az

Eylemler;

Gel-

Sev-

Çalış-

Özle-

Yardım et-

Kal-

Başla-

Otur-

İste-

Tanış-

Kalıplaşmış sözler;

Merhaba

Bağlaçlar:

Çünkü

Ama

İlgeçler:

İle

Ad Tamlamaları:

İngilizce öğretmeni

Matematik öğretmeni

Türkçe kursu

Trafik problemi

Kavramlar;

Ad
Matematik
İngilizce- Türkçe
Trafik
Problem
Manzara
Tatil
Aile
İş
Kurs
Var - yok

1.1.2.3 Yapısal Düzeyde Yeterlilik İçin;

1.1.2.3.1 Gelecek Zaman:

İşin sözden sonra yapılacağını , olacağını bildirir (Gencan, 2001). Ünlü uyumuna bağlı olarak iki eşbiçimciği bulunan *-ecek, -acak* ekiyle oluşturulur (Bilgin , 2002).

1.1.2.3.1.1 Gelecek Zaman Olumlu;

1.1.2.3.1.2 Gelecek Zaman Olumsuz;

a	-acak	kal acağ ım
ı		çık acak sın
o		koş acağ ız
u		bul acak sınız

a	-ma	kal ma y acağ ım
ı		çık ma y acak sın
o		koş ma y acağ ız
u		bul ma y acak sınız

e	- ecek	sev eceğ im
i		gir ecek sin
ö		gör ecek siniz
ü		göl eceğ im

e	- me	sev me y eceğ im
i		gir me y ecek sin
ö		gör me y ecek siniz
ü		göl me y eceğ im

	Olumlu	Olumsuz	Soru
Ben	Bil eceğ im	Bil me y eceğ im	Bil eceğ mi y im?
Sen	Bil ecek sin	Bil me y ecek sin	Bil ecek mi sin?
O	Bil ecek (X)	Bil me y ecek (X)	Bil ecek mi? (X)
Biz	Bil eceğ iz	Bil me y eceğ iz	Bil eceğ mi y iz?
Siz	Bil ecek siniz	Bil me y ecek siniz	Bil ecek mi siniz?
Onlar	Bil ecek (ler)	Bil me y ecek (ler)	Bil ecek (ler) mi?

Gelecek zamanın birinci tekil ve çoğul kişi çekiminde, *-ecek*, *-acak* zaman eklerinde yumuşama kuralına uygun olarak ‘k’ ünsüzünün ‘ğ’ ‘ye dönüşümü yaşanır.

Bil ecek im → bil eceğ im

Koşacak ız → koşacağ ız

Gelecek zamanın olumsuz kullanımında, olumsuzluk ekinden sonra ‘y’ ünsüzü kullanılır (iki ünlü yan yana gelmeyeceği için türeme yaşanır).

Bil me y ecek siniz

Koş ma y acak sınız

Kişi ekleriye -tabloda görüldüğü gibi- her çekimde aynen uygulanmaktadır.

Üçüncü tekil kişi eki bulunmamaktadır.

	Olumlu	Olumsuz	Soru
Ben	Oku y acağ ım	Oku ma y acağ ım	Oku y acak mı y ım?
Sen	Oku y acak sın	Oku ma y acak sın	Oku y acak mı sın?
O	Oku y acak (X)	Oku ma y acak (X)	Oku y acak mı?
Biz	Oku y acağ ız	Oku ma y acağ ız	Oku y acak mı y ız?
Siz	Oku y acak sınız	Oku ma y acak sınız	Oku y acak mı sınız?
Onlar	Oku y acak (lar)	Oku ma y acak (lar)	Oku y acak mı? Oku y acak lar mı

Eylemin sonu ünlü ses ile bitiyorsa, araya yine ‘y’ ünsüzü (iki ünlü yan yana gelmeyeceği için ünsüz türemesi yaşanır) girer.

Yürü y eceğ im

Oyna y acak sın

1.1.2.3.2 Yönelme Durumu;

Adın belirttiği kavrama yöneliş, dönüş söz konusudur. Bu ekin ünlü uyumlarına göre değişimleri –e, -a ; -(y)e, (y)a biçimindedir (Aksan, 1979).

ev e	-a, -e
okul a	
market e	
deniz e	
dağ a	

Yönelme ekinin kullanımda, sözcüğün son ünlüsüne bağlı olarak kalınlık

incelik uyumu kuralına göre; ‘a,ı,u,o’ dan sonra ‘-a’ eki ; ‘e,i,ü,ö’ den sonra ‘-e’ eki

getirilir.

Ayşe’ ye	-ya, -ye
sinema ya	
cadde ye	
çanta ya	
masa ya	

Yönelme eki, sözcük ünlü ile bitiyorsa arada ‘y’ ünsüzünü (iki ünlü yan yana

gelmeyeceği için ünsüz türemesi yaşanır) alır.

İki ünlü arasındaki ‘p’ sert ünsüzü yumuşayarak ‘b’; ‘k’ sert ünsüzü

yumuşayarak ve ‘ğ’ olur;

Kitap- a →kitab - a

Müzik-e →müziğ -e

Bu kural Türkçe'ye sonradan girmiş sözcükler için geçerli değildir.

Ceket – e

Park - a

1.1.2.3.3 Belirtme Durumu;

Ad durum eki olan *-i* eki ile, adın taşıdığı kavramın etkilendiği belirtilmiş olur.Belirtme durum eki, ulandığı sözcüğün ünlüsüne uyar. Yani ünlü uyumuna göre *-ı, -i, -u, -ü*; (y)*-ı, (y) -i, (y) -u, (y) -ü* değişikliklerini gösterir (Aksan,1979).

ev i	-ı, -ı, -u, -ü
okul u	
üzüm ü	
bavul u	
adres i	

Belirtme ekinin kullanımda, sözcüğün son ünlüsüne bağlı olarak, kalınlık-

incelik ve düzlük- yuvarlaklık uyumuna bağlı olarak;

Son ünlüler	Belirtme ekleri
a, ı, u, o	-ı, -u
e, i, ü, ö	-i, -ü

masa yı	-yi, -yı, -yu, -yü
gazete yi	
radyo yu	
ütü yü	
araba yı	

Yönelme ekinin kullanımda, sözcüğün ünlü ile bitmesine ve kalınlık- incelik ve

düzlük- yuvarlaklık uyumuna bağlı olarak;

Son ünlüler	Belirtme ekleri
a, ı, u, o	-yı, -yu
e, i, ü, ö	-yi, -yü

İki ünlü arasındaki ‘p’ sert ünsüzü yumuşayarak ‘b’; ‘k’ sert ünsüzü

yumuşayarak ve ‘ğ’ olur;

Kitap- ı →kitab - ı

Müzik-i → müziğ -i

Bu kural Türkçe'ye sonradan girmiş sözcükler için geçerli değildir.

Ceket – i

Park - ı

Bu kural özel adlarda söylenişte uygulanırken, yazımda uygulanmaz.

Bebek' i

Yiğit'i

1.1.2.3.4 Belirtisiz Ad Tamlaması:

Sözcüklerden yalnız biri, yalnız tümlenen takı alır(Gencan,2001). Bu ekler, yine, ünlü uyumu kuralına göre ses değişikliğine uğrar (ünsüzden sonra; -i,-ı,-u,-ü;ünlüden sonra; -sı,-si,-su,-sü).

tümleyen + --

tümlenen + -i

kategori	genel	kategori	genel
Diş Çocuk Kadın Doğum Cilt	Doktor-u	İstanbul Marmara Ege	Üniversite-si
Türk Alman İngiliz	Bayrağ-ı	Beyoğlu Atlas Emek	Sinema-sı

İtalyan (...)			
Ege Adriyatik Marmara(...)	Deniz-i	Test Sınav Paragraf	Soru-su
Taksi Otobüs	Şoför-ü	Ev Kuru temizleme	Ütü-sü

- 1. Belirtisiz ad takımlarının çoğu, bir türün anlatımı (kategori) için kullanılır;
Kadın çorabı, deniz suyu, ders kitabı, araba vapuru**
- 2. Tümlenenin neden yapıldığını anlatır;
Bulgur pilavı, un çorbası, ırmik helvası**
- 3. Tümlenenin çıktığı, yetiştiği, yapıldığı yeri anlatır;
Aydın efesi, Amasya elması, Isparta halısı**
- 4. Görev ilgisi kurar;
Turizm Bakanlığı, okul müdürü, Anayasa Mahkemesi**
- 5. Yer adları oluşturulur;
Cumhuriyet Alanı, Konya Köyleri, Antalya Ovası**
- 6. Tümleyendeki adla ilgili yerin belirginlik kazanmasını sağlar;
Deniz altı, ev içi, kuyu dibi, masa örtüsü**
- 7. Kişi- yapıt, kişi- buluş ilgisi kurar;
Çehov tarzı, Naima Tarihi**
- 8. Tümleyen, tümlenenin zamanını belirtir;
Sabah kahvaltısı, bahar yorgunluğu**

1.1.2.3.5 ‘-Mak, -mek iste-‘...Kalıbı;

Yapılmak istenen ya da istenmeyen şeyler için kullandığımız bir kalıptır. ‘-Mak, -mek’ mastar eki birinci eylemin sonuna getirilir, ‘ iste-‘ eylemi ile beraber kullanılır.Mastar eki eylemdeki ünlülerin kalınlık incelik uyumuna göre düzenlenir.

Eylemler	Mastar eki	İste-
gel- git- gör- üz-	-mek	istiyorum iste-mi-yorum
al- koş- kıl- oku-	-mak	istiyorum iste-mi-yorum

1.1.2.3.6 ‘Çok’ Nicelik Belirteci

Bu belirteçler,niteleme sıfatlarını aşırılık kertesine yükseltir. Eylemlere de aşırılık anlamı katar.

Seni çok seviyorum.

Çok güzel bir pasta yedik.

1.1.3 Sürdürülen Tekil Konuşma : Görüş ortaya koyma (örn. bir tartışıda)

A1	Bir tanımlayıcı yok.
----	----------------------

1.1.4 Halk Duyuruları

A1	Bir tanımlayıcı yok.
----	----------------------

1.1.5 Dinleyicilere Sesleni

A1	Çok kısa ve prova edilmiş bir ifadeyi okuyabilir. (konuşmacıyı tanıtmak...)
----	--

1.1.5.1 Örnek Metinler

Bayanlar Baylar,

Hafta sonu gezisine hoş geldiniz.Şimdi, Beylerbeyi Sarayını gezeceğiz. Sonra, Anadolu Kavağı’na gideceğiz. Orada, balık yiyeceğiz ve akşam Çamlıca tepesine gideceğiz. Orada, çay içeceğiz. İyi eğlenceler.

İyi Akşamlar,

Şimdi, sahneye okul müdürümüz Sayın Hasan Uzun’u davet ediyorum

Sevgili seyirciler;

Hepiniz sirkimize hoş geldiniz!

Bugün; burada küçük bir gösteri izleyeceksiniz. Onlar, Azerbaycan’dan geldiler. Onlar, güzel ve esnekler. Dans etmiyorlar, şarkı söylemiyorlar; ama sizi etkiliyorlar. Dünyayı dolaşacaklar. Lastik Kızlar!!!(lütfen gösteride fotoğraf çekmeyiniz)

İyi eğlenceler.

1.1.5.2 Yapısal Yeterlilik için Gerekli Yapılar:

Belirtili Ad Tamlaması

Belirli Geçmiş Zaman

Gelecek Zaman

Belirtisiz Adı Tamlaması

Yönelme durum eki

Kalma durum eki

Şimdiki Zaman

Çıkma durum eki

Çoğul Ekleri

‘Ama’ Bağlacı

Belirtme durum eki

Buyruk Kipi

1.1.5.3 AÇIKLAMA: A1 düzeyi öğrencisi metinlerde yer alan yazaçları tanıyabilmeli, yazı – ses bağlantısını kurabilmelidir. Bu nedenle bu bölümün içerik ve yapı incelemesi yapılmamıştır.

2.4.1.2. Yazılı Üretim

2.4.1.2.1 Genel Yazılı Üretim

A1	Basit, parçalı (ayrık) sözcük öbekleri ve cümleler yazabilir.
-----------	--

1.2.1.1 Örnek Metinler

İstanbul'da Ne Yapıyorsun? (1)

Ben, biraz Türkçe biliyorum. Türkiye'ye İtalya'dan geliyorum. Ben, güzel Türkçe konuşmak istiyorum. Çünkü işim İstanbul'da. Ben doktorem. Üniversitede ve hastanede çalışıyorum. Üniversitede çok arkadaşım var. Onlar da doktor. Arkadaşlarımla bazen bara gidiyoruz, dans ediyoruz, içki içiyoruz. İstanbul çok güzel. Ama İstanbul'da deniz çok pis. Hafta sonu Ortaköy'e gidiyoruz. Orada kumpir yiyoruz.

İstanbul'da Ne Yapıyorsun? (2)

Geçen sene, iki arkadaşım İstanbul'da tatil yaptı. Bütün yıl, tatillerini ve İstanbul'u anlattılar. Ben de merak ettim ve şimdi İstanbul'dayım. İstanbul'da tarihi yerleri ve doğal güzellikleri görmek istiyorum. Bir arkadaşım var İstanbul'da; Orkun. O, bana yardım edecek.

İki gün önce İstanbul'a geldim; Orkun'un evinde kalıyorum. Bir program yaptık; dün harikaydı. Sabah kahvaltımızı, Emirgan'da yaptık. Mükemmel boğaz manzarası ve çok lezzetli börekler vardı. Kahvaltıdan sonra, Türk Kahvesi içtim. Farklıydı; ama çok beğendim. Sonra Boğaz kıyısında yürüdük. Hava güzeldi. Bazı

insanlar balık tutuyorlardı, bazıları koştı, kimileri boğaz manzarasını izledi... Öğleden sonra, Orkun beni Sultanahmet'e götürdü. Orada Sultanahmet Cami'ni ve Ayasofya'yı gezdik. Ayasofya'yı çok beğendim. Çok yorulduk.

Bugün Orkun ile Eminönü'ne gideceğiz. İstanbul'u çok sevdim, arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

1.2.1.1 Sözcük Düzeyinde Yeterlilik İçin;

Meslekler;

doktor

Yerler;

Genel;

Üniversite

Hastane

Özel; Türkiye

İstanbul

Ayasofya

İtalya

Emirgan

Ortaköy

Eminönü

Kişi Adılları;

Ben

Onlar

Gösterme Adılları;

Orada

Sıfatlar (Önadlar:);

temiz

biraz

güzel

bütün

Zaman Belirteçleri;

bazen

geçen sene (yıl)

hafta sonu

şimdi

İki gün önce

Sabah

Dün

Kahvaltıdan sonra

‘den önce, -den sonra’ İlgeç öbekleri

Nicelik Belirteci:

Çok

Eylemler;

Bil-	Git-	Ye-	Yap-	tatil yap-	git-
İste-	Dan et-	İç-	İz-	anlat-	beğen-
Merak et-	yardım et-	götür-	yürü-	sev-	
Yorul-	teşekkür et-				

Bağlaçlar;

Çünkü

Ama

Ve

De

Ad Tamlamaları:

Orkun'un evi

Tarihi yerleri

Doğal güzellikleri

Boğaz manzarası

Türk kahvesi

Boğaz kıyısı

Kavramlar;

Türkçe	tatil	bir	boğaz kıyısı
iş	tarih	iki	börek
üniversite	yer	var- yok	lezzet
arkadaşlar	hava	ev	bar
mükemmel	farklı	içki	harika
deniz	program	kumpir	

1.2.1.3 Yapısal Düzeyde Yeterlilik İçin;

2.1.3.1 Gösterme (İm) Adılları;

İm adılları, im sıfatlarında olduğu gibi, yakınlık uzaklık bakımından kertilidir (Gencan, 2001).Gösterme adılları, ad durum eklerini aldıklarında, adıyla bu ekler arasına *adıl n*’si girer (Aksan, 1979).

	Yakında olan adların yerine		Biraz ötede olan adların yerine		Göz önünde olmayan adların yerine	
	TEKİL	ÇOĞUL	TEKİL	ÇOĞUL	TEKİL	ÇOĞUL
Yalnız Durum	Bu	Bunlar	Şu	Şunlar	O	Onlar
Belirme Hali	Bunu	Bunları	Şunu	Şunları	Onu	Onları

Yönelme Hali	Buna	Bunlara	Şuna	Şunlara	Ona	Onlara
Bulunma Hali	Bunda	Bunlarda	Şunda	Şunlarda	Onda	Onlarda
Uzaklaşma Hali	Bundan	Bunlardan	Şundan	Şunlardan	Ondan	Onlardan

‘O, şu, bu’ sözcükleri, insan için kullanılırsa, kişi adılı; insandan başka varlıklar için kullanılırsa, gösterme adılı; gösterildiği varlığın adı ile birlikte kullanılırsa gösterme sıfatı olur.

Onlar İstanbul’a geldiler. (kişi adılı)

Bu annemin. (Gösterme adılı)

Bu kolye annemin. (Gösterme sıfatı)

1.2.1.3.2 ‘Ama’ Bağlacı:

Ana görevi, bağladıkları tümceleri bağımsız önermeler durumuna getirmektir (Gencan, 2001). Bağımsız tümceleri, aralarında karşıtlık uyumsuzluk aykırılık ilgileri kurarak bağlar(Aksan, 1979).

Genellikle cümleleri, kimi zaman sözcükleri birbirine bağlar. ‘Ama’ bağlacı günlük yaşantımızda pek çok işlevde kullandığımız bir bağlaçtır. Fakat, A1 düzeyi için ise yalnızca, somut karşıt durumları belirtirken kullanılması yeterlidir.

O Almanca konuşmuyor, ama Türkçe konuşuyor.

Ben et yemiyorum, ama salata yiyorum.

1.2.1.3.3 ‘Çünkü’ Bağlacı:

Farsça’dan alınan *çünkü*, tümceleri bir neden belirtme, açıklama anlamı katarak bağlar (Aksan, 1979). Nedenlik anlamıyla tümceleri bağlar; ikinci önerme birincinin nedenidir (Gencan, 2001).

O yemek yiyor, çünkü aç.

Ayşe gelmeyecek, çünkü ödevi var.

1.2.1.3.4 ‘Ve’ Bağlacı:

Aynı türden sözcükleri bağlar;sıralı birleşik ve girişik tümceleri birbirine bağlar (Aksan,1979). Birliktelik ve ardışıklık içeren söylemleri birbirine bağlar(Bilgin, 2002) . Bazı zamanlarda ise, ayrı iki cümle arasında neden- sonuç ilişkisi kurar.

Ekmek ve süt aldı. (birliktelik)

Yemeğini yedi ve dışarı çıktı. (ardışık)

Ödevlerini yap ve Türkçe öğren! (neden –sonuç)

1.2.1.3.5 ‘Bütün’ Belgisiz Sıfatı:

Bir adı, ona kesinlik kazandırmaksızın belirten sıfatlara, belgisiz sıfat denir (Aksan,1979). Bütün, birtakım... gibi belgisiz sıfatların tümlediği adlar çoğul olur (Gencan, 2001). Önüne geldiği adın, ‘eksiksiz, tam’ olduğu anlamını verir (TDK,1998).

Bütün gün ödev yaptım.

Yemek bütün gece sürdü.

1.2.1.3.6 ‘Biraz’ Belgisiz Sıfatı ve Belirteci:

Önad olarak, ‘ bir parça, çok değil’ anlamında kullanılır (TDK, 1998). Eylem ve eylemsilere, niteleme sıfatlarıyla, kendi türünden olan sözcüklere aşırılık anlamı katar(Aksan,1979).

Biraz su içtim.

Arkadaşına biraz zaman ver.

Belirteç olarak ise, ‘kısa bir süre için; yeter ölçüde değil’ anlamlarında kullanılır (TDK, 1998).

Evde biraz dinleniyor.

Derse biraz çalıştım.

1.2.1.3.7 Belirtili Ad Tamlaması:

Belirtili tamlamada, tümleyen de tümlenen de ek alır. Belirtili ad takımında sınırlı, kesin ve belirli bir kavram bağlantısı vardır (Aksan, 1979). İki ad arasında iyelik ilgisi ile kurulan bu takımlarda tümleyici takısı, ‘-ın,- in, -un, -ün’ ; tümlenen takısı ünsüzden sonra, -i,-ı,-u,-ü; ünlüden sonra; -si,-si,-su,-sü’ dür (Gencan, 2001).

tümleyen + -in

tümlenen + -i

tümleyen	tümlenen	tümleyen	tümlenen
Ahmet’in Hastanın	Doktor-u	Gençlerin Hepimizin	Üniversite-si
Devletin Takımın	Bayrağ-ı	Şehrimin	Sinema-sı
Türkiye’nin Avrupa’nın	Deniz-i	Öğrencinin Konunun	Soru-su
Otobüsün Arabanın	Şoför-ü	Ayşe’nin Otelin	Ütü-sü

Belirtili ad tamlamalarında, tamlayanla tamlayan arasındaki kavram bağlantısı

belirlidir.

Ve burada biz, birbirimizin dilini anlayabiliyorduk...

“Derin derin kuyular dibinde

Örtsün ölümü ölümünün üstüne”

Tamlama ekinin geldiği ad, ünlü ile bitiyorsa araya ‘n’ ünsüzü getirilir.

Türkiye’nin denizi

Ağacın dalı

- **Tamlayanı ve tamlayanı tek bir addan oluşabilir.**
Masanın ayağı, Ahmet’in babası

- Tamlayan sayısı birden fazla olabilir.
Caddelerin,sokakların, meydanların temizliği
- Tamlayan sayısı birden fazla olabilir.
Ayşe'nin annesi, babası, akrabaları
- Tamlayanla tamlanan arasına başka sözcükler girebilir.
Akdeniz'in mavi suları
Türkülerin yanıktır yüzü

- Belirtili ad tamlamaları adılarla kurulabilir.

Benim evim kimilerinin yanıtı neyin güzelliği
Onun üstü birinin yalanı kitapların hangisi

1.2.1.3.8 İyelik Eki ve Durum Eklerinin Aynı Anda Kullanımı:

1.2.1.3.8.1 İyelik ve Belirme Durum Eki

O, araba- y – ı yıkıyor.			
O	(benim)	araba - m -ı	yıkıyor.
O	(senin)	araba - n - ı	
O	(onun)	araba- sı- n- ı	
O	(bizim)	araba – mız – ı	
O	(sizin)	araba – nız – ı	
O	(onların)	araba – ları – n -ı	

1.2.1.3.8.2 İyelik ve Yönelme Durum Eki:

O, ev- e gidiyor.			
O	(benim)	Ev - im –e	gidiyor.
O	(senin)	Ev- in - e	
O	(onun)	Ev – i - n - e	
O	(bizim)	Ev – imiz- e	
O	(sizin)	Ev – iniz- e	
O	(onların)	Ev – leri- n- e	

1.2.1.3.8.3 İyelik ve Kalma Durum Eki:

O, oda - da oturuyor.			
O	(benim)	oda - m -da	oturuyor.
O	(senin)	oda - n – da	
O	(onun)	oda- sı- n- da	
O	(bizim)	oda – mız – da	
O	(sizin)	oda – nız – da	
O	(onların)	oda – ları – n -da	

1.2.1.3.8.4 İyelik ve Çıkma Durum Eki:

O, banka – dan geliyor.			
-------------------------	--	--	--

O	(benim)	banka - m -dan	geliyor.
O	(senin)	banka - n – dan	
O	(onun)	banka- sı- n – dan	
O	(bizim)	banka – mız- dan	
O	(sizin)	banka – nız- dan	
O	(onların)	banka-ları-n -dan	

1.2.1.3.8.5 Üçüncü Çoğul ve Tekil Kişilerin Kullanımı İçin Özet:

Sahiplik eki ile durum eklerini beraber kullanırken üçüncü tekil ve çoğul

kişilerde araya ‘n’ ünsüzü girer.

Onun	oda - sı - n - ı	temizledi.
	oda- sı - n - a	gitti.
	oda- sı - n - da	oturdu.
	oda - sı – n - dan	geldik.
Onun	ev – i – n – i	gördük.
	ev – i – n - e	yürüyeceğiz.
	ev – i - n - de	çalıştılar.
	ev – i - n - den	çıkıyor.
Onların	resim - leri - n - i	beğeniyorum.
	resim - leri - n - e	bakıyor.
	resim - leri - n - de	(duygu) var.

	resim - leri - n - den	aldık.
--	------------------------	--------

‘Onun’ ve ‘onların’ sözcüklerinin yerine Türkçe’de pek çok ad getirilebilir. Aynı kural oluşturulan bütün kümeler için geçerlidir.

Onun araba –sı – n- ı yıkadı.
Onların kitab –ı –n -ı okudum.

İstanbul’un merkez –i –n -i temizlediler.
Ayşe’nin ev – i – n –i gördüm.
Evin balkon –u –n - a çıktık
Arabanın ayna – sı – n - ı kırdılar.
Kedilerin yemeğ- i- n – i verdim
Öğrencilerin sınav – ı –n - ı hazırladım.

1.2.1.3.9 Çoğul Ekleri:

Aynı türden varlığın, birden çok olduğu anlamını katan eklerdir (Bilgin, 2002). Türkçe’de adına birden çok varlığı gösterdiğini belirtmek için çoğul ekleri kullanılır (Aksan, 1979). –*Ler* takısı, kalın heceden sonra büyük ünlü uyumuna göre kalınlaşarak –*lar* olur.

Ünlüler	Çoğul Ekleri	Örnekler
a, ı, u, o	-lar	araba-lar bulut-lar okul-lar ışık-lar
e, i, ü, ö	-ler	ev-ler gemi-ler göz-ler üzüm-ler

1.2.1.3.10 ‘-Den sonra, - den önce’ İlgeç Öbekleri:

Durum takılarının öbekleştirdiği bu sözcükler, biçimsel bakımdan ilgeç tümlecidir; anlamları bakımından zaman belirteci sayılabilirler (Gencan, 2001). Bu kullanımlar belirteç olarak alınan ilgeç öbekleridir(Bilgin, 2002). Kimi sözcükler yan yana gelerek belirteç öbekleri oluştururlar (Aksan, 1979).

Ad	Ekler	Örnekler
ev		ev-den sonra
parti	-den sonra	parti-den sonra
gezi	-den önce	gezi-den önce
film		film-den önce
İstanbul		sinema-dan sonra
okul	-dan sonra	İstanbul’dan sonra
yaz	-dan önce	okul-dan önce
sinema (...)		yaz-dan önce

Eğer sözcük (ad) “ f , s, t, k, ç, ş, h, p” ünsüzlerinden herhangi biri ile bitmişse ilgece ait olan ‘d’ ünsüzü ‘t’ ye dönüşür.

Ad	Ekler	Örnekler
Ahmet		Ahmet’ten sonra
ders	-ten sonra	ders-ten sonra
iş	-ten önce	iş-ten önce
yemek		yemek-ten önce
duş		duş-tan sonra
ışık	-tan sonra	ışık-tan sonra
kitap	-tan önce	kitap-tan önce
sınıf (...)		sınıf-tan önce

2.4.1.2.2. Üretici Yazma

A1	Kendileri, hayal ürünü insanlar, yaşadıkları yer ve ne iş yaptıkları hakkında basit sözcük öbekleri ve cümleler yazabilirler.
----	---

1.2.2.1 Örnek Metinler

Mehmet, Cihangir’de oturuyor. Her gün Bayazıt’a gidiyor. Çünkü orada okuyor.

O, avukat olmak istiyor. Hukuk çok zor. Ama o, bu işi çok seviyor. Mehmet iki yıl sonra avukat olacak. O İstanbul’da çalışmak istiyor.

Onun çok güzel bir kız arkadaşı var. Onlar, her gün birlikte ders çalışıyorlar.

Bazen, Taksim’ de sinemaya gidiyorlar.

Ayşe her sabah 8’de kalkıyor. Duş yapıyor ve işe gidiyor. Saat 12’de öğle yemeğine gidiyor. Ofiste çok çalışıyor. Akşam, alışveriş yapıyor ve eve dönüyor. Yemek yapıyor. Yemekten sonra televizyon seyrediyor. O, her gece bilgisayarda çalışıyor.

Arkadaşlarına ve ailesine elmek gönderiyor. Çünkü onları çok özliyor.

Ayşe Ankara’ya üç ay önce geldi. İki ay sonra ülkesine geri dönecek. Ama Ankara’yı hiç unutmayacak.

Öğretmen Fatma, kasabanın en sevilen insanı. Kasabaya 2 yıl önce geldi. Çalışkan ve bilgili bir öğretmen. Öğrencilerinin her şeyi ile ilgileniyor. Okul dışında, kasaba için çalışıyor. Onlara, yardım ediyor. Tatilde de ailesinin yanına gitmiyor. Çünkü kasaba, onun için bir ev.

1.2.2.2 Sözcük Düzeyinde Yeterlilik İçin;

Meslekler;

Öğretmen

Avukat

Öğrenci

Yerler;

Genel; ofis

Özel; Taksim

Ankara

kasaba

Cihangir

Bayazıt

iç

İstanbul

dış

Kişi Adılları;

Ben

O

Onlar

Gösterme Adılları;

Orada

Sıfatlar:

Biraz

Zor

Güzel

Bu

Belirteçler:

En

Hiç

Biraz

Nicelik Belirteci:

Çok

Zaman Belirteçleri;

Bazen

Akşam

İki Yıl Sonra

İki Ay Sonra

Her Gün

Her Gece

Yemekten Sonra

Üç Ay Önce

Bu Yıl

Eylemler;

Otur-	Ol-	Git-	İste-	Oku-
Dön-	Seyret-	Çalış-	Duş Yap-	Alışveriş Yap-
Kalk-	Gönder-	Özle-	Yemek Yap-	İlgilen-
Unut-	Dön-			

Ulaçlar;

Çünkü

Ama

Ve

De

İlgeçler:

İle

İçin

Ad Tamlamaları:

Ailesinin yanı

Öğrencilerinin her şeyi

Okul dışı

Kavramlar;

hukuk

kız

birlikte

ders

ev

televizyon	tatil	sinema	bilgili	çalışkan
elmek	ülke	iş	öğle yemeği	insan
yemek	bilgisayar	arkadaş	aile	sevilen
yan				

1.2.2.3 Yapısal Düzeyde Yeterlilik İçin;

1.2.2.3.1 ‘İçin’ İlgeci:

Bu ilgeç sözcükler arasında ilgi kurarken çoğunlukla amaç gösterir. Bütün ilgeçlerde olduğu gibi anlamı, birlikte kullanıldığı sözcükle tamamlanır(Aksan,1979). sonuna geldiği adları neden, özgülleme ve amaç anlamlı tümleçler yapar(Gencan, 2001).

Sana yardım etmek için buraya geldim.

Türkçe öğrenmek için çalışıyorum.

1.2.2.3.2 ‘Hiç’ Belirteci:

‘Hiç’, olumsuz yargılı cümlelerde fiilin anlamını pekiştiren bir belirteçtir(TDK, 1998). Eyleme kesinlik anlamı katar (Bilgin,2002).Olumsuzluğu pekiştirmek ve keskinleştirmek için kullanılır (Gencan, 2001).

Çin yemeğini hiç sevmiyorum.

Buraya hiç gelmedi.

1.2.2.3.3 ‘En’ Belirteci:

En belirteci, sıfat ve belirteçlerden önce gelerek ikiden çok nesne ya da kişi arasında en üstününü belirtir (Bilgin, 2002). En üstünlük belirteci olabilmesi için, sıfatın da belirteç olması gereklidir (Aksan, 1979).

En güzel kız geliyor.

En başarılı öğrenci olmak istiyorum.

1.2.2.4 Raporlar ve Denemeler

A1	Bir tanımlayıcı yok.
-----------	-----------------------------

1.2.2.5 Planlama

A1	Bir tanımlayıcı yok.
-----------	-----------------------------

1.2.2.6 Telafi Etme (Sözcenin yerini karşılığıyla doldurma)

A1	Bir tanımlayıcı yok.
-----------	-----------------------------

1.2.2.7 İzleme ve Onarım

A1	Bir tanımlayıcı yok.
-----------	-----------------------------

2.4.3.Sözlü Algılama Etkinlikleri (Dinleme)

2.4.3.1 Genel Dinleme ve Anlama

A1	Yavaş ve dikkatlice yapılan bir konuşmayı anlamı sindirmek için uzun molalar vererek izleyebilir.
-----------	--

3.1.1 Örnek Metinler:

Saat sorma;

- Pardon, saat(iniz) kaç?
- Saat, üçe çeyrek var.
- Teşekkürler.
- Bir şey değil.

Yer sorma;

- Topkapı Sarayı nerede?
- Topkapı Sarayı, Sultanahmet'te

- Hangi otobüs Sultanahmet'e gidiyor.
- Bak, şu otobüs.
- Teşekkürler.
- Bir şey değil.

Bilgi alma;

- Merhaba.
- Merhaba, biz Akdeniz'de tatil yapmak istiyoruz.
- Tamam, çok güzel yerler var. Antalya, Alanya, Kaş, Side. Nereye gitmek istiyorsunuz?
- Biz güzel, rahat bir otel, ve eğlenceli bir yer istiyoruz.
- Kaş, çok güzel.
- Tamam Kaş' a gitmek istiyoruz, ama fiyat ne kadar?
- Bir gece 15 milyon.
- Ooo, çok güzel. Tamam. Otobüs ne zaman?
- Yarın sabah 9'da burada olun.
- Tamam, görüşürüz.
- Görüşürüz.

Alışveriş;

- İyi günler, kolay gelsin
- Buyrun, hoş geldiniz.
- Bir buket çiçek istiyorum
- Nasıl bir buket istiyorsunuz?
- Papatya ve kır çiçekleri istiyorum.
- Tamam. Not yazacak mısınız?
- Evet, notta 'İyi ki doğdun!' yazsın, lütfen.

- Biz adrese teslim edecek miyiz?
- Hayır, hemen almak istiyorum.
- Buyrun, oturun. Ben demeti hazırlıyorum.
- Teşekkürler.

3.1.2 Sözcük Düzeyinde Yeterlilik İçin:

Yerler:

Özel; Topkapı Sarayı

Antalya

Sultanahmet

Side

Akdeniz

Alanya

Kaş

Kişi Adılları:

Ben

Biz

Gösterme Adılları:

Burada

Sıfatlar:

Güzel

Soru Sözcükleri

Nasıl?

Hangi?

Nereye?

Ne kadar?

Nerede?

Ne zaman?

Kaç?

Nicelik Belirteci:

Çok

Zaman Belirteçleri;

Yarın

Sabah

Hemen

Yanıt Belirteçleri:

Evet

Hayır

Tamam

Eylemler:

Git-

yaz-

al-

iste-

Tatil yap-

teslim et-

hazırla-

otur-

Kalıplaşmış sözler:

Hoş geldiniz

Tamam

Görüşürüz

Kolay gelsin

Hoşça kal

İyi günler

Merhaba

Pardon

Teşekkürler

Bir şey değil

İyi ki doğdun!

Ulaçlar:

Ama

Kavramlar:

Saat

Bir

Milyon

Adres

On beş (15)

Çiçek

Not

Otobüs

Çeyrek

Otel

Papatya

Rahat

Kır çiçeği

Buket

Eğlenceli

Yer

Var - Yok

3.1.3 Yapısal Yeterlilik İçin;

3.1.3.1 Saatler:

3.1.3.1.1 Saat kaç?

“Saat kaç?” sorusu, zamanı öğrenmek üzere yöneltilen bir sorudur.

08.00	saat	sekiz.	---
08.10	saat	sekiz- i on	geçiyor.
08.15	saat	sekiz- i çeyrek	geçiyor.
08.20	saat	sekiz- i yirmi	geçiyor
08.25	saat	sekiz- i yirmi beş	geçiyor.
08.30	saat	sekiz	buçuk.
08.40	saat	dokuz- a yirmi	var.
08.45	saat	dokuz-a çeyrek	var.
08.50	saat	dokuz-a on	var
09.00	saat	dokuz	---

Saatlerde, rakamın sonu ünsüz ile bitiyorsa, gelen ek ses uyumuna göre; ‘-i, -ı, -u,

-ü’ olur; ünlü ile bitiyorsa, araya ‘-y’ yardımcı ünsüzü getirilir.

(03.05) Saat üç- ü beş geçiyor.

(13.10) Saat bir-i on geçiyor.

(02.20) Saat iki-yi yirmi geçiyor.

(19.15) Saat yedi-yi çeyrek geçiyor.

Saatlerde, rakamın sonu ünsüz ile bitiyorsa, gelen ek ses uyumuna göre; ‘-a, -e’

olur;ünlü ile bitiyorsa, araya ‘-y’ yardımcı ünsüzü getirilir.

(16.45) Saat beş- e çeyrek var

(07.40) Saat sekiz-e yirmi var.

(17.50) Saat altı-ya on var.

(23.55) Saat on iki-ye beş var.

Yalnızca ‘dört’ (4) rakamının yazımında bir değişiklik olmaktadır. ‘T’ ünsüzü

belirtilen ekleri aldığında ‘d’ ye dönüşür.

(03.40) Saat dörd-e yirmi var.

(04.10) Saat dörd-ü on geçiyor.

Günlük konuşmalarımızda, 24 saatlik zaman dilimini, 12 saat üzerinden

belirtiyoruz. Bu nedenle 24 saatin tüm bilgisinden haberdar edilen öğrenci için, kullanımda genellikle hangisini duyuyor ve kullanıyorsa onun seçilmesi gerekmektedir.

3.1.3.1.2 Saat kaçta ...?

“Saat kaçta...?” kalıbı, gerçekleşen ya da gerçekleşmesi beklenen bir eylemin zamanını öğrenmek amacıyla sorulan sorudur. Soru kalıbından sonra, bir eylem kullanılır ya da kast edilir.

Saat kaçta yemek yiyeceksin?

08.00	saat	sekiz-de	---	yemek yiyeceğim
08.10	saat	sekiz- i on	geç-e	yemek yiyeceğim
08.15	saat	sekiz- i çeyrek	geç-e	yemek yiyeceğim
08.20	saat	sekiz- i yirmi	geç-e	yemek yiyeceğim
08.25	saat	sekiz- i yirmi beş	geç-e	yemek yiyeceğim
08.30	saat	sekiz	buçuk-ta	yemek yiyeceğim
08.40	saat	dokuz- a yirmi	kal-a	yemek yiyeceğim
08.45	saat	dokuz-a çeyrek	kal-a	yemek yiyeceğim
08.50	saat	dokuz-a on	kal-a	yemek yiyeceğim
09.00	saat	Dokuz-da	---	yemek yiyeceğim

3.1.3.2 Buyuru (Emir- Buyrum-Buyruk) Kipi:

Bir eylemin yapılması gerekliliğini buyurarak anlatan kiptir(Aksan,1979).

Buyurma kiplerinin komut olarak ünlemleştigi sık görülür (Gencan, 2001). Buyruk kipinin, birinci tekil ve çoğul kişi kullanımları yoktur.

Eylemin Son Ünlüleri	Kişiler	Buyruk Ekleri	
		olumlu	olumsuz
-A -I (kal-, oyna-, kıl-, kır-...)	ben	-	-
	sen	Yalnız eylem	Yalnız eylem -ma
	o	- sin	-ma-sin
	biz	-	-
	siz	-in	-ma-y-in
	onlar	-sınlar	-ma-sın-lar

Eylemin Son Ünlüleri	Kişiler	Buyruk Ekleri	
		olumlu	olumsuz
-E -İ (gel-, özle-, gir-, bil-...)	ben	-	-
	sen	Yalnız eylem	Yalnız eylem -me
	o	- sin	-me-sin
	biz	-	-

	siz	-in	-me-y-in
	onlar	-sin-ler	-me-sin-ler

Eylemin Son Ünlüleri	Kişiler	Buyruk Ekleri	
		olumlu	olumsuz
-Ü -Ö (üz-,göl-, gör-, dön...)	ben	-	-
	sen	Yalnız eylem	Yalnız eylem -me
	o	- sün	-me-sin
	biz	-	-
	siz	-ün	-me-y-in
	onlar	-sün-ler	-me-sin-ler

Eylemin Ünlüleri	Kişiler	Buyruk Ekleri	
		olumlu	olumsuz
-U -O (bul-, oku-, koş-, sor-...)	ben	-	-
	sen	Yalnız eylem	Yalnız eylem -ma
	o	- sun	-ma-sın
	biz	-	-
	siz	-un	-ma-y-in
	onlar	-sun-lar	-ma-sın-ler

	OLUMLU	OLUMSUZ
Ben	-	-
Sen	Gel, kal, gör, uç	gel-me, kal-ma, gör-me, uç-ma
O	gel-sin, kal-sın, gör-sün, oku-sun	gel-me-sin, kal-ma-sın, gör-me-sin, oku-ma-sın
Biz	-	-
Siz	gel-in, kal-ın, gör-ün, oku-y-un	gel- me- y- in, kal-ma-y-ın, gör-me y-in, oku-ma-y-ın
Onlar	gel-sin-ler, kal-sın-lar, gör-sün-ler, oku-sun-lar	gel-me-sin-ler, kal-ma-sın-lar, gör-me-sin-ler, oku-ma-sın-lar

İkinci çoğul kişide, eylemin sonu ünlü ile bitiyorsa araya ‘y’ ünsüzü girer.

Okuy-un

Söyle-y-in

Oyna-y-ın

Uyu-y-un

İkinci çoğul kişinin olumsuzunda da olumsuzluk ekinden sonra araya ‘y’ ünsüzü

gelir.

Gel- me- y- in

Gör-me- y- in

Oku-ma- y- in

Söyle- me- y-in

Özle-me- y- in

Buyruk kipindeki günlük konuşmalarımızda, kimi zaman resmi olabiliyoruz.Ya da etrafımızdaki levhalarda resmi dilde yönergelerle karşılaşabiliyoruz. Bu durumda II. çoğul kişiyi kullanıyoruz.

Siz gel- in- iz

Siz gel- me- y – in – iz

Siz oyna-y-ın- ız

Siz oyna- ma- y- in- ız

Bazı zamanlarda ise, farklı kullanımlar çok sert buyruk anlamları içerebilir

(yasaklar ...). Bu kullanımlar ‘maz, -mez’ ekleri ile yapılıyor.

Sigara iç-il- mez!

Park yap-ıl-maz!

AÇIKLAMA: Burada eylemin, edilgen hali yer almaktadır. Fakat A1 için bu

kullanımın sadece karşılaşıldığında tanınması yeterli olacaktır.

3.2 Anadil Konuşucuları Arasında Geçen Konuşmaları Anlama

A1	Bir tanımlayıcı yok.
----	----------------------

3.3 Canlı Bir Sunumu İzleyenlerin Bir Üyesi Olarak Dinlemek

A1	Bir tanımlayıcı yok.
----	----------------------

3.4 İşitsel Ortam ve Kayıtları Dinlemek

A1	Bir tanımlayıcı yok.
----	----------------------

3.5 Duyuru ve Yönergeleri Dinlemek

A1	A1 düzeyindeki öğrenci, öğrenilen dilde kendisine yönelik yönerge ve duyuruları anlayıp izleyebilir.
----	--

3.5.1 Örnek metinler:

Gürültü yapmayın(ız)!

Boşlukları doldurun(uz)!

Park Etmeyin(iz)!

Lütfen dinleyin(iz)!

Lütfen çiçekleri koparmayın(ız)!

Dikkat köpek var!

Şoförle konuşmayın(ız)!

Cep telefonunuzu kapatın(ız)!

Yemek Tarifi

Zeytinyağlı Biber Dolması;

Zeytinyağlı biber dolması için gereçler;

1 kg. dolmalık biber, 2 tane domates, 2 su bardağı pirinç, 8-10 kuru soğan, 1 yemek kaşığı kuş üzümü, 1 yemek kaşığı fıstık, 2 tatlı kaşığı nane, 2 tatlı kaşığı karabiber, yarım demet maydanoz, 1 tatlı kaşığı limon tuzu ya da yarım limonun suyu, 1 tatlı kaşığı tarçın, 2 kesme şeker, 1 çay bardağı sıcak su, yarım su bardağı zeytinyağı, tuz.

Soğan ve fıstığı, yarım su bardağı yağda kavurun. Pirinci yıkayın ve tencereye ekleyin. Biraz kavurun sonra, maydanoz hariç tüm gereçleri ekleyin. Kısık ateşte pişirin. Maydanozu doğrayın ve ekleyin. Diğer tarafta, dolmalık biberleri yıkayın, içlerini çıkarın. İçi dolmalara doldurun. Dolmaları tencereye bir sıra dizin. Bir bardak sıcak su ekleyin. 30 dakika pişirin. Sonra tabağa alın, limon dilimleri ve maydanoz ile süsleyin...

3.5.2 Sözcük Düzeyinde Yeterlilik İçin:

Kişi Adılları:

Siz (buyruk kipi)

Belirteçler:

biraz

Zaman Belirteçleri:

sonra

Eylemler:

Yap-	gürültü yap-	doldur-	park et-
Dinle-	kopar-	kavur-	yıka-
ekle-	doğra-	pişir-	çıkart-
doldur-	diz-	al-	süsle-

Kalıplaşmış sözler:

Lütfen

Kavramlar:

Gürültü

Boşluk

Çiçek

Yemek tarifi

Zeytinyağı

Zeytinyağı

Yağ

Biber dolması

Kilogram

Tane

Domates

Su

Bardak

Pirinç

Kuru soğan

Yemek kaşığı

Tatlı kaşığı

Kuş üzümü

Fıstık

Nane

Karabiber

Yarım

Demet

Maydanoz

Limon suyu

Tarçın

Kesme şeker

Sıcak su

Tuz

Hariç

dilim

Şoför

Dikkat

Köpek

Var X yok

Cep telefonu

Bir (1)

İki (2)

3.5.3 Yapısal Yeterlilik İçin:

Bu bölümde kullanılan tüm yapılar önceki bölümlerde ayrıntılı olarak açıklandığı için tekrar edilmemiştir.

2.4.4. Görsel Algılama Etkinlikleri (Okuma)

2.4.4.1 Genel Okuma ve Anlama

A1	Bildik adları, sözcükleri ve temel sözcük öbeklerini toplayarak, gereksinim halinde tekrar okuyarak, bir kere de tek sözcük öbeğini ele alarak, çok kısa ve basit metinleri okuyabilir.
----	---

4.1.1 Örnek Metinler:

Cumartesi

Geçen cumartesi, arkadaşım Aylin’le pazara gittik. İstanbul’da her gün, pazar var. Biz, Bakırköy pazarına gittik. Orası çok büyük. Bütün gün gezdik. Her şey çok ucuzdu. Pazarda elbiseler, ayakkabılar, çantalar, pantolonlar, bardaklar, tabaklar gördük. Anneme, babama, kardeşime ve arkadaşlarıma hediyeler aldım.

Akşam saat 6’da eve döndük. Aylin makarna yaptı. Beraber makarna yedik, şarap içtik ve bütün gece konuştuk. Saat 11’de uyuduk.

İstanbul

İstanbul, çok kalabalık bir şehir. Vapur, İstanbul için çok önemli bir taşıt. Vapurlar, sabah ve akşam saatleri çok kalabalık oluyor. Çünkü birçok insan, Asya'da oturuyor; ama Avrupa'da çalışıyor.

Vapurla yolculuk daha rahat ve hızlı. Çünkü denizde trafik problemi yok. Kadıköy'den Eminönü'ne yirmi beş dakika.

Bazen arkadaşlarımla vapurda karşılaşıyoruz. Sohbet ediyoruz, manzaraya bakıyoruz, çay içiyoruz ve simit yiyoruz. Vapurdan martılara bakıyoruz. Bazen, arkadaşlarımı kaçıyorum. O zaman, vapurda gazete ya da kitap okuyorum. Vapurda her zaman satıcılar var. Onlar, küçük şeyler satıyor. Satıcı, bağılıyor: 'Beyler, Bayanlar! Bu kalem 1 lira! Ve bu çakmak ve kalem 1 lira! Bitmedi! Bu kalem, bu çakmak ve bu silgi 1 lira! Bitmedi! Bu kalem, bu çakmak, bu silgi ve bu kırmızı kalem bir 1!'

Sabah 08.30'ta vapurdan iniyorum. Dolmuşla Fatih'e gidiyorum. Saat 09.00'da işim başlıyor. Arkadaşlarımla saat 12.00'de öğle yemeğine gidiyoruz. Bir saat sonra tekrar ofise dönüyoruz. Akşam saat 18.00'de işten çıkıyorum. Tekrar dolmuşa ve vapura biniyorum. Bütün gün çok yoruluyorum. Evde biraz kitap okuyorum ve televizyon seyrediyorum. Saat 23.00'te yatıyorum.

4.1.2 Sözcük Düzeyinde Yeterlilik İçin:

Yerler;

Özel;

İstanbul

Bakırköy

Genel;

ofis

Asya

Avrupa

Kadıköy

Eminönü

Fatih

Kişi Adılları:

Biz

Onlar

Gösterme Adılları:

Orası

Önadlar:

Bütün

Birçok

Büyük

Her

Ucuz

Bütün

Kalabalık

Önemli

Gösterme Önadları:

Bu

O

Belirteçler:

Biraz

Tekrar

Zaman Belirteçleri:

Geçen cumartesi

Sabah

Her gün

Sonra

Akşam

Akşam

Bazen

Nicelik Belirteçleri:

Çok X az

Daha

Eylemler:

Git-

Çalış-

Al-

Otur-

Gör-

Karşılaş-

Dön-

Sohbet et-

Yap-

Bak-

Ye-

Kaçır-

İç-

Oku-

Konuş-

Bağır-

Uyu-

Bit-

Yorul-

İN-

Bin-

Başla-

Dön-

Seyret-

Çık-

Yat-

Ol-

İlgeçler:

İçin

Ulaçlar:

Ve

Çünkü

Ama

Ya da

Kavramlar:

Var X yok

Arkadaş

Pazar

Gün

Her şey

Hediye

Elbise

Ayakkabı

Çanta

Pantolon

Bardak

Tabak

Saat

Anne

Baba

Kardeş

Makarna

Şarap

Gece

Zaman

Satıcı

Dolmuş

Şehir

Vapur

Taşıt

İnsan

Manzara

Yolculuk

Rahat

Hızlı

Deniz

Çay

Simit otobüs

Dakika

Arkadaş

Beyler

Bayanlar ve Baylar, kalem

Lira

Çakmak

Silgi

Kırmızı

On iki (12)

Öğle yemeği

Sekiz buçuk (08.30)

Gazete

On bir- yirmi üç(23.00)

Kitap

Yirmi beş (25)

İş

Altı (6)

Saat

On bir (11)

Televizyon

On sekiz

4.1.3 Yapısal Yeterlilik İçin;

4.1.3.1 -İMek Eylemi Belirli Geçmiş Zaman;

	Olumlu	Olumsuz	Soru
Ben	Öğretmen di m	Öğretmen değil di m	Öğretmen mi y di m?
Sen	Öğretmen di n	Öğretmen değil di n	Öğretmen mi y di n?
O	Öğretmen di	Öğretmen değil di	Öğretmen mi y di?
Biz	Öğretmen di k	Öğretmen değil di k	Öğretmen mi y di k?
Siz	Öğretmen di niz	Öğretmen değil di niz	Öğretmen mi y di niz?
Onlar	Öğretmen di (ler)	Öğretmen değil di (ler)	Öğretmen mi y di (ler)?

	Olumlu	Olumsuz	Soru
Ben	Öğrenci y di m	Öğrenci değil di im	Öğrenci mi y di im?
Sen	Öğrenci y di in	Öğrenci değil di n	Öğrenci mi y di n?
O	Öğrenci y di	Öğrenci değil di	Öğrenci mi y di?
Biz	Öğrenci y di k	Öğrenci değil di k	Öğrenci mi y di k?
Siz	Öğrenci y di niz	Öğrenci değil di niz	Öğrenci mi y di niz?
Onlar	Öğrenci y di (ler)	Öğrenci değil di (ler)	Öğrenci mi y di (ler)?

Ünlüden sonra araya ‘y’ ünsüzü girmektedir. Soru hali için de bu kural geçerlidir. Olumsuz şekilleri her iki bölümde de aynıdır.

-Film nasıldı?

-İyi y di.

-İyi değil di.

Türkçe sözcüklerde büyük ses uyumu her zaman uygulanır. Türkçe’ye yabancı dillerden girmiş olan sözcüklerde ise son ünlüye göre ekin sesi belirlenir.

a, ı, u, o → a, ı, u, o

e, i, ü, ö → e, i, ü, ö

radıocu y du m

sekreter di m

Ünsüz Sertleşmesi kuralı burada da uygulanır. ‘D’ ünsüzü, ‘f,s,t,k,ç,k,ş,h,p’ den

sonra ‘t’ ye dönüşür.

	Olumlu	Olumsuz	Soru
Ben	Genç ti m	Genç değil di m	Genç mi y di im
Sen	Genç ti n	Genç değil di n	Genç mi y di n
O	Genç ti	Genç değil di	Genç mi y di
Biz	Genç ti k	Genç değil di k	Genç mi y di k
Siz	Genç ti niz	Genç değil di niz	Genç mi y di niz
Onlar	Genç ti (ler)	Genç değil di (ler)	Genç mi y di (ler)

4.1.3.2 ‘Ya da’ Bağlacı :

Cümleleri ve eşdeğerli öğeleri, seçenek ya da karşıtlık belirterek birbirine bağlar (Bilgin , 2002). Bağlandığı öğelerden birisine, üstün sayılma ayırtısı katmak ve seçmeli kılmak için kullanılır (Gencan, 2001). *Veya* bağlacının bir ögesi Türkçeleştirilmiş biçimi olup bugün ‘veya’nın yerini almıştır (Aksan,1979).

Bu denize Ege ya da Arşipel denir.

Denize ya da havuza gidebiliriz.

Yaklaşıklık anlamı katmada da kullanılır(Bilgin , 2002).

Yılda üç kez ya da beş kez ceza yazardı.

4.1.3.3 ‘Beraber’ Belirteci:

Cümleye, ‘birlikte, bir arada’ anlamını katar(TDK,1998).

Geziye beraber gittik.

Bu akşamda beraber gelecekler.

4.1.3.4 Gösterme (İm) Sıfatları:

‘O, şu, bu’ sözcükleri, insan için kullanılırsa, kişi adılı; insandan başka varlıklar için kullanılırsa, gösterme adılı; gösterildiği varlığın adı ile birlikte kullanılırsa gösterme sıfatı olur.

Onlar İstanbul’a geldiler (Kişi adılı).

Bu annemin (Gösterme adılı).

Bu kolye annemin (Gösterme sıfatı).

önad ad

Şu kitapçıda oturuyoruz (Gösterme sıfatı).

önad ad

O evi sattılar(Gösterme sıfatı).

önad ad

Bu, şu, o sözcüklerini kullanırken çoğu zaman işaret parmağımızla, belirtmek istediğimiz nesneyi ya da kişiyi gösteririz. Anlamları birbirine yakın olan bu üç im sözcüğünün ayırtılarına dikkat edenler:

- a) ‘bu’ sözcüğünü yakın için,
- b) ‘şu’ sözcüğünü azıcık uzak için ,
- c) ‘o’ sözcüğünü de daha uzak için ya da göz önünde bulunmayan varlıkları göstermek için kullanırlar.

Bu ev, şu çocuk, o araba...

Bu kullanım ayrımı kesin değildir. Eşit durumlarda birbirinin yerine kullanılır(Gencan,2001).

4.1.3.5 ‘Daha’ Belirteci:

Üstünlük belirteci olan *daha* sözcüğü eylemlere, sıfatlara ve belirteçlere üstünlük anlamı katar(Aksan, 1979).Sıfatları ve belirteçleri üstünlük kertesine çıkarır (Gencan, 2001).

Ayşe’nin saçı daha çabuk uzuyor.

Daha güzel bir kız geliyor.

Daha sözcüğü *henüz* anlamında kullanılıyorsa zaman belirteci olur (Bilgin, 2002).

Annem daha gelmedi.

4.1.3.6 ‘Tekrar’ Belirteci:

Eylemin yinelendiğini belirten, aynı zamanda eyleme pekiştirme ve süreklilik anlamları katan belirteçtir(Bilgin, 2002).

Defteri tekrar kaybettim.

Tekrar söyle!

Konuları tekrar gözden geçiriyor.

4.2 Yazışmaları Okumak

A1	Kartpostallar üzerindeki kısa, basit, iletileri anlayabilir.
-----------	---

4.2.1 Örnek Metinler:

Sevgili Betül,

Merhaba, nasılsın? Bodrum çok güzel. Deniz, güneş, yemekler... Sen ne zaman geliyorsun. Ben, 14 Ağustos 2006’da dönüyorum. Görüşürüz.

Yeliz

Anne,

Alışverişe çıkıyorum. Evde ekmek yok! Merak etme!

Ebru

Canım Arkadaşım,

Doğum günün kutlu olsun. 1 hafta sonra döneceğim ve senin yanına mutlaka geleceğim. Öpüyorum.

Tuna

4.2.2 Sözcük Düzeyinde Yeterlilik İçin:

Yerler:

Özel:

Bodrum

Kişi Adılları:

Sen

Ben

Soru Sözcükleri:

Nasıl

Ne zaman

Sıfatlar:

Güzel

Belirteçler:

Çok

Mutlaka

Zaman Belirteçleri:

Bir hafta sonra

Nicelik Belirteci:

Çok

Eylemler:

Gel-

Dön-

Çık-

Merak et-

Öp-

Kalıplaşmış sözler:

Merhaba

Görüşürüz

Kutlu olsun

Sevgili

Bağlaçlar:

Ve

Kavramlar:

deniz

güneş

yemek
on dört (14)
ağustos
iki bin altı (2006)
yan
alışveriş

ev
ekmek
canım
arkadaş
doğum günü
var -yok

4.2.3 Yapısal Yeterlilik İçin:

4.2.3.1 ‘Mutlaka’ Belirteci

Eylemin pekiştirilmesi ve kesinleştirilmesi için kullanılır (Gencan, 2001).

Bir gün mutlaka yeneceğiz.

Mutlaka bu kitabı al!

4.3 Yönelim için Okuma

A1	Çok yaygın günlük durumlarda basit notlar üzerindeki bildik adları, sözcükleri ve temel sözcük öbeklerini tanıyabilir.
----	--

4.3.1 Örnek Metinler:

Köpek var!

İzinsiz girilmez!

Park etmeyiniz!

Acil

Boşluları doldurun.

Lütfen dinleyin.

Lütfen yaz (ın), (ınız)

Hastane

Taksi

İndirim

Sessiz olun

Korna çalma

Lütfen çiçekleri koparmayın

Lütfen yerlere çöp atmayınız

Lütfen sigara içmeyiniz

Yüksek sesle konuşmayın(ız)

Rezerve

İtiniz

Çekiniz

Mutlu yıllar

Kolay gelsin

İyi ki doğdun

Mutluluklar

Tebrikler

Afiyet olsun

İyi tatiller

İyi uykular

Çok yaşa

geçmiş olsun

iyi yolculuklar

Hastane

Üniversite

Kütüphane

Bar

Tiyatro

Sinema

Lokanta

Restoran

Cami

Kilise

Sinagog

Otobüs durağı

Üst geçit

Alt geçit

Yaya geçidi

4.3.2 Sözcük Düzeyinde Yeterlilik İçin

Yerler:

Genel:

Hastane

Üniversite

Restoran

Kütüphane

Cami

Tiyatro

Kilise

Sinema

Lokanta

Sinagog

Kişi Adılları:

Siz

Önadlar:

Yüksek

Mutlu

Belirteçler:

Kolay

İyi

Nicelik Belirteci:

Çok

Eylemler:

Gir-

İç-

Park et-

Konuş-

Sessiz ol-

İt-

Çal-

Çek-

Kopar-

Gel-

Yaşa-

Doğ-

At-

Kalıplaşmış sözler:

Lütfen

Kolay gelsin

Afiyet olsun

Çok yaşa

Geçmiş olsun

İlgeçler:

İle

Ulaçlar:

Ki

Kavramlar:

Var - yok

Köpek

İzin

Acil

Boşluk

Hastane

Taksi

Kütüphane

İndirim

Ses

Korna

Çiçek

Yer

Çöp

Sigara

Rezerve

Yıl

Mutluluk

Tebrik

Tatil

Uyku

Yolculuk

Üniversite

Kütüphane

Bar

Tiyatro

Sinema

Lokanta

Restoran

Cami

Kilise

Sinagog

Otobüs durağı

Üst geçit

4.3.3 Yapısal Yeterlilik İçin:

4.3.3.1 ‘Ki’ Bağlacı:

Kendinden önce ve sonra gelen tümceleri birbirine bağlar (Gencan, 2001).

Sözcüklerden ayrı yazılan *ki* bağlacı, çoğunlukla ilgi eki *-ki* karıştırılmaktadır. Bu ek eklendiği sözcüğe bitişik yazılır(evdeki, okuldaki, teki ...).

Ki bağlacıyla birleşmiş, bekleşmiş bağlaçlar, belirteçler, ilgeçler de vardır (demek ki, şöyle ki, madem ki, halbuki, oysaki, nasıl ki, yeter ki, ta ki, belki ...) (Aksan, 1979).

Anladım ki sen, beni istemiyorsun.

Geldim ki sen yoksun.

4.3.3.2 ‘-Siz,-sız’ Addan Ad Yapım Eki:

Adın sonuna gelerek ondan başka adlar ve sıfatlar türeten ektir. Kendi içinde olumsuz bir yargı taşır (o adın olmadığını belirtir)(Gülensoy, 1995). Adın, son ünlüsüne göre ses değişikliğine uğrar.

a		Araba- sız
ı	- SIZ	Kitap - sız

e	- siz	Ev- siz
i		Sevgi - siz
o	- suz	Yağmur – suz
u		Kol - suz
ö	- süz	Ölüm – süz
ü		Gül - süz

4.4 Bilgi ve Tartışmaları Okuma

A1	Özellikle görsel destek sağlandığında, basit bilgilendirici araç- gereçler ve kısa basit tanımların içeriği hakkında düşünce sahibi olabilir.
----	---

4.4.1 Örnek metinler:

Buradan açınız.

Sağa çeviriniz.

Sola çeviriniz.

Düğmeye basınız.

İhtiyaç halinde kırınız.

Kuru temizleme yapınız.

90 (derecede) yıkayın.

Park yapılmaz.

Gözünüzden uzak tutunuz.

Baretsiz girilmez.

Üç kişiliktir.

Yanıcı madde.

Ateşle yaklaşmayınız.

Dikkat ölüm tehlikesi.

16 yaşından küçükler için yasaktır.

Yol çalışması.

4.4.2 Sözcük Düzeyinde Yeterlilik İçin

Gösterme Adılları:

Bura

Belirteçler:

Uzak

Eylemler:

Çevir-

Yıka-

Aç-

Tut-

Bas-

Yaklaş-

Kır-

Gir-

Yap-

İlgeçler:

İçin

Ad tamlamaları:

Ölüm tehlikesi

Yol çalışması

Kavramlar:

Baret

Kuru temizleme

Yanıcı

Derece

Doksan (90)	Sol
Park	Düğme
Madde	İhtiyaç
Ateş	Hal
Dikkat	Göz
Yaş	Üç (3)
On altı (16)	Kişi
Küçük	Ölüm
Yol	Tehlike
Çalışma	Yasak
Sağ	

4.4.3 Yapısal Yeterlilik İçin:

4.4.3.1 ‘-Lik, -lık’ Addan Ad Yapım Eki:

Yer, araç, topluluk, meslek, makam adları ve soyut adlar türeten bir ektir(Gülensoy, 2005). Ekler ses uyumuna göre düzenlenir.

Son ünlüler	Yapım ekleri	Örnekler
a, ı	-lık	Arkadaş-lık
u,o	-luk	Kol-luk
e,i	-lik	Diz-lik
ü, ö	-lük	Kül-lük

Soyut; arkadaşlık, dostluk...

Meslek; öğretmenlik, avukatlık...

Topluluk; Türklük, insanlık...

Yer; ağaçlık, taşlık...

Araç; gözlük, başlık...

4.4.3.2 ‘-Ma, -me’ Eylemden Ad Yapım Eki:

İşlevi, iş adları yapmaktır. Bütün eylem köklerine getirilebilir (Gülensoy, 1995).

Ekler ses uyumuna göre düzenlenir.

Al-ma

Git-me

Gel-me

Kaç-ma

Son ünlüler	Yapım ekleri	Örnekler
-a,-ı,-u,-o	-ma	Sor-ma Uyu-ma Koş-ma
-e,-i,-ü,-ö	-me	Geç-me Bit-me Gül-me

4.4.3.3 ‘-İci, -ici’ Eylemden Ad Yapım Eki:

İşlevinde çokluk, aşırılık, devamlılık vardır. Bir işi, meslek haline getireni ya da

sürekli olarak yapını gösterir ad ve sıfatlar türetir (Gülensoy, 1995). Ekler ses uyumuna göre düzenlenir.

Son ünlüler	Yapım ekleri	Örnekler
a, ı	-ıcı	Ak-ıcı
u, o	-ucu	Uç-cu
e, i	-ici	İt-ici
ü, ö	-ücü	Gör-ücü

Aydınlat-ıcı

Kır-ıcı

Koş-ucu

Soğut-ucu

4.5 Yönergeleri Okumak

A1	Kısa, basit yazılmış yönlendirmeleri takip edebilir(a'dan b'ye gitmek gibi) .
----	---

4.5.1 Örnek Metinler

Giriş

Çıkış

Yangın çıkışı

Girilmez

Yukarıdaki boşlukları doldurun

Aşağıdaki boşlukları doldurun

Lütfen dinleyin

Lütfen cümle yazın

Lütfen soru yazın

Sağda

Solda

Sağdan yürüyün

Soldan yürüyün

Sağa dönün

Sola dönün

İleride

Geride

İleriye gidin

Geriye gidin

İleriden dönün

Geriden geri dönün

Karşı (da)

Karşıya geçin

Dur

Mahalle

Cadde

Sokak

Köşede bekle

Köşeden dön

Kavşakta dur

Kavşakta bekle

Kavşaktan geri dön

4.5.2 Sözcük Düzeyinde Yeterlilik İçin

Yerler;

Genel;

Mahalle

Sokak

Cadde

Kavşak

Kişi Adılları:

Siz

Eylemler:

Gir-

Çık-

Doldur-

Dinle-

Yaz-

Yürü-

Dön-

Git-

Geç-

Bekle-

Dur-

Geri dön-

Kalıplaşmış sözler:

Lütfen

Kavramlar:

Giriş

Çıkış

Yangın

Yukarı

Boşluk

Aşağı

Cümle

Soru

Sağ

Sol

İleri

Geri

Karşı

Dur

Mahalle

Cadde

Sokak

Köşe

Kavşak

4.5.3 Yapısal Yeterlilik İçin:

4.5.3.1 ‘-Ki’ Sıfat Yapım Eki:

Sıfat ‘-ki’si, sonuna getirildiği adlardan ilişkinlik kavramı taşıyan sıfatlar: türetir. ‘-Ki’ bu görevi ile bulunma durumdaki adlara da ardına gelir(Bilgin, 2002). Aynı zamanda zaman ve yer belirteçlerine eklenir (Gencan, 2001).

Yarınki sınav saat kaçta?

Önceki konu bitti mi?

Havadaki toz çok kötü.

Evdeki kedi kaçmış.

Dünkü maç nasıldı?

4.6 Televizyon ve Film İzlemek

A1	Bir tanımlayıcı yok.
----	----------------------

4.7 İpuçlarını Tanımlama ve Sonuç Çıkarma (Sözlü ve yazılı)

A1	Bir tanımlayıcı yok.
----	----------------------

2.4.5. İletişimsel Etkinlikler ve Stratejiler

2.4.5.1 Sözlü Etkileşim

2.4.5.1.1 Genel Sözlü Etkileşim

A1	Basit bir biçimde etkileşim sağlayabilir. Ama, iletişim genelde konuşmanın daha yavaş bir şekilde tekrarlanmasına; yeniden sözcük öbekleri kurmaya ve düzeltmeye dayalıdır. Basit sorular sorabilir ve yanıtlayabilir. En önde gelen gereksinimleri ya da ilgilendiği alanlardaki basit söyleyişleri oluşturup, yanıtlayabilir.
-----------	--

5.1.1.1 Örnek Metinler

Bayram- Merhaba nasılsın Hakan?

Hakan - Teşekkür ederim. Sen nasılsın?

Bayram- İyiyim. Bugün Beşiktaş'ta arkadaşım ile buluşacağım; fakat oraya nasıl gideceğim, bilmiyorum.

Hakan - Bence, otobüse ya da dolmuşa bin . Otobüs durağının yanında bilet gişesi var; oradan bilet al. Otobüse bin. 15 dakika sonra oradasın.

Bayram- Çok teşekkür ederim.

Hakan - Bir şey değil.

Tolga - Karar verdin mi?

Ezgi- Hayır, henüz bir karar vermedim, düşünüyorum.

Tolga- Biraz acele et; çünkü herkes bu oyunu bekliyor. Biletler çok değerli.

Ezgi- Ne kadar süremiz var?

Tolga- Bugün çarşamba, cuma gününe kadar karar ver. Yani, 2 günümüz var.

Ezgi- Biletler pahalı mı?

Tolga- Biletlerin fiyatları çok uygun.

Ezgi- Kaç lira?

Tolga- 5 YTL.

Ezgi- Evet, çok uygun. Başka bir arkadaşım var, ona da söylemek istiyorum.

Tolga- Tabi ki; arkadaşına da haber ver.

Ezgi- Tamam, sonra görüşürüz.

Tolga- Görüşürüz.

5.1.1.2 Sözcük Düzeyinde Yeterlilik İçin:

Yerler:

Özel:

Beşiktaş

Kişi Adılları:

Ben

Sen

Herkes

Gösterme Adılları:

Orada

Oraya

Ona

Sıfatlar:

Başka

Bir

Soru Sözcükleri:

Nasıl

Ne kadar

Kaç (lira)

Belirteçler:

biraz

Zaman Belirteçleri:

Bugün

Sonra

Henüz

Nicelik Belirteci:

Çok X az

Yanıt Belirteçleri:

Evet

Eylemler:

Hayır

Buluş-

Düşün-

Git-

Acele et-

Bin-

Bekle-

Bil-

Söyle-

Al-

Haber ver-

Karar ver-

Kalıplaşmış sözler:

Görüşürüz

Tabi ki

Bir şey değil

Çok teşekkür ederim

Yani

İlgeçler:

İle

-e kadar

Ulaçlar:

Fakat

Ya da

Çünkü

Da

Yani

Ad Tamlamaları:

Otobüs durağı

Bilet gişesi

Biletlerin fiyatları

Kavramlar:

Arkadaş

Otobüs

Dolmuş

Durak

Yan

Bilet

Gişe

Pahalı

Uygun

Fiyat

Lira

Değerli

Süre

Çarşamba

Cuma

Gün

Başka

Var - yok

5.1.1.3 Yapısal Yeterlilik İçin:

5.1.1.3.1 Eşitlik Hali:

Adlara ve ad soylu sözcüklere –ce (-ca; -ça, -çe) eki eşitlik, benzerlik görelilik,

karşılaştırma anlamları verir. ifade eden halidir. ekleri ada getirilir.

Ben-ce (bana göre) bu yemek harika.

İnsan-ca (insan gibi) yaşamak istiyor.

Erkek-çe (erkek gibi) bir davranış.

Kadın-sı (kadına benzer) hareketleri vardı.

Çocuk-su (çocuğa benzer) davranıyorsun.

Bence (bana göre) gayet yararlı.

Sence (sana göre) nedir ?

Sizce (size göre) hangisi güzel.

Eşitlik hali, ‘-ca, -ce,-ça,-çe’ şekliyle günlük konuşmalarımızda en çok kişi adlarına getirilerek kullanılır.

Eşitlik ekleri	Kişi adları + Eşitlik hali
-ca -ce -ça -çe	Ben-ce
	Sen-ce
	O-n-ca
	Biz-ce
	Siz- ce
	Onlar-ca

5.1.1.3.2 ‘-e kadar’ İlgeci:

Yüklemdeki sürenin sonunu belirtir (Gencan, 2001) .‘Dek, değin’ anlamlarında kullanılan ilgeçtir. Kendinden önceki sözcüğe ‘-e, -a’ ünlüleriyle bağlanır.

Saat dokuza kadar dışarıdaydı.

Çarşamba gününe kadar bekle.

5.1.1.3.3 ‘Yani’ Bağlacı:

Açıklama ayırtısıyla öğeleri birbirine bağlar (Gencan, 2001).‘Demek ki, şu demek ki, kısaca ’ anlamlarında kullanılan bağlaçtır (Bilgin, 2002).

(...) Yani gelmiyor musun?

(...) Yani tiyatroya bir saat var.

5.1.1.3.4 ‘Henüz’ Belirteci:

Olumlu tümcelere ‘az önce, hemen şimdi’ anlamını katar (Gencan, 2001).

Henüz geldi, daha babamı görmedim.

Olumsuz tümcelerde eylemin -umulduğu beklendiği halde- daha olmadığını anlatır(Gencan, 2001).

Henüz müdür gelmedi.

Sana henüz haber gelmedi.

5.1.1.3.5 ‘Sonra’ Belirteci:

Eylemin, belirtilmeyen bir gelecekte yapılacağını ya da düşünüldüğünü anlatmak için kullanılır (Gencan, 2001).

Bu soru sonra yanıtlanacak.

Sonra gelecekler.

5.1.1.3.6 ‘Başka’ Önadı:

‘Bilinenden ayrı, değişik, farklı ‘ anlamlarında kullanılan sıfattır (TDK, 1998).

Başka adamlarla konuştu.

Her gece başka yerde buluşuyorlar.

5.1.1.3.7 ‘Ne kadar’ Soru Sözcüğü:

Nicelik bakımından zaman, miktar, ölçü, fiyat anlamlarını soran sözdür (TDK, 1998). Bağlam içinde tek başına da kullanılabilir.

Türkiye’de ne kadar kalacaksın?

A. Bu pantolonu denemek istiyorum.

B. Kabin burada buyrun.

A. Teşekkürler.

B. Nasıl, beğendiniz mi?

A. Evet, iyi. Ne kadar?

B. 50 ytl.

5.1.1.3.8 ‘Kaç’ Soru Sıfatı:

‘Kaç’ varlıkların sayılarını belirtme sorusudur(Gencan, 2001). Herhangi bir şeyin niceliğini sormak için kullanılan soru sıfatıdır (TDK, 1998).

Bu kitap kaç lira?

Kaç kişi gelecekler?

Kaç numarada oturuyorsun*

Bu yıl kaç ders görüyorsun?

Kaç günün var?

5.1.2 Konuşan Bir Anadil Konuşucusunu Anlama

A1	Anlayışlı bir konuşmacı tarafından doğrudan kendisine yönelik, yavaş , açık ve tekrarlanan bir konuşmada somut gereksinimleri gidermeye yönelik günlük yaşam kullanımlarını anlayabilir.
-----------	---

5.1.2.1 Örnek Metinler

Ahmet: “Aysu, bak! Şu mağazada ayakkabı var.

Aysu: “Evet, hadi o mağazaya gidiyoruz.

Satıcı: Hoş geldiniz!

Aysu: “Hoş bulduk! Ayakkabılara bakmak istiyorum.”

Satıcı: “Nasıl bir şey istiyorsunuz?”

Aysu: “Siyah, topuklu ve sivri burun, gece için.”

Satıcı: “Tamam, anladım. Bu nasıl?”

Aysu: “Hayır, topuğu çok uzun, hiç rahat değil.”

Satıcı: “Peki, bu nasıl?”

Aysu: “Ama o, kırmızı!”

Satıcı: “Şimdi, sadece modele bakın, siyahı vitrinde.”

Aysu: “Tamam, bu, çok rahat ve güzel. Ne kadar?”

Satıcı: “70 ytl.”

Aysu: “Çok pahalı! Biraz indirim yok mu?”

Satıcı: “Maalesef...”

Aysu: “Peki, taksit yapıyor musunuz?”

Satıcı: “Tabii, 10 taksit var.”

Aysu : “ Tamam, alıyorum. Ahmet, sen beğendin mi?”

Ahmet: “ Tabii, çok güzel ve sana çok yakıştı. Güle güle kullan!”

Müşteri: “ Taksi!!! Merhaba.”

Şoför: “Merhaba, iyi günler.”

Müşteri: “ İyi günler, Bahçelievlere gidiyoruz.”

Şoför: “ Tamam, ama çok trafik var.”

Müşteri: “ Biliyorum, neden bugün çok trafik var?”

Şoför: “ İstanbul’da her yerde yol çalışması var. Bu yüzden, trafik çok kötü.”

Müşteri: “ Evet, çok kötü.”

Şoför: “Nereden geliyorsunuz?

Müşteri: “ İsviçre’den”

Şoför: “Ne iş yapıyorsunuz?

Müşteri: “ Ben, doktorum.”

Şoför: “Çok güzel Türkçe konuşuyorsunuz.”

Müşteri: “ Teşekkürler.”

Şoför: “Hangi hastanede çalışıyorsunuz?”

Müşteri: “ Burada çalışmıyorum, tatil için arkadaşşıma geldim.”

Şoför: “Oo, çok güzel! İyi tatiller!

Müşteri: “ Tamam geldik, köşede sağda inmek istiyorum lütfen. Buyrun.”

Şoför: “Teşekkürler, İyi günler!”

Müşteri: “İyi günler!”

5.1.2.2 Sözcük Düzeyinde Yeterlilik İçin

Meslekler;

Doktor

Yerler;

Genel:

Hastane

Mağaza

Özel:

Bahçelievler

İstanbul

İsviçre

Kişi Adılları:

Ben

Sen

Siz

Gösterme Adılları:

Bu

O

Burada

Gösterme sıfatları:

Bu

Şu

O

Sıfatlar:

Güzel

Biraz

Pahalı

İyi

Soru Sözcükleri:

Ne kadar

Nasıl

Nereden

Hangi

Ne

Belirteçler:

Sadece

Hiç

Bu yüzden

Lütfen

Zaman Belirteçleri:

Şimdi

Bugün

Yanıt Belirteçleri:

Evet

Hayır

Nicelik Belirteci:

Çok

Eylemler:

Bak-

Git-

İste-

Bul-

Gel-

Anla-

Al-

Beğen-

Yakış-

Bil

Yap-

Çalış-

Konuş-

İN-

Kalıplaşmış sözler:

Tabii

Maalesef

Hoş geldiniz

Hoş bulduk

Peki

Tamam

Merhaba

İyi günler

Teşekkürler

İyi tatiller

Buyrun

İlgeçler:

İçin

Bağlaçlar:

Ama

Ad Tamlamaları:

Yol çalışması

Kavramlar:

Ayakkabı	Model
Bir şey	Vitrin
Siyah	Rahat
Topuklu	Yetmiş (70)
Sivri burun	On (10)
Kırmızı	İndirim
Taksit	Doktor
Taksi	Tatil
Trafik	Arkadaş
Her yer	Köşe
Yol çalışması	Sağ
İş	

5.1.2.3 Yapısal Düzeyde Yeterlilik İçin:

5.1.2.3.1 ‘Sadece’ Belirteci:

Eylemi zaman ya da nicelik yönünden sınırlayan belirteçtir (Bilgin, 2002).

Sadece onu dinliyor.

Her gece sadece bu kadar yemek yiyor.

5.1.2.3.2 “Bu yüzden” Belirteci:

Cümleye, ‘bundan dolayı, bunun için’ anlamını katan belirteçtir(TDK,1998).

Bu yüzden, onunla anlaşıyoruz.

Seni, bu yüzden seviyorum.

5.1.2.3.3 ‘Hangi’ Soru Sıfatı:

Birden çok nesne ya da kimse arasından, birini belirtecek bir yanıt almak için

kullanılır (Bilgin, 2002). Kendisinden sonra bir ad gelir .

Hangi mutluluktan söz ediyorsun?

Hangi evden çıktılar?

Hangi kızıdan hoşlanıyorsun?

5.1.2.3.4 ‘Ne’ Soru Belirteci:

Herhangi bir konuda bilgi almak ya da yapılan eylemin nedenini öğrenmek için

kullanılır (Bilgin, 2002).

Ne gülüyorsun?

Ne iş yapıyorsun?

Senden ne istedi?

5.1.3 Karşılıklı Konuşmalar

A1	Bir tanıştırma yapabilir, temel selamlama ve veda etme gibi ifadeleri kullanabilir.İnsanların nasıl olduğunu sorabilir ve haberlere tepki verebilir. Sempatik bir konuşan tarafından doğrudan kendisine yönelik yapılan açık, yavaş ve tekrarlanan yapıları anlayıp, somut tipli basit gereksinimlere yönelik günlük ifadeleri anlayabilir.
-----------	---

5.1.3.1 Örnek Metinler

Ali: “ Sınavın nasıldı?”

Berrin: “ Sınavın soruları kolaydı; iyi bir not alacağım.”

Ali: “Ben de. Bu akşam ne yapacaksın?”

Berrin: “ Planım yok.”

Ali: “ Bu, yeni arkadaşım Tekin. Bizim sınıfımıza yeni geldi.”

Berrin: “Merhaba Tekin, ben de Sinan.”

Tekin: “Memnun oldum.”

Ali: “Bu akşam Tekin’le beraber dolaşacağız. Sen de gelmek istiyor musun?”

Berrin: “Akşam teyzemlere yemeğe gideceğiz. Yemekten sonra belki...”

Ali: “Anlaştık; biz Bakırköy'de olacağız.”

Berrin: “Görüşürüz.”

Tekin: “Görüşürüz.”

Yusuf: “Arkadaşlar, yarın ‘öğretmenler günü’ biliyorsunuz.”

Egemen: “Evet, biliyorum.”

Yusuf: “Biliyoruz ama ne yapacağız?”

Egemen: “Ben, öğretmenimize güzel bir çiçek yaptırıyorum.”

Yusuf: “ Mükemmel.”

Egemen: “ Çiçeği, ben alıyorum, yarın saat üçte kantinde buluşuyoruz.”

Yusuf: “Anlaştık; iyi akşamlar.”

Egemen: “İyi akşamlar.”

5.1.3.2 Sözcük Düzeyinde Yeterlilik İçin

Yerler;

Genel:

Kantin

Özel:

Bakırköy

Kişi Adılları:

Biz

Benim

Sen

Ben

Önadlar:

Bu

Yeni

İyi

Bir

Kolay

Güzel

Soru Sözcükleri:

Nasıl

Ne

Belirteçler:

Beraber

Zaman Belirteçleri:

Bu akşam

Akşam

Yarın

Yanıt Belirteci:

Evet

Olasılık Belirteci:

Belki

Eylemler:

Al-

Yap-

Gel-

Dolaş-

Gel-

İste-

Git-

Anlaş-

Görüş-

Bil-

Yaptır-

Al-

Buluş-
Kalıplaşmış sözler:

Memnun oldum

İyi akşamlar

İlgeçler:

‘-den sonra’

Bağlaçlar:

Ama

De

İle

Ad Tamlamaları:

Sınavın soruları

Öğretmen(-in)ler günü

Kavramlar:

Sınav

Soru

Sınavın soruları

Not

Var - yok

Plan

Arkadaş

Sınıf

Anlaş-

Teyze

Öğretmen

Gün

Öğretmenler günü

Çiçek

Mükemmel

Saat

Üç (3)

5.1.3.3 Yapısal Yeterlilik İçin;

5.1.3.3.1 Çoğul ekleri (Aile işlevi):

Çoğul ekleri kimi zaman, öz anlamından sıyrılarak ‘ailesi’ ya da ‘topluluğu’ anlamında kullanılır (Gencan, 2001) . Özel ada geldiklerinde kesme imi ile ayrılmazlar.

Ahmetler bu gece bize gelecek.

Dün amcamlar bizdeydi.

5.1.3.3.2 ‘Belki’ Olasılık Belirteci:

Bu belirteç, ‘olabilir, umulur, ihtimal ki, galiba’ ayırtılarını katarak eylemi pekiştirir (Gencan, 2001)

Belki yarın gelecek.

Seni, belki görmek istemiyor.

5. 1.4 Resmi Olmayan Tartışma (Arkadaşlarla)

A1	Bir tanımlayıcı yok.
-----------	-----------------------------

5.1.5 Resmi Tartışma ve Toplantılar

A1	Bir tanımlayıcı yok.
----	----------------------

5.1.6 Amaç Merkezli İşbirliği (Bir araba tamiri, bir belge hakkında tartışmak, bir etkinlik düzenlemek...)

A1	Kendisine dikkatlice ve yavaşça verilen soru ve yönergeleri anlayabilir; kısa, basit yönlendirmeleri izleyebilir.İnsanlardan bir şeyler isteyebilir ve verebilir.
----	---

5.1.6.1 Örnek Metin

Hale- Pardon! Yardıma ihtiyacım var.

Satıcı- Hemen geliyorum. Buyrun.

Hale- Bu yemek takımını çok beğendim. Bu takımın fiyatı kaç lira?

Satıcı- Bu takım yeni geldi. Fiyatını henüz bilmiyorum.Sizi biraz bekleteceğim.
Listeye bakıyorum.

Hale- Tamam, bekliyorum.

Satıcı- 250 YTL.

Hale- Tamam, alıyorum.

Satıcı- Ben paketinizi hazırlayacağım,
Hale- Hediye paketi, lütfen!
Satıcı- Siz buyrun. Ben, size bir çay gönderiyorum.
Hale- Tamam, şurada oturuyorum.
Satıcı- Buyrun, çayınız. Afiyet olsun.
Hale- Sağolun.
Satıcı- Paketiniz, buyrun.
Hale- Teşekkür ederim, hayırlı işler, iyi günler.
Satıcı- Size de iyi günler, yine bekleriz.

5.1.6.2 Sözcük Düzeyinde Yeterlilik İçin

Kişi Adılları:

Ben

Sen

Gösterme Adılları:

Şurada

Önadlar:

Bir

Gösterme Önadları:

Bu

Soru Sözcükleri:

Kaç (lira)?

Belirteçler:

Çok

Yeni

Yine

Zaman Belirteçleri:

Hemen

Henüz

Biraz

Eylemler:

Gel-

Beğen-

Bil-

Beklet-

Al-

Hazırla-

Gönder-

Kalıplaşmış sözler:

Pardon

Buyrun

Tamam

Lütfen

Sağ olun

Afiyet olsun

Teşekkür ederim

Hayırlı işler

İyi günler

Bağlaçlar:

De

Ad tamlamaları:

Yemek takımı

Takımın fiyatı

Hediye paketi

Kavramlar:

Var - yok

Yardım

İhtiyaç

Yemek

Takım

Yemek takımı

Fiyat

Liste

Paket

Çay

Hediye

Hediye paketi

İki yüz elli (250)

5.1.6.3 Yapısal Yeterlilik İçin:

5.1.6.3.1 ‘Yine’ Belirteci:

Eylemin yinelenildiğini belirten, aynı zamanda eyleme pekiştirme ve süreklilik anlamları katan belirteçtir(Bilgin, 2002). Cümleleri bağlayınca da bağlaç olur (Gencan, 2001).

Onu bu sokakta yine gördün mü?

Bu konuyu yine çalışacaksın.

5.1.7 Malları ve Hizmetleri Almak İçin Sözlü İşlemler

A1	İnsanlardan bir şeyler isteyip, insanlara bir şeyler verebilir. Numaralar, miktarlar, tutarlar ve zamanı anlayabilir.
-----------	--

5.1.7.1. Örnek Metin

Cem- Alo, buyrun?

Deniz- Merhaba Cem, ben Deniz nasılsın?

Cem- İyiyim Deniz,sen nasılsın? Ben de senden haber bekliyorum.

Deniz- Biliyorum ancak müsait oldum. Bugün işler çok yoğun.

Cem- Kolay gelsin. Buldun mu Faruk'un telefon numarasını?

Deniz- Buldum, söylüyorum, yaz!

Cem- Bir dakika, kalem ve kağıt alıyorum.Dinliyorum.

Deniz- 0 212... 323... 24 ... 25. ,Yazdın mı?

Cem- Evet, yazdım. Çok teşekkürler. Sana da zahmet oldu.

Deniz- Önemi yok.

Cem- Hafta sonu buluşacağız, tamam mı?

Deniz- Tamam, saat kaçta ve nerede buluşacağız?

Cem- Cumartesi saat sekiz buçukta Taksim Meydanı'nda.

Deniz- Görüşmek üzere. Hoşça kal.

Cem- Sen de.

5.1.7.2 Sözcük Düzeyinde Yeterlilik İçin

Yerler;

Özel;

Taksim Meydanı

Kişi Adılları:

Ben

Sen

Biz

Soru Sözcükleri:

Nasıl

Saat kaçta

Nerede

Belirteçler:

Çok

Yanıt Belirteci:

Evet

Hayır

Zaman Belirteçleri:

Bugün

Hafta sonu

Eylemler:

Bekle-

Yaz-

Bil-

Al-

Müsait ol-

Dinle-

Bul-

Zahmet ol-

Söyle-

Buluş-

Kalıplaşmış sözler:

Buyrun

Merhaba

Kolay gelsin

Çok teşekkürler

Görüşmek üzere

Hoşça kal

Tamam

Ad Tamlamaları:

Telefon numarası

Taksim Meydanı

Hafta sonu

Kavramlar:

İyi

Haber

İş

Yoğun

Telefon

Numara

Bir

Dakika

Kalem

Kağıt

Zahmet

Önem

Cumartesi

Saat

Sekiz	İki yüz on iki (212)
Buçuk	Üç yüz yirmi üç (323)
Sekiz buçukta (20.30)	Yirmi dört (24)
Sıfır (0)	Yirmi beş (25)

5.1.7.3.1 ‘Ancak’ Belirteci:

Eylemi, zaman ya da nicelik yönünden sınırlayan belirteçtir; bağlaç olarak kullanıldığında da karşıtlık ve sınırlama belirtir (Bilgin, 2002). Kendinden önce ve sonra gelen sözcükler arasına özgölük ilgisi kurar; bu bakımdan ilgeçtir (Gencan, 2001).

Sana söylüyorum; ancak beni dinlemiyorsun.

Ancak yirmi dakika sonra geldi.

5.1.8 Bilgi Değişimi

A1	Dikkatlice ve yavaşça kendisine yöneltlen soru ve yönergeleri anlayabilir ve kısa basit yönlendirmeleri izleyebilir. Öncelikli gereksinim alanlarında ya da çok bildik konularda yöneltlen sorulara yanıt verebilir. Basit ifadeler üretip bunları yanıtlayabilir. Kendisi ve başkaları hakkında ; nerede yaşadıkları, tanıdıkları insanlar ve sahip olduklarıyla ilgili soru sorup yanıt verebilirler. Gelecek hafta, geçen cuma, kasım ayında , saat üç gibi sözcük öbeklerini kullanarak zamanı belirtebilirler.
----	---

5.1.8.1 Örnek Metin

- Serdar- Hoş geldin, ne zaman geldin?
- Çetin - Hoş bulduk. Geçen cumartesi geldim.
- Serdar- Hiç haber vermiyorsun.
- Çetin - Çok yorgundum. Yine gideceğim, bitiremedim işlerimi.
- Serdar- Yine Ankara'ya gidecek misin?
- Çetin - Hayır, Ankara'ya gitmeyeceğim Eskişehir'de işlerim var.
- Serdar- Ne zaman gidiyorsun? Hafta sonu dayımlara gideceğiz, biliyorsun.
- Çetin- Üzgünüm, ben cuma akşamı saat yedide (19:00) Eskişehir uçağında yerimi ayırttım.
- Serdar- Pekala. Ben gideceğim, senle daha sonra gideriz.

5.1.8.2 Sözcük Düzeyinde Yeterlilik İçin

Yerler;

Özel;

Eskişehir

Ankara

Kişi Adılları:

Ben

Sen

Biz

Soru Sözcükleri:

Ne zaman?

Belirteçler:

Hiç

Çok

Yanıt Belirteçleri:

Evet

Hayır

Pekala

Zaman Belirteçleri:

Geçen cumartesi

Hafta sonu

Cuma akşamı

Nicelik Belirteçleri:

Daha

Eylemler:

Gel-

Haber ver-

Git-

Bitir-

Ayirt-

Kalıplaşmış sözler:

Hoş geldin

Hoş bulduk

Ad Tamlamaları:

Eskişehir uçağı

Kavramlar:

Haber

Yer

Yorgun

Uçak

İş

Sonra

Dayı

Saat

Üzgün

Yedi (19.00)

5.1.8.3 Yapısal Yeterlilik İçin:

5.1.8.3.1 ‘Pekala- Peki’ Yanıt Belirteçleri:

"Dediğin gibi olsun, öyle kabul edelim" anlamlarında kullanılan yanıt

belirteçleridir (TDK, 1998).

Pekala, eve gelsin.

Peki, sen nasıl istiyorsan öyle olsun.

5.1.9 Görüşme Yapma ve görüşme Alma

A1	Bireysel ayrıntıları doğrudan deyimsel olmayan bir konuşmada çok yavaşça ve açıkça yöneltilen basit sorulara bir görüşme içerisinde yanıt verebilirler.
-----------	--

5.1.9.1 Örnek Metin

Murat- Merhaba, herkese iyi günler. Ben, Doktor Murat Türkoğlu.

Necati- Hoş geldiniz, Doktor Bey. Buyrun oturun.

Murat- Hoş bulduk.

Ferit - Atamanızı duyduk, biz de sizi geçen hafta bekledik..

Murat- Geçen hafta işlerim vardı,

Necati- Ne zaman geldiniz Doktor Bey?

Murat- Dün akşam, uçakla geldim. Bir otele yerleştim.

Necati- Yalnız mı geldiniz?

Murat- Evet, ben yalnız geldim. Bir ev tutacağım, sonra eşimi ve çocuklarımı getireceğim.

Necati- Nerelisiniz Doktor Bey?

Murat- Adanalım; ama hiç gitmedim.

Necati- Eşiniz çalışıyor mu?

Murat- Evet, o da doktor. Onun atamasında küçük pürüzler çıktı.

Ferit - Ne güzel iki meslektaşımız geldi.

Necati- Doktor Bey, hastaneyi gezmek istiyor musunuz?

Murat- Evet, tabii.

5.1.9.2 Sözcük Düzeyinde Yeterlilik İçin

Yerler;

Özel;

Adana

Genel;

Hastane

Kişi Adılları:

Herkes

Biz

Ben

Siz

Sen

O

Önadlar:

Bir

Güzel

Küçük

İki

Soru Sözcükleri:

Nerelisin?

Ne zaman?

Belirteçler:

Yalnız

Zaman Belirteçleri:

Sonra

Geçen hafta

Dün akşam

Yanıt Belirteçleri:

Evet

Eylemler:

Otur-

Duy-

Bekle-

Gel-

Yerleş-

Getir-

Tut-

Çalış-

Çık-

Git-

Kalıplaşmış sözler:

Merhaba

İyi günler

Hoş geldiniz

Buyrun

Ne güzel!

Tabii

Bağlaçlar:

İle

Ad Tamlamaları:

Onun ataması

Kavramlar:

Bey

Atama

Yalnız

Onun ataması

Uçak

Otel

Ev

Eş

Çocuk

Pürüz

Meslektaş

Adanalı

5.1.9.3 Yapısal Düzeyde Yeterlilik İçin:

5.1.9.3.1 ‘Herkes’ Adılı:

Söylemek istemediğimiz, söyleyemediğimiz, adını unuttuğumuz varlıkların terini tutar (Gencan, 2001). ‘İnsanların bütünü’ anlamında kullanılan bir adıdır (TDK,1998).

Herkesi gördüm

Akşamki partiye herkes gelecek.

5.1.9.3.2 ‘Yalnız’ Belirteci ve Önadı:

‘Yanında başkaları olmayarak’ anlamında belirteç olarak kullanılır(TDK,1998).

Bu sözcük sıfat, ilgeç belirteç olarak kullanıldığı gibi *fakat*’ı andıran bir görevle bağlaç da olur (Gencan, 2001).

Partiye yalnız geleceğim (belirteç).

Yalnız adam, hiç gülmüyor (sıfat).

Bu kitabı yalnız orada bulabilirsiniz (ilgeç).

Giderim; yalnız arkadaş isterim (bağlaç).

5.1.9.3.3 ‘-Li, -lı’ Addan Ad Yapım Eki:

Asıl işlevi, sıfat olarak kullanılan nitelik adları yapmaktır.Bir topluluğa , bir

millete ait olma anlamı taşır(Gülensoy, 1995). Ekler ses uyumuna göre düzenlenir.

Son ünlüler	Yapım ekleri	Örnekler
a, ı	-lı	Galatasaray-lı, Avrupa-lı
u,o	-lu	Okul-lu, İstanbul-lu
e,i	-li	Güneş-li, İzmir-li, Fenerbahçe-li
ü, ö	-lü	Üzüntü-lü, köy-lü

Sıfat olarak kullanımı:

- Nasıl çay seviyorsun?

- Limon- lu çay seviyorum.

- O, nasıl bir öğretmen?

- Gözlük- lü ve bıyık- lı bir öğretmen.

Kişinin milliyetini, doğum yerini sorarken de aynı eki soru sözcüğünün sonuna

yerleştiririz.

- Nere-li-sin(iz)?
- Kore-li-y-im.
- Amerika- lı- y- ım.

Bu kullanım, kimi ırk ve ülke adlarında farklılık gösterir.

- Nere-li-sin(iz)?
- Alman-ım (ya da Almanya- lı - y- ım).
- Türk-m (ya da Türkiye –li –y –im).

5.1.9.3.4.“-Daş, -deş” Addan Ad Yapım Eki:

Başlıca işlevi eşlik, ortaklık, bağlılık anlamı taşıyan adlar yapmaktır (Gülensoy, 1995).

Her ek gibi –*deş*’in de sözcüklerin son hecelerine uyarak değişmesini, kural gerektirmektedir. *Kardeş* sözcüğünde kalın heceden sonra geldiği halde incedir. Eskiden türemiş bütün sözcüklerde ek kalındır(dindaş, meslektaş...). Son yıllarda türetilmiş olanlarda ses uyumu gözönünde tutulmuştur (ağdaş, özdeş, evdeş...) (Gencan, 2001).

Ekler	rnekler
-------	----------

-daş	Arka-daş Gönül-daş Yol –daş Çağ- daş
------	---

Eğer sözcük (ad) “ f , s, t, k, ç, ş, h, p” ünsüzlerinden herhangi biri ile bitmişse eke ait olan ‘d’ ünsüzü ‘t’ ye dönüşür.

Ekler	Örnekler
-taş	Meslek-taş Yurt-taş

2.4.5.2 Yazılı Etkileşim

2.4.5.2.1 Genel Yazılı Etkileşim

A1	Yazılı formlardaki ayrıntıyı sorabilir ve iletebilir.
----	---

5.2.1.1 Örnek Metin

Anketör - Pardon, 5 dakikanız var mı?

İsmail - Neden?

Anketör - Ben, anketörüm ve şampuanlarla ilgili bir anketimiz var.

İsmail - Ben de üniversite yıllarımda bu işte çalıştım. Buyrun sorun?

Anketör - Adınız ve soyadınız?

İsmail - İsmail Yılmaz

Anketör - Yaşınız?

İsmail - 34

Anketör - Mesleğiniz?

İsmail - Mimarım.

Anketör- Evli misiniz?

İsmail - Evet, evliyim.

Anketör - Şampuan kullanıyor musunuz?

İsmail - Evet,

Anketör - Yeni bir ürün var piyasaya çıkacak, denemek ister misiniz?

İsmail - Ben her zaman aynı şampuanı kullanıyorum ve şampuanımdan çok memnunum.

Anketör - Pekala . Sorularım bitti. Çok teşekkür ederim.

İsmail - Bir şey değil.

5.2.1.2 Sözcük Düzeyinde Yeterlilik İçin

Kişi Adılları:

Ben

Önadlar:

Bir

Bu

Yeni

Soru Sözcükleri:

Neden?

Belirteçler:

Çok

Yanıt Belirteçleri:

Pekala

Zaman Belirteçleri:

Her zaman

Eylemler:

Çalış-

Sor-

Kullan-

Çık-

Dene-

İste-

Bil-

Kalıplaşmış sözler:

Pardon

Çok teşekkür ederim

Bir şey değil.

Ad Tamlamaları:

Üniversite yılları

Kavramlar:

Beş (5)

Dakika

Anket

Anketör

Şampuan

İlgili

Üniversite

Yıl

İş

Memnun

Ad

Soyad

Yaş

Meslek

Mimar

Evli

Ürün

Piyasa

Aynı

Soru

5.2.1.3 Yapısal Yeterlilik İçin;

Bu bölümde kullanılan tüm yapılar önceki bölümlerde ayrıntılı olarak açıklandığı için tekrar edilmemiştir.

5.2.2 Yazışmalar

A1	Kısa basit bir posta kartı yazabilir.
----	---------------------------------------

5.2.2.1 Örnek Metinler

Sevgili Seray,

İstanbul harika bir yer. Senden 2 gün önce ayrıldım; ama seni çok özledim. Her sabah toplantı var. Bu yüzden, burayı henüz gezmedim. Toplantılar çok uzun sürüyor. Buraya senle geleceğiz, karar verdim. Hasretle öpüyorum.

Tuna

Sevgili Ailem,

Görevime başladım. İş arkadaşlarım bana çok yardımcı oldular. Bir pansiyonda kalıyorum. Odamın çok güzel bir manzarası var. Bu kartpostalı da bu manzarada yazıyorum. İlk fırsatta sizi ziyarete geleceğim. Beni merak etmeyin. Ellerinizden öpüyorum.

Oğlunuz Sinan

5.2.2.2 Sözcük Düzeyinde Yeterlilik İçin

Yerler;

Özel:

İstanbul

Kişi Adılları:

Ben

Sen

Siz

Onlar

Gösterme Sıfatları:

Bu

Önadlar:

Bir

Harika

Güzel

Gösterme Adılları:

Burayı

Buraya

Belirteçler:

Bu yüzden

Uzun

Çok

Zaman Belirteçleri:

Henüz

Sabah

Eylemler:

Gez-

Ayrı

Özle-

Sür-

Karar ver-

Öp-

Başla-

Merak et-

Gel-

Kal-

Yaz-

Yardımcı ol-

Kalıplaşmış sözler:

Sevgili (...)

Ad Tamlamaları:

İş arkadaşları

Odamın manzarası

Kavramlar:

Yer

Toplantı

Hasret

Anne

Baba

Görev

İş

Arkadaş

Pansiyon

Fırsat

Oda

Ziyaret

Manzara

El

Kartpostal

Oğul

İlk

5.2.2.3 Yapısal Yeterlilik İçin:

5.2.2.3.1 Ünlü Düşmesi:

Türkçede, genellikle, kökler değişmez; bununla birlikte kimi sözcüklerin çekimlerinde, türeyişlerinde birer sesin düştüğü görülmektedir (Gencan, 2001). İlk hecede dar ünlü (i, ı, ü, u) bulunan organ ve akrabalık adları ünlü ile başlayan bir ek alırsa genellikle ikinci hecedeki ünlü düşer.

Ağız - ağızı

Bağır - bağırı

Boyun - boynu

Omuz - omzu

Oğul - oğlu

Beniz - benzi

Gönül - gönlü

Böğür - böğrü

5.2.3 Notlar, İletiler ve Formlar

A1	Numaraları, tarihleri, kendi ismini, milliyetini, adresini, yaşını, doğum tarihini ve ülkeye geliş tarihini bir otel kayıt defteri gibi bir yere yazabilir.
-----------	--

5.2.3.1 Örnek Metinler

Otel Kayıt Formu

Kişisel Bilgiler,

Ad:

Soyad:

Adres:

Şehir:

Ülke:

Telefon:

Ev:

İş:

Cep:

Faks:

E.mail:

Rezervasyon Bilgileri,

Otel:

Giriş Tarihi:

Çıkış Tarihi:

Oda Tipi:

1 kişilik ()

2 kişilik ()

3 kişilik ()

4 kişilik ()

Kişi sayısı:

Çocuk Sayısı:

Çocuk Yaşları:

Diğer Bilgiler:

Oto Kiralama Formu

Araç Bilgileri,

Teslim Alınacak Şehir:

Araç Teslim Tarihi:

Uçuş Bilgisi (Havaalanına teslim etmek için):

Teslim Edilecek Şehir:

Araç Teslim Tarihi:

Araç Tercihi:

Marka Tercihi:

Model Tercihi:

Ödeme Bilgileri,

Ödeme Şekli:

Nakit ()

Kredi Kartı ()

Havale ()

Kişisel Bilgiler,

Ad:

Soyad:

Telefon:

Ev:

İş:

Cep:

Faks:

E.mail:

Ehliyet no:

Ehliyetin Alındığı Şehir:

Ehliyetin Alındığı Tarih:

Diğer Bilgiler:

5.2.3.2 Sözcük Düzeyinde Yeterlilik İçin

Eylemler:

Kirala-

Al-

Birleşik Eylemler:

Teslim etmek

İlgeçler:

İçin

Ad Tamlamaları:

Kredi kartı

Marka tercihi

Model tercihi

Ödeme bilgileri

Ödeme şekli

Araç bilgileri

Giriş tarihi

Çıkış tarihi

Oda tipi

Kavramlar:

Otel	Kayıt	Formu
Kişisel	Kişi	Bilgi
Ad	Soyad	Adres
Şehir	Ülke	Telefon
Ev	İş	Cep
Faks	E.mail	Diğer
Rezervasyon	Giriş	Tarih
Çıkış	Oda	Tip
Sayı	Çocuk	Yaş
Oto	Araç	Teslim
Uçuş	Havaalanı	Tercihi
Marka	Model	Ödeme
Şekil	Nakit	Havale
Ehliyet	No:	

5.2.3.3 Yapısal Yeterlilik İçin

Özgün başvuru belgesi içinde belirtilen düzey tanımlamalarına göre bu başlık altında yapılan belirlemelerde Türkçenin yapısı dolayısıyla çok karmaşık konular yer almaktadır. Bunların yapı açıklaması verilmemiştir. Öğrenci tarafından da bu yapıların bilinmesi bir koşul olarak öne sürülemez. Buraya kadar verilen bir çok yapı ve kavram, öğrencinin metin örneklerini anlaması için yeterli olacaktır.

2.4.5.3. Etkileşim Stratejileri

5.3.1. Konuşmada Söz Alma (Sırayla)

A1	Bir tanımlayıcı yok.
----	----------------------

5.3.2. İş Birliği Yapma

A1	Bir tanımlayıcı yok.
----	----------------------

5.3.3. Anlamanın Açıklanmasını İsteme

A1	Bir tanımlayıcı yok.
----	----------------------

5.3.4. Not Tutma

A1	Bir tanımlayıcı yok.
-----------	-----------------------------

5.3.5. Metni İşleme

A1	Standart basılı ölçüde sunulan tek sözcükleri ya da kısa metinleri kopyalayabilir.
-----------	---

5.3.5.1. Örnek Metin

Berrin Hanım

Komşumuz Berrin Hanım, eski mobilyalarını değiştirmek istedi. Bir mobilyacı ile anlaştı. Yeni mobilya siparişi verdi. Bir hafta sonra mobilyalar geldi. Fakat Berrin Hanım bu mobilyaları da beğenmedi. Koltukların dikişleri çok kötüydü.

İki gün düşündü ve mobilyaları geri vermek istedi. Mobilyacıya telefon etti ve onu çağırdı. Mobilyacı geldi ve Berrin Hanım’a hak verdi ve mobilyaları geri aldı.

Berrin Hanım, şu anda yeni mobilya bakıyor.

5.3.5.2. Sözcük Düzeyinde Yeterlilik İçin

Meslekler:

Mobilyacı

Kişi Adılları:

O

Sıfatlar:

Eski X yeni

Bir

Gösterme Sıfatları:

Bu

Belirteçler:

çok

Zaman Belirteçleri:

Bir hafta sonra

İki gün

Şu anda

Eylemler:

Değıştir-

İste-

Anlaş-

Ver-

Beğen-

Düşün-

Çağır-

Gel-

Al-

Bak-

Birleşik Eylemler:

Telefon et-

Hak ver-

Sipariş ver-

Bağlaçlar:

Fakat

Ve

Ad Tamlamaları:

Mobilya siparişi

Koltukların dikişleri

Kavramlar:

Komşu

Hanım

Mobilya

Sipariş

Koltuk

Dikiş

Geri

5.3.5.3. Yapısal Yeterlilik İçin

Özgün başvuru belgesi içinde belirtilen düzey tanımlamalarına göre, Türkçe için burada kullanılan yapılar, yukarıdaki bölümlerde açıklandığından tekrara gerek duyulmamıştır.

2.4.5.3.Genel Beceriler

2.4.5.3.1. İletişimsel Dil Becerileri

2.4.5.3.1.1Genel Dilsel Kapsam

A1	Kişisel ayrıntılar ve somut tipteki gereksinimler için çok temel basit ifade tarzına sahiptir.
-----------	---

5.3.1.1.1. Örnek Metin

Ben Olga, Moskovahyım. Bir yıl önce İstanbul'a geldim. Burada ev işlerinde çalışıyorum. İstanbul'da zengin aile çok.

Rusya’da iş bulamadım. Bu nedenle, pek çok arkadaşım gibi ben de İstanbul’a geldim. Çünkü küçük bir kızım var. Kızımın adı, Andre. O, şimdi Moskova’da. Ona annem bakıyor. Ben, her ay ona para gönderiyorum. Ama onu çok özlüyorum. Her yıl mutlaka Moskova’ya gidiyorum.

Ben eşimden 4 yıl önce boşandım. Çünkü o, hiç çalışmak istemedi. Moskova’da parasız kaldım. Şimdi durumum iyi. Çok para biriktirmek istiyorum. Böylece Moskova’da kızımınla daha rahat yaşayacağım.

5.3.1.1.2. Sözcük Düzeyinde Yeterlilik İçin

Yerler;

Özel;

Genel;

Moskova

Ev

İstanbul

Rusya

Kişi Adılları:

Ben

O

Gösterme Adılları:

Burada

Sıfatlar:

zengin

çok

bir

Belirteçler:

Pek

Çok

Mutlaka

Hiç

Daha

Zaman Belirteçleri:

Bir yıl önce

Şimdi

Her ay

Her yıl

Dört (4) yıl önce

Eylemler:

Gel-

Bul-

Çalış-

Bak-

Gönder-

İste-

Özle-

Kal-

Git-

Biriktir-

Boşan-

Yaşa-

Kalıplaşmış sözler:

Bu nedenle

İlgeçler:

Gibi

Bağlaçlar:

De

Çünkü

Ama

Ad Tamlamaları:

Ev işleri,

Kavramlar:

İş

Çok

Aile

Arkadaş

Eş

Kız

Durum

Ad

İyi

Anne

Rahat

Para

5.3.1.1.3. Yapısal Yeterlilik İçin

3.1.1.3.1. ‘Böylece’ Belirteci:

‘Sonunda, böylelikle’ anlamını cümleye katan belirteçtir(TDK, 1998).

Böylece, adam istediği başarıyı kazandı.

Böylece, zengin oldum.

2.4.5.4. Sözcüksel Beceri

2.4.5.4.1. Sözcük Kapsamı

A1	Özgün somut durumlarla ilgili ayrıık sözcüklerden ve sözcük gruplarından oluşan bir sözcük dağarcığına sahiptir.
-----------	---

5.4.1.1. Örnek Metin

Handan Hanım bankacı. O, evliydi; ama üç yıl önce eşinden boşandı.

Handan Hanım şimdi otuz altı (36) yaşında . Evinde annesi ve iki çocuğuyla beraber kalıyor. Eski kocası hafta sonları çocukları alıyor ve gezdiriyor.

Eski kocası Nihat Bey, Handan Hanım'ı hala unutmadı. Handan Hanıma, sürekli çiçekler gönderiyor; ama Handan Hanım onu istemiyor. Çünkü Nihat Bey, onu daha önce aldattı.

Handan Hanım çok meşgul bir kadın. Her gün işe gidiyor, işten sonra markete gidiyor, evde yemek yapıyor, çocuklarının derslerine yardım ediyor. Akşam yemekleri çok eğlenceli geçiyor. Herkes bir şeyler anlatıyor; çünkü bütün gün birbirlerini görmüyorlar.

Handan Hanım, evlenmek istiyor; çünkü her şeyle o ilgileniyor. İş yerinden Yavuz Bey, Handan Hanımla ilgileniyor; ama Handan Hanım, henüz bunu bilmiyor. Aslında, Handan Hanım da Yavuz Bey'den hoşlanıyor.

Yavuz Bey, iyi kalpli, çok sakin ve romantik bir adam. İşinde de çok başarılı. Sık sık yurt dışına gidiyor. O, bütün dünyayı gezdi. Ama artık evlenmek istiyor. O, şimdi planlar yapıyor. Yavuz Bey, Handan Hanıma evlenme teklif edecek.

5.4.1.2. Sözcük Düzeyinde Yeterlilik İçin

Meslekler:

Bankacı

Kişi Adılları:

O

Herkes

Gösterme Adılları:

Bunu

Adıllar:

Birbiri

Sıfatlar:

Eski

Bir

Bütün

İyi

Belirteçler:

Beraber

Daha

Çok

Artık

Zaman Belirteçleri:

Üç Yıl Önce

Şimdi

Hafta Sonu

Hala

Sürekli

Önce

Her Gün

Akşam

Henüz

Sık Sık

Eylemler:

Boşan-

Kal-

Al-

Gez-

Gezdir-

Unut-

Gönder-

İste-

Aldat-

Git-

Geç-

Anlat-

Gör-

İlgilen-

Bil-

Hoşlan-

Evlen-

Birleşik Eylemler:

Plan yap-

Teklif et-

Yemek yap-

Yardım et-

İlgeçler:

İle

Bağlaçlar:

Ama

Ve

Çünkü

De

Kavramlar:

Hanım

Evli

Eş

Otuz altı (36)

Yaş

Ev

Anne

Çocuk

Koca

Çiçek

Meşgul

Kadın

İş

Yer

Market

Yemek

Eğlenceli

Bir şey

Gün

Her şey

Kalpli

Sakin

Romantik

Adam

Başarılı

Dünya

Plan

Evlenme

5.4.1.3. Yapısal Yeterlilik İçin

5.4.1.3.1. ‘Hala’ Belirteci:

Eylemin konuşulan ana dek sürdüğünü belirten bir zaman belirtecidir (Gencan, 2001).

Eve hala gelmedi.

Ahmet’ten hala haber yok.

5.4.1.3.2. ‘Aslında’ Belirteci:

‘Gerçekten, gerçek olarak’ anlamlarında kullanılan belirteçtir (TDK,1998) .

Aslında her şey boş.

Aslında gerçekleri söyledi.

5.4.1.3.3. ‘Artık’ Belirteci:

Eylemin gecikmeden yapılmasının gerekli olduğunu göstermek için kullanılan bir

durum belirticidir (Gencan 2001) . ‘Bundan böyle, sonra, daha, yeter’ anlamlarında

kullanılan belirteçtir (TDK, 1998).

Artık iş yapmayacağım.

Artık eve gitmelisin.

5.4.1.3.4. ‘Birbiri’ Adılı:

‘Karşılıklı olarak biri ötekini, öteki de onu’ anlamında kullanılan adıldır (TDK,

1998).

Onlar birbirilerini seviyorlar.

Birbirleri için her şeyi yapıyorlar.

2.4.5.4.2. Sözcük Hakimiyeti

A1	Bir tanımlayıcı yok.
-----------	-----------------------------

2.4.5.5.1. Dilbilgisel Beceri

2.4.5.5.1. Dilbilgisi Kurallarına Uygunluk

A1	Bildiği sözcük dağarcığı içerisinde sadece birkaç basit dilbilgisel yapı ve kalıbın kısıtlı kontrolünü gösterir.
----	--

5.5.1.1.Örnek Metin

Türk Kahvesi

Yemen Valisi Özdemir Paşa, 450 yıl önce kahveyi İstanbul'a getirdi. Kahve, İstanbul'dan ticaret yoluyla ilk önce Avrupa'ya, sonra tüm dünyaya yayıldı.

Türk kültüründe, kahve çok önemlidir. Örneğin; biz misafirlerimize kahve ikram ediyoruz. Kadınlar, her zaman güzel kahve pişirmek istiyorlar. İnsanlar, köpüklü kahve tercih ediyorlar.

Türklerin kahve için şarkıları ve deyimleri var. Örneğin; “Bir fincan kahvenin kırk (40) yıl hatırı vardır.” Bu sözün anlamı; bize, bir fincan kahve ikram ediyorlar ve biz bunu kırk (40) yıl unutmuyoruz.

5.5.1.2. Sözcük Düzeyinde Yeterlilik İçin

Yerler;

Özel:

Yemen

İstanbul

Avrupa

Kişi Adılları:

Biz

Gösterme Adılları:

Bunu

Sıfatlar:

Tüm

Güzel

Bu

Zaman Belirteçleri:

Önce

Sonra

Her zaman

Eylemler:

Getir-

Yayıl-

Pişir-

İste-

Unut-

Birleşik Eylemler:

İkram et-

Tercih et-

Kalıplaşmış sözler:

Örneğin

İlgeçler:

İçin

Bağlaçlar:

İle

Ad Tamlamaları:

Yemen valisi

Ticaret yolu

Türk kültürü

Türklerin şarkıları

Türklerin deyimleri

Kahvenin hatırı

Sözün anlamı

Kavramlar:

Vali

Paşa

Dört Yüz Elli (450)	Köpüklü
Yıl	İnsan
Kahve	Türk
Ticaret	Şarkı
Yol	Deyim
Dünya	Fincan
Kültür	Kırk (40)
Önemli	Hatır
Misafir	Söz
Kadın	Anlam

5.5.1.3. Yapısal Düzeyde Yeterlilik İçin:

5.5.1.3.1. ‘Örneğin’ İlgeci:

Örneğin ilgeci, cümle içinde kalıplaşmış bir söz olarak ‘söz gelişi’ anlamına gelir (TDK, 1998). Belirteç görevi ile;örnek değerindeki önermelerden, sözcüklerden ve söz öbeklerinden önce gelerek öncül kuralı, düşünceyi, kavramı açıklamaya yarayan sözcüklerdendir.Kanıtlama bağlacı olarak, örnekleri, kurallara ve kanıtlanması gereken kural değerli düşüncelere bağlar (Gencan, 2001).

Örneğin, kahramanlar İstanbul’da yaşıyor.

Örneğin, pek çok insan uyuşturucu kullanıyor.

2.4.5.6. Anlamsal Beceri : Öğrencinin , anlam bilinci ve kontrolüyle ilgilidir.

2.4.5.6.1. Sesbilimsel Yetenek

2.4.5.6.1.1. Ses Yapısını Denetleme

A1	Öğrenilen sözcük ve ifadelerin kısıtlı bir sözcük dağarcığının söyleyişi, kendi dil grubunun konuşucularıyla görüşmeye alışkın olan öğrenci için , anadil konuşucuları tarafından biraz çaba sonucunda anlaşılabilir.
----	---

6.1.1.1.Örnek Metin

Hırsız

- Ajda - Çantamı çaldılar, Memur Bey!
- Polis - Sakin olun, Hanımefendi! Buyrun oturun! Hırsızları gördünüz mü? Kaç kişiydiler?
- Ajda - Evet, gördüm; üç (3) kişiydiler.
- Polis - Erkek miydiler?
- Ajda - Bir (1) kadın, iki (2) erkek vardı.
- Polis - Pekala, çantanızı nerede çaldılar?
- Ajda - Evimden çıktım, birden çantamı kolumdan çektiler ve aldılar.
- Polis - Tamam, hanımefendi, anladım. Soruma cevap vermediniz. Olay nerede gerçekleşti?
- Ajda - Şişli'de.
- Polis - Hırsızları daha önce gördünüz mü?
- Ajda - Hayır, görmedim.
- Polis - Nasıl kaçtılar?

- Ajda** - Beyaz bir arabaya bindiler ve kaçtılar.
- Polis** - Çantanızda neler vardı?
- Ajda** - Cüzdanım, cep telefonum ve ajandam vardı. Cüzdanımda kredi kartlarım, ehliyetim, biraz da nakit para vardı.
- Polis** - Kaç lira vardı, biliyor musunuz?
- Ajda** - Ev kiram için beş yüz (500) YTL vardı.
- Polis** - Size tutanak için birkaç soru daha soracağım. Hırsızların kıyafetlerini ya da yüzlerini hatırlıyor musunuz?
- Ajda** - Kadın; benden uzundu, sarışındı. Üzerinde beyaz bir mont vardı. Adam; orta boylu, göbekli ve bıyıklıydı. Yüzünde bir yara izi vardı; siyah deri ceketliydi. Arabadaki adamı hiç görmedim.
- Polis** - Tebrik ederim çok dikkatlisiniz. Son bir soru; olay saat kaçta gerçekleşti?
- Ajda** - Saat birde evden çıktım. Apartmanın kapısında çantamı çaldılar.
- Polis** - Adresinizi ve telefonunuzu bırakın. Biz, sizi arayacağız.
- Ajda** - Teşekkürler, Memur Bey, çok yardımcı oldunuz.
- Polis** - Bir şey değil, görevimiz. Tekrar geçmiş olsun. İyi günler.
- Ajda** - İyi günler.

6.1.1.2. Sözcük Düzeyinde Yeterlilik İçin

Yerler:

Özel:

Şişli

Kişi Adılları:

Ben

Siz

Onlar

Sıfatlar:

Beyaz

Bir

Birkaç

Beyaz

Siyah

Soru Sözcükleri:

Kaç?

Nerede?

Nasıl?

Neler?

Saat kaçta?

Belirteçler:

Daha

Biraz

Hiç

Çok

Tekrar

Zaman Belirteçleri:

Birden

Önce

Yanıt Belirteçleri:

Evet

Pekala

Tamam

Hayır

Eylemler:

Çal-

Sakin ol-

Otur-

Gör-

Çık-

Çek-

Al-

Anla-

Cevap ver-

Gerçekleş-

Gör-

Kaç-

Bin-

Bil-

Sor-
Hatırla-
Tebrik et-

Bırak-
Ara-
Yardımcı ol-

Kalıplaşmış sözler:

Buyrun

Tebrik ederim

Teşekkürler

Bir şey değil

Geçmiş olsun

İyi günler

İlgeçler:

için

Bağlaçlar:

de

ve

ya da

Ad Tamlamaları:

Cep telefonu

Kredi kartı

Hırsızların kıyafetleri

Hırsızların yüzleri

Apartmanın kapısı

Kavramlar:

Çanta

Memur

Bey

Hırsız

Kişi

Kadın

Erkek

Üç (3)

Bir (1)

İki (2)

Ev

Kol

Hanımfendi

Soru

Olay

Araba

Var - yok

Cüzdan

Cep telefonu

Ajanda

Kredi kartı

Ehliyet

Para

Nakit

Lira

Kira

Beş yüz (500)

Yeni Türk Lirası (YTL)

Tutanak

Kıyafet

Uzun

Sarışın

Mont

Orta Boylu

Göbekli

Bıyıklı

Yüz

Dikkatli

Yara

İz

Deri

Ceket

Son

Bir (1)

Saat

Apartman

Kapı

Adres

Telefon

Görev

Hırsız

6.1.1.3.Yapısal Yeterlilik İçin

Özgün başvuru belgesi içinde belirtilen düzey tanımlamalarına göre, Türkçe için burada kullanılan yapılar, yukarıdaki bölümlerde açıklandığından tekrara gerek duyulmamıştır.

2.4.5.7. Yazılış Yönelik Beceri

2.4.5.7.1. Doğru Söyleyiş Yeteneği

2.4.5.7.1.1.Yazılış Kurallarını Denetleme

A1	*Bildik sözcükleri ve kısa ifadeleri kopya edebilir. Örneğin; basit işaretler ya da emirler; kullanılan günlük nesnelerin adları;mağaza adları ve düzenli olarak kullanılan deyimler vb. *Adresini, milliyetini ve diğer kişisel ayrıntıları heceleleyebilir.
-----------	--

7.1.1.1. Örnek Metin

Parti

Arda - Merhaba, nasılsın?

- Meriç** - Teşekkür ederim, iyiyim. Sen nasılsın?
- Arda** - Sağol, ben de iyiyim. Hafta sonu evimde bir parti var. Gelmek istiyor musun?
- Meriç** - Partiye kimler geliyor?
- Arda** - Kurstan arkadaşlarım; Kostas, Covanni, Maria, Michel, Akihito ve birkaç kişi daha geliyor..
- Meriç** - Adlarını ilk defa duyuyorum. Bu arkadaşların nereli?
- Arda** - Yunan, İtalyan, Alman, Amerikalı, Japon.
- Meriç** - Türkçe biliyorlar mı?
- Arda** - Çok iyi değil. Ama öğrenmek istiyorlar ve çok çalışıyorlar.
- Meriç** - Tamam, peki. Evine nasıl geleceğim?
- Arda** - Taksim'den dolmuşa bin; son durakta in. Caddenin karşısındaki Tansaş'ın önünde saat 6'da ben herkesi bekleyeceğim.
- Meriç** - Ben saat 6'da işten çıkacağım.
- Arda** - Hı, sen ev adresimi yaz, söylüyorum.
- Meriç** - Yazıyorum,söyle.
- Arda** - Cumhuriyet Mahallesi, Hilal Sokak, Yıldız Apartmanı, Numara 19 Daire 7 Fulya/ İstanbul. Tamam mı? Yazdın mı?
- Meriç** - Evet, yazdım.
- Arda** - Fulya'da Dikilitaş'ın karşısındaki apartman.
- Meriç** - Anladım, orayı biliyorum. Yarın görüşmek üzere.
- Arda** - Görüşürüz.

7.1.1.2. Sözcük Düzeyinde Yeterlilik İçin

Yerler;

Genel:

Ev

Özel:

Taksim

Tansaş

Fulya

İstanbul

Dikilitaş

Kişi Adılları:

Ben

Onlar

Sen

Herkes

Gösterme Adılları:

Orayı

Sıfatlar:

birkaç

iyi

son

Belirteçler:

Daha

İlk defa

Pek

Çok

Zaman Belirteçleri:

Hafta sonu

Yarın

Yanıt Belirteçleri:

Tamam

Peki

Evet

Soru Sözcükleri:

Nasıl?

Kim?

Nereli?

Eylemler:

Gel-

İste-

Duy-

Bil-

Öğren-

İste-

Çalış-

Bin-

İn-

Bekle-

Çık-

Yaz-

Söyle-

Anla-

Kalıplaşmış sözler:

Merhaba

Teşekkür ederim

Sağ ol

Görüşmek üzere

Görüşürüz

Bağlaçlar:

De

Ama

Ve

Ad Tamlamaları:

Cumhuriyet mahallesi

Yıldız apartmanı

Dikilitaş'ın karşısı

Kavramlar:

İyi	Türkçe
Parti	Durak
Var - yok	Saat
Kurs	Altı (6)
Arkadaş	Ev
Kişi	Adres
Ad	Mahalle
Yunan	Sokak
Alman	Apartman
Amerikalı	Numara
İtalyan	Daire
Japon	Karşı

7.1.1.3. Yapısal Yeterlilik İçin:

7.1.1.3.1. ‘İlk defa’ Belirteci:

İlk sözcüğü, ‘zaman, sıra, yer ve önem bakımından ötekilerden önce gelen, son karşıtı’ bir önad olarak kullanılır. Defa sözcüğü ise, ‘kez, kere’ anlamında kullanılan bir addır(TDK, 1998). İkisi birlikte cümle içinde eylemin yapılaş zamanına ait bir açıklık getirdiği için belirteç olarak kullanılmaktadır

Onu ilk defa görüyorum.

Adam ilk defa konuşmadı.

Öğrencilerin, bir dilin yazma sistemiyle başa çıkma becerilerini nasıl geliştirmeleri beklenmelidir /gerekmektedir?

- a) Anadilden temel alımlarla,**
- b) b1) basılı,**
 - b2) daktiloda yazılmış,**
 - b3) el yazısıyla yazılmış, doğal metinlerin etkisiyle,**
- c) harfin söyleniş özelliğini bildiren işaretler ve noktalama işaretleriyle birlikte ses değerleriyle ilgili alfabenin ezberlenmesiyle,**
- d) el yazısını çalışarak ve özel milli el yazısı düzenlerini de not ederek,**
- e) sözcük düzenlerini ve noktalama düzenlerini ezberleyerek,**
- f) birisi tarafından okunanların yazması, çalışmasını tekrarlayarak (CEF, 2000:134)**

2.4.5.7.2. Toplumsal Dilbilimsel Yetenek

5.7.2.1. Toplumdilsel Uygunluk

A1	Günlük selamlaşma ve ayrılmanın , tanıştırmaların ‘lütfen’ demenin , teşekkür etmenin, özür dilemenin vb. en basit ve nazik şekillerini kullanarak basit sosyal ilişkiler kurabilir.
-----------	---

7.2.1.1. Örnek Metinler

Ayhan - Merhaba, nerede kaldın?

Belgin - Çok özür dilerim. Çok kötü bir trafik vardı.

Ayhan - Hadi, çabuk ol. Oyun başlayacak.

Belgin - Önden sen geç.

Ayhan - Rica ederim, önden bayanlar.

Belgin - Çok nazıksın. Teşekkür ederim.

Müfit - Selam, nasılsın?

Semih - İyiyim, sen nasılsın?

Müfit - Teşekkürler, ben de iyiyim.

Semih - Nereden geliyorsun?

Müfit - İzmir'den geliyorum.

Semih - Yeni işine başladın mı?

Müfit - Hayır, henüz başlamadım. Bir hafta sonra başlayacağım.

Semih - Ooo, çok sevindim. Hayırlı olsun.

Garson - Hoş geldiniz, bir arzunuz var mı?

Tekin - Evet, bir fincan sütlü kahve lütfen.

Garson - Hemen getiriyorum.

.....

Tekin - Teşekkürler.

Garson - Afiyet olsun.

7.2.1.2. Sözcük Düzeyinde Yeterlilik İçin

Yerler;

Özel:

İzmir

Kişi Adılları:

Ben

Sen

Sıfatlar:

Yeni

Bir

Belirteçler:

Çok

Zaman Belirteçleri:

Henüz

Bir hafta sonra

Hemen

Yanıt Belirteçleri:

Hayır

Evet

Soru Sözcükleri:

Nerede

Nasıl

Nereden

Eylemler:

Kal-

Başla-

Geç-

Gel-

Sevin-

Getir-

Birleşik Eylemler:

Çabuk ol-

Rica et-

Kalıplaşmış sözler:

Merhaba

Hayırlı olsun

Özür dilerim

Hoş geldiniz

Rice ederim

Lütfen

Teşekkür ederim

Teşekkürler

Selam

Afiyet olsun

Bağlaçlar:

De

Ünlemler:

Haydi- hadi

Kavramlar:

Trafik

İş

Var – Yok

Ön

Bayan

Fincan

Nazik

Sütlü

İyi

7.2.1.3. Yapısal Yeterlilik İçin

2.1.3.1. ‘Haydi- Hadi’ Ünlemi:

‘İsteklendirmek, çabukluk belirtmek için’ kullanılan bir sözdür. Her iki şekli de kullanılır (TDK,1998). Eylemlere söyleyişle değişen bir sertlik ayırtısı katar (Gencan, 2001)

Haydi gidiyoruz!

Hadi, hep birlikte!

Öğrencinin toplumsal dilbilimsel yeteneğinin gelişiminin alınabileceği aşağıda sıralananları yaparak daha da kolaylaştacaktır:

- a) kendi sosyal ortamında kullanılan doğal dilin etkisi altında kalmak,
- b) kendi toplumu ile hedef toplum arasındaki ayrılıkları örnekleyen metinler seçerek ya da hazırlayarak,
- c) karşılaşılan toplumsal dilbilimsel ayrılıklara dikkat çekerek, onları açıklayarak ve görüş bildirerek,
- d) hataların yapılmasını bekleyip daha sonra onları işaretleyerek inceleyip açıklayarak doğru kullanımını vererek,
- e) modern dil çalışmasında, toplumsal kültüre bir parçanın doğrudan öğretiminin bir bölümü olduğunu düşünerek (CEF, 2000:134).

2.4.5.8. Uygulama Yetenekleri

2.4.5.8.1. Konuşma Yeteneği

5.8.1.1. Esneklik

A1	Bir tanımlayıcı yok.
----	----------------------

5.8.1.2. Sıra Alma

A1	Bir tanımlayıcı yok.
----	----------------------

5.8.1.3. Konusal Gelişme

A1	Bir tanımlayıcı yok.
----	----------------------

5.8.1.4. Tutarlılık ve Bağdaşıklık

A1	Sözcükleri ya da sözcük gruplarını, ‘ve’ ya da ‘daha sonra’ gibi çok temel doğrusal bağlaçlarla birbirine bağlayabilir.
----	---

8.1.4.1. Örnek Metin

Lokanta

Garson- Hoş geldiniz.

Ayşe - Hoş bulduk

Garson- Siparişinizi hemen verecek misiniz?

Ayşe - Bir arkadaşımı bekliyorum. Yemek siparişini daha sonra vereceğiz; ama şimdi bir bardak su istiyorum.

Garson- Suyunuzu hemen getiriyorum.

(.....)

Ayşe - Merhaba, tam zamanında geldin. Hemen siparişimizi söyleyeceğiz; çünkü çok açım.

Banu - Evet, ben de. Ne yiyeceğiz?

Ayşe - Ben, kuru fasulye ve pilav yiyeceğim. Bu lokantanın en meşhur yemeğidir.

Banu - Tamam, ben de aynından istiyorum.

Ayşe - Garson!

8.1.4.2. Sözcük Düzeyinde Yeterlilik İçin

Kişi Adılları:

Ben

Sen

Siz

Sıfatlar:

Bir

Tam

Bu

Belirteçler:

Daha

En

Yanıt Belirteçleri:

Evet

Zaman Belirteçleri:

Hemen

Sonra

Şimdi

Soru Sözcükleri:

Ne?

Eylemler:

Ver-

Gel-

Bekle-

Söyle-

İste-

Ye-

Getir-

Kalıplaşmış sözler:

Hoş geldiniz.

Hoş bulduk

Merhaba

Ulaçlar:

Ama

Çünkü

De

Ve

Ad tamlamaları:

Yemek siparişi

Tam zamanı

Meşhur yemeği

Kavramlar:

Sipariş

Kuru Fasulye

Arkadaş

Pilav

Yemek

Lokanta

Bardak

Meşhur

Su

Aynı

Zaman

Garson

Aç

8.1.4.3. Yapısal Yeterlilik İçin

Özgün başvuru belgesi içinde belirtilen düzey tanımlamalarına göre, Türkçe için burada kullanılan yapılar, yukarıdaki bölümlerde açıklandığından tekrara gerek duyulmamıştır.

2.4.5.8.2. İşlevsel Yetenek

2.4.5.8.2.1. Sözlü Akıcılık

A1	İfadeleri bulmak için ya da iletişimi sürdürmek için çok sayıda duraksamalarla , çok kısa olan , tek başına ve büyük çoğunluğu önceden hazırlanmış konuşmaları yapabilir.
-----------	--

8.2.1.1.Örnek Metin

Bayanlar ve Baylar,

Burada, yıl sonu sergimizin açılış töreni için toplandık. Biraz sonra sergimizi gezeceksiniz. Sergimiz öğrencilerimizin el işi ve resim derslerindeki eserlerinden oluşuyor. Ebru sanatının, hat sanatının, yağlı boya resimlerinin şahane örnekleri var. Hepinize iyi eğlenceler.

8.2.1.2. Sözcük Düzeyinde Yeterlilik İçin

Kişi Adılları:

Hepiniz

Gösterme Adılları:

Burada

Sıfatlar:

Bütün

Şahane

Belirteçler:

Biraz

Sonra

Zaman Belirteçleri:

Yıl sonu

Eylemler:

Toplan-

Gez-

Oluş-

Kalıplaşmış sözler:

İyi eğlenceler

İlgeçler:

İçin

Ad Tamlamaları:

Açılış töreni

El işi

Resim dersi

Öğrencilerimizin eserleri

Ebru sanatı

Hat sanatı

Yağlı boya resimleri

Kavramlar:

Bay	Ders
Bayan	Eser
Sergi	Ebru
Açılış	Hat
Tören	Sanat
Öğrenci	Yağlı
El	Boya
İş	Örnek
El işi	Var - yok
Resim	

2.4.5.8.2.2. Önermede Netlik

A1	Bir tanımlayıcı yok.
----	----------------------

2.5.Türkçe için Açıklanması Gerekebilecek Bazı Yapıların Özetleri ve Tabloları

2.5.1. Türkçe’de Özne Yüklem Uyumu:

Özne – yüklem uyumu iki yönden ele alınabilir:

Tekillik Çoğulluk Yönünden Uygunluk:

1. Tekil: -im = Ben gelir-im.
2. Tekil: -sin = Sen gelir-sin.
3. Tekil: - = O gelir. (3. tekillerde ek yoktur.)
1. Çoğul: -iz = Biz gelir- iz.
2. Çoğul: - siziz = Siz gelir- siziz.

3. Çoğul: - ler = Onlar gelir- ler

Cümlede özne değişik kişilerden oluşuyorsa; yüklem alacağı ek, aşağıdaki kurallara göre belirlenir.

- Özne; 1. tekil ve 2. tekil kişilerden oluşuyorsa, yüklem 1. çoğul olur.
Bu işten bir ben bir sen anlarız.
- Özne; 1. tekil ve 3. tekil kişilerden oluşuyorsa ,yüklem 1. çoğul olur.
Buna ben de babam da çok şaşırdık.
- Özne; 2. tekil ve 3. tekil kişiden oluşuyorsa, yüklem 2. çoğul olur.
Sen ve kardeşin burada kalacaksınız.
- Özne; 1. tekil, 2. tekil ve 3. tekil kişiden oluşuyorsa, yüklem 1. çoğul olur.
Ben, sen ve Yasemin bugün sinemaya gidelim.

Kişi Yönünden Uygunluk:

a- Özne İnsan İse:

- Özne tekilse yüklem tekil olur.

Şayeste Hanım yemek yapıyor

Cümleye saygı değeri ya da alay etme, küçümseme anlamı katmak için özne tekilken yüklem çoğul olabilir.

Cumhurbaşkanımız Ankara'dan geldiler.

Ooo!Beyefendi dün geceyi nerede geçirdiler.

Özne çoğulsa yüklem tekil ya da çoğul olabilir.

Çoğul öznelerin bireyleri teker teker değil de ; bir bütün bir toplam olarak düşünülüyorsa yüklem tekil olur.

Kadınlar, hiçbir zaman kafasını meşgul etmezdi.

Fırıncılar, yine zam istiyor.

Çoğul öznenin bireyleri teker teker düşünüyorsa yüklem çoğul olur.

Polisler birbiri ardınca içeriye girdiler.

Cümlelerin yüklemi ‘var, yok’ sözcükleri ile bitiyorsa özne çoğul bile olsa yüklem tekil olur.

Bahçede çocuklar var.

Orada kimsecikler yok.

Sayı sıfatlarıyla ya da çokluk anlamı taşıyan belgisiz sıfatlarla nitelenen öznelerin yüklemeleri tekil olur.

Peşime yüzlerce kişi takıldı.

Bunu pek çok kimse bilmiyor.

b-Özne Organ Adı, İnsan Dışı Bir Varlık ya da Kavram İse:

Özne tekilse yüklem tekil olur.

Özne çoğulsa yüklem tekil olur.

Köpek havlıyor.

Köpekler havlıyor.

Ağaç büyüdü.

Ağaçlar büyüdü.

Gözüm görmüyor.

Gözlerim görmüyor.

Düşüncem değişti.

Düşüncelerim değişti.

Kişileştirme ya da benzetme yoluyla insanmış gibi düşünülen cansız varlık,

hayvan ve bitkiler çoğul özne olduğunda yüklem çoğul olabilir.

Uçaklar Kosova'yı bombaladılar.

Martılar çılgın naralarla havayı çınlatıyorlar.

Güler yüzlü papatyalar dalga dalga eğilirler.

Ad cümlelerinde, cansız varlık , hayvan ve bitkiler çoğul özne olduğunda yüklem çoğul olabilir (Gencan, 2001; Bilgin, 2002).

En güvenilir ulaşım araçları motorlu trenlerdir.

Atlar, en çok ilgi duyduğum hayvanlardır.

2.5.2. Zaman Belirteçleri:

Eylemin yapıldığı zamanı belirten sözcüklerdir (Bilgin, 2002). Zaman belirten; ilgeç öbekleri ve bağlaçlar A1 düzeyi için kullanılabilir değildir (üç yıldan beri, yarına değin, oturur oturmaz, bitirdiğinde vb.).

Zaman belirteçlerini kullandıkları zamanlara göre ayırabiliriz.

İçlerinde anlam kayması yolu ile, birkaç zamanda birden kullanılan zaman belirteçleri bulunmaktadır.

En çok kullanılan zaman belirteçleri; bugün, dün, öğlen, gece, yarın, saat, dakika, hafta, ay , yıl, sene, gelecek, geçen, hafta sonu, önce, sonra, biraz, birkaç, genellikle, sık sık...

Gelecek Zaman;

Gelecek ay

Gelecek hafta

Gelecek hafta sonu

Yarın

Bir (iki, üç...) hafta sonra

Gelecek yıl (sene)

Bir (iki, üç...) saat sonra

Biraz sonra

Birkaç dakika (saat, saniye) sonra

Bu akşam

Bu sabah

Bu gece

Bu ay

Bu yıl

Geçmiş Zaman;

Dün

Dün sabah

Dün akşam

Dün öğlen

Geçen gün

Geçen gece

Geçen akşam

Geçen hafta

Geçen yıl

Geçen ay

Geçen hafta sonu

Bir (iki, üç...) gün önce

Bir (iki, üç...) hafta önce

Bir (iki, üç...) yıl (sene) önce

Bir (iki, üç...) saat önce

Bir (iki, üç...) dakika önce

Bu akşam

Bu sabah

Bu gece

Bu ay

Bu yıl

Şimdiki Zaman;

Bugün

Şimdi

Hemen

Şu anda

Bu akşam

Bu sabah

Bu ay

Bu yıl

Her sabah

Her gün

Her öğlen

Her akşam

Her gece

Her ay

Her yıl

Her yaz

Her bahar

Genellikle

Sık sık

2.5.3. Sayılar Tablosu:

1 bir	11 on bir	21 yirmi bir	31 otuz bir	41 kırk bir	51elli bir	61 altmış bir
2 iki	12 on iki	22	32	42	52	62
3 üç	13 on üç	23	33	43	53	63
4 dört	14 on dört	24	34	44	54	64
5 beş	15 on beş	25	35	45	55	65
6 altı	16 on altı	26	36	46	56	66
7 yedi	17 on yedi	27	37	47	57	67
8 sekiz	18 on sekiz	28	38	48	58	68

9 dokuz	19 on dokuz	29	39	49	59	69
10 on	20 yirmi	30 otuz	40 kırk	50 elli	60 altmış	70 yetmiş

71 yetmiş bir	81 seksen bir	91 doksan bir
72	82	92
73	83	93
74	84	94
75	85	95
76	86	96
77	87	97
78	88	98
79	89	99
80 seksen	90 doksan	100 yüz

1 000	Bin
1 000 000	Bir milyon
10 000 000	On milyon
100 000 000	Yüz milyon
1 000 000 000	Bir milyar

2.5.4. Günler, Aylar Tablosu:

GÜNLER	Pazartesi Salı Çarşamba Perşembe Cuma Cumartesi Pazar
AYLAR	Ocak Şubat Mart Nisan Mayıs Haziran Temmuz Ağustos Eylül Ekim Kasım Aralık

2.5.5. Sıfatlar Listesi (en çok kullanılanlar)

1. iyi X kötü
2. güzel X çirkin
3. ince X kalın
4. şişman X zayıf
5. büyük X küçük
6. yeni X eski
7. akıllı X akılsız
8. uzak X yakın
9. az X çok
10. ağır X hafif
11. sert X yumuşak
12. temiz X kirli (pis)
13. uzun X kısa

- 14.yüksek X alçak
15. açık X kapalı
16. yavaş X hızlı
17. sağlam X bozuk
18. doğru X yanlış
19. doğru X yalan
20. eğlenceli X sıkıcı

2.5.6. Akrabalık , Cinsiyet ve Unvan Adları (en çok kullanılanlar):

	Akrabalık	Unvan
Kadın	Anne	Bayan
	Teyze	Hanım
	Hala	Kız
	Nine	
Erkek	Baba	Bay
	Amca	Bey
	Dayı	Adam
	Dede	Oğlan
Ortak	Kardeş	Arkadaş
	Kuzen	Dost
		Sayın
		Sevgili
		Bay/Bayan,

2.5.7. Eylemler Listesi

Acele Et-	Bit-	Dön-
Aç-	Bitir-	Dur-
Al-	Boşan-	Duş Yap-
Aldat-	Bul-	Duy-
Alışveriş Yap-	Buluş-	Düşün-
Anla-	Çağır-	Ekle-
Anlaş-	Çal-	Evlen-
Anlat-	Çalış-	Geç-
Ara-	Çalış-	Gel-
At-	Çek-	Gerçekleş-
Ayırt-	Çevir-	Geri Dön-
Bağır-	Çık-	Getir-
Bak-	Çıkar-	Gez-
Bas-	Dans Et-	Gezdir-
Başla-	Değiştir-	Gir-
Beğen-	Dene-	Git-
Bekle-	Dinle-	Gönder-
Beklet-	Diz-	Gör-
Bırak-	Doğ-	Görüş-
Bil-	Doğra-	Götür-
Bin-	Dolaş-	Gürültü Yap-
Biriktir-	Doldur-	Haber Ver-

Hatırla-	Ol-	Toplan-
Hazırla-	Oluş-	Tut-
Hoşlan-	Otur-	Unut-
İç-	Öp-	Uyu-
İkram Et-	Özle-	Ver-
İlgilen-	Park Et-	Yakış-
İN-	Pişir-	Yaklaş-
İste-	Plan Yap-	Yaptır-
İste-	Sakin Ol-	Yardım Et-
İste-	Sev-	Yaşa-
İt-	Sevin-	Yat-
İzle-	Seyret-	Yayıl-
Kaçır-	Sohbet Et-	Ye-
Kal-	Sor-	Yemek Yap-
Kalk-	Söyle-	Yerleş-
Karar Ver-	Sür-	Yıka-
Karşılaş-	Süsle-	Yorul-
Kavur-	Tanış-	Yürü-
Kır-	Tatil Yap-	Zahmet Ol-
Konuş-	Tebrik Et-	
Kopar-	Teklif Et-	
Kullan-	Telefon Et-	
Merak Et-	Tercih Et-	
Müsait Ol-	Teslim Et-	
Oku-	Teşekkür Et-	

3. SONUÇ

3.1. Bulgular

İşlevsel- kavramsal izlencenin sözcüksel ve yapısal olarak oluşturulması, elbette öğrenciye belli bir noktaya kadar yardımcı olacaktır. Fakat bu izlence de içinde bazı yetersizlikleri taşımaktadır.

- a) Dildeki işlev ve kavramları belirlemek öğrenciyi dili kullanmaya itebilir; ancak bu etkinlikte kullanılacak dil birimlerini öğrenmekle onun kendi tümcelerini üretmek için gerekli yapı bilgisini edinip edinmeyeceği kesin değildir. Dilsel yaratıcılığa giden yolda bir araç olarak kullanılan dilbilgisinin yetersiz öğretimi, iletişim olanaklarını ciddi bir şekilde kısıtlayacaktır.
- b) Bir dildeki kavramlara bir sınır getirilmesi karşısında Brumfit (1978)'e göre dilbilgisinin öğrenilmesi çok sayıda tümce üretebilmek için daha güçlü ve verimli bir yoldur. O yüzden dil izlenceleri dilbilgisi özelliklerinde başka bir şey üzerine kurulamaz.
- c) Kavram /işlev dökümü oylum bakımından öğrencinin karşılaşacağı yeni durumlarda gerekli tümceleri üretebilecek düzeyde olmayabilir. Hiçbir döküm dil davranışının tümünü ortaya koyamaz. İlk aşamada bile olsa öğrencinin bireysel yaratama yetenekleri üzerinde durulmalıdır (Demircan, 1990: 238-9).
- d) İş Görme (Waystage) dizini de işlevsel yaklaşımda bulunan sorunlardan payını almış. İlk sorun, işlevlerin tam bir kesinlik içinde tanımlanabilmesinin olanaksızlığıdır. Avrupa Konseyinin dizinlerinde işlevlerin içinde geçtiği koşulların (bağlamsal etmenlerin) tanımlaması yapılmadığından (örneğin

niyet belirtme, memnuniyetsizlik belirtme gibi) ele alınan bu işlevin anlamını yorumlamada sorun çıkabilmekte ya da en kötüsü tamamen başka bir anlamda yorumlamada bulunulabilmektedir (White, 1998: 76).

e) Ülküsel bir kavramsal izleni yoktur (Wilkins, 1976: 58).

Dil öğrenimi ve öğretiminde metinler hangi rolleri üstlenir? Kaç öğrencinin sözlü ve yazılı metinlerden bir şeyler öğrenmesi beklenir ya da gerekir?

- a) yeterli bilgi sunularak,
- b) sunulan bilgi ile, sözel ortamdan ve görsel destekten çıkarımlar yaparak yeni araçların anlaşılır olduğundan emin olarak,
- c) sunulan bilgi ile, yabancı dilde soru- yanıt, çoktan seçme, resim eşleştirme vb. etkinliklerle garantilenmiş ve gözlemlenmiş anlama çalışması yapılarak,
- d) önceki seçenekle birlikte aşağıdakilerden biri ya da fazlasıyla birlikte:
 - d1) Bir anadilde anlama testleri
 - d2) Anadilde açıklamalar
 - d3) Yabancı Dilde açıklamalar (Gerekli bir kerelik çeviriyi kapsayan)
 - d4) Metnin anadilde sistemli olarak öğrenci tarafından çevirisi
 - d5) Dinleme öncesi ve / ya da grup dinleme etkinlikleri, okuma öncesi etkinlikleri vb.

Öğrenciye sunulan yazılı ya da sözlü metinler nereye kadar işe yarar?

- a) Doğal ve yerel olmalı, yani dil öğretim niyeti olmaksızın sadece iletişimsel amaçlar için üretilmiş olmalıdır (günlük gazeteler, dergiler, yayınlar ya da öğrencinin ilgilerine deneyimlerine uygun doğal metinler gibi).
- b) Dil öğretiminde kullanmak için özel olarak düzenlenmiş:
 - b1) doğal metinlere benzer şekilde hazırlanmış metinler (aktörler tarafından

okunup kaydedilmiş, özel olarak yazılmış, dinleme- anlama araçları),

b2) öğretilecek dilbilimsel yapıların doğal metinler içerisine yerleştirilmesi,

b3) uygulama amaçlı tek tek hazırlanmış cümleler (ses bilimsel, dilbilgisel vb.)

b4) kitap komutları, açıklamalar vb., test ve sınavda bölüm başlıkları, öğretmenin sınıf içi dili (komutlar, açıklamalar, sınıf idaresi vb.) bunlar özel metin türleri olarak algılanabilir.

Öğrenciler sadece denileni yapmak değil, aynı zamanda metin üretmek zorundadır. Bunlar nasıl metinler olmalıdır:

a) Sözlü olabilir:

- Sesli okunan yazılı metinler,
- Sorulara verilen sözlü yanıtlar,
- Ezberlenen metinlerin tekrar üretilmesi (oyunlar, şiirler vb.).
- İkili grup çalışması araştırmaları
- Resmi ve resmi olmayan tartışmalara katılım
- Serbest konuşma (sınıfta ya da öğrenci konuşmaları sırasında)
- Sunumlar

b) Yazılı olabilir:

- Öğretmen tarafından söylenerek yazdırılan paragraflar
- Yazılı alıştırmalar
- Kompozisyonlar
- Çeviriler
- Yazılı raporlar
- Proje çalışması
- Mektup arkadaşlarına mektuplar
- Faks ya da elmek kullanarak sınıf bağlantılarına katılım (CEF, 2000:128)

3.2. Öneriler

Her türden çerçeve kullanıcısının dil öğrenimini kolaylaştırmak için, öğrenme noktasında, öğretmen ya da öğrencilere ek olarak birçok uzmanın da katılımıyla ‘öğrenmek için bir arkadaşlık’ şekillendirilmelidir.

Test edilen dil yeterliliğinin öğrenildiği ya da edinildiği süreçlerle öğrenciler ilgilenmeyebilir. Ancak bu durum, kendi test işlemlerinde, ‘geri düzeltme’ yaşayana kadar sürecektir.

Ders programları ve eğitim programları hazırlanırken yetkililer öğrenme hedeflerinin belirlenmesi üzerine yoğunlaşabilirler. Bunu yaparken görevlere, konulara ve yeteneğe göre yüksek düzeyli hedefler belirleyebilirler.

Kitap yazarları ve ders hazırlayıcıları, -bunu yapmayı isteseler bile- öğrencilerin yapmaları için belirleyecekleri görevleri , geliştirmeleri gereken stratejileri, yeteneklerine göre hedeflerini belirlemek zorunda değillerdir. Fakat öğrenciye sunulacak dilbilgisi, sözcük bilgisi; yapılacak etkinlik ve hazırlanacak metinlerin seçimi ve düzenlenmesi konusunda somut ve detaylı kararlar almaya mecburdurlar.

Öğretmenlerin; tüm resmi kılavuzları dikkate almaları, test hazırlamaları ve uygulamaları, sınıflara göre esnek çalışmalar hazırlamaları gerekmektedir. Dersin neresinde ne yapacaklarını dakika dakika planlamaları istenmektedir. Ayrıca, öğrencilerin ilerlemelerini gözlemeli, bireysel öğrenme becerilerini geliştirmek kadar, kendi öğrenme sorunlarını tanıma, değerlendirme ve bunlarla başa çıkma yollarını bulmaları gerekir.

Sonuçta öğrenciler dil edinimi ve öğrenimi sürecinde yeteneklerini ve çözüm yollarını geliştiren kişilerdir. Buna rağmen birkaç kişi etkin görevler üstlenmeden de

öğrenebilirler. Çoğu da komutları izleyerek, öğretmenler ve ders kitapları tarafından onlar içinde gösterilen çalışmaları yerine getirerek tepkisel olarak öğrenirler. Buna rağmen öğrenme bir kez durunca, ileri öğrenme kendi kendine gerçekleşmek zorundadır. Kendi kendine öğrenme eğer, ‘öğrenmeyi öğrenme’ dil öğretiminin ayrılmaz bir parçası olarak görülürse ilerletilebilir. Böylece öğrenciler gittikçe artan bir oranda, öğrenme biçimlerinin, onlara açılan seçeneklerin ve bunların içinde kendilerine en uygun olanlarının ayırtına varmaya başlarlar. Umuyoruz ki hazırlanan bu kılavuz ve bu kılavuzun serisiyle birlikte çerçeve, sadece öğretmenlere ve onların destek servislerine değil; ayrıca öğrencileri de doğrudan onlara açılan seçeneklerine yönelik düşüncelerini rahatça ifade edebilmelerini sağlayacaktır.

Kaynakça / Göndermeler

- AKSAN, Doğan (1979), *Sözcük Türleri*. Türk Dil Kurumu Yayınları/421.
- BİLGİN, Muhittin (2002), *Anlamdan Anlatıma Türkçemiz*. T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları/ 2874. Başbakanlık Basımevi. Ankara.
- CAMILLERI, A. (1999), *The Specifications of Objectives for Learner Autonomy and Cultural Awareness within Syllabus Development at Secondary Level. Report on Workshop 5/98*, Graz. European Centre for Modern Languages. <www.ecml.at>
- CANDELIER, M. (2003), “The Political Context: A Set Of Principles And Aims”, Heyworth (ed.) (2003) içinde.
- CASTELLOTTI, V. ve D. Moore (2002), *Social Representations Of Languages And Teaching*. Strasbourg. Council Of Europe Publishing.
- Council For Cultural Co-Operation Education Committee (2000), *A Common European Framework Of Reference For Languages: Learning, Teaching, Assessment*.
- DEMİRCAN, Ömer (1990), *Yabancı-Dil Öğretim Yöntemleri*. Ekin Eğitim Yayıncılık ve Dağıtım. İstanbul
- DOBSON, Julia M. (1979), “The Notional Syllabus: Theory and Practice” *English Teaching Forum*, April 1979, ayrıca *A Forum Anthology 1979-1983* içinde s.31-9.
- GENCAN, T. Necat (2001), *Dilbilgisi*. Ayraç Yayınevi. Ankara.
- GÜLENSOY, Tuncer (1995), *Türkçe El Kitabı*. Bizim Gençlik Yayınları. Kayseri.
- GÜLER, Gülten (2005), “Avrupa Konseyi Ortak Dil Kriterleri Çerçeve Programı ve Türkiye’de Yabancı Dil Öğretim Süreçleri”, *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. Cilt:6, Sayı:1. Haziran.
- HUTCHINSON, Tom—Alan Waters (1987), *English for Specific Purposes—A Learning-Centred Approach*, Cambridge University Press.
- KELLY, M. ve D. Jones (2000), *A New Landscape for Languages. London: The Nuffield Foundation*, www.nuffieldfoundation.org
- KIRAN, Zeynel ve K. Ayşe (2002), *Dilbilime Giriş*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- NEUNER, G. ve STEFFEN, G. (1986), *Themen-und Textorientiertes Arbeiten*. DIFF-Studienheft.
- NUNAN, David (1992), *Research Methods In Language Learning*. Cambridge University Press.
- POLAT, Tülin (1990), “Kültürler Arası Bildirişimde Etkin Bir Süreç: Yabancı Dilde Okuma- Anlama”, *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Alman Dili ve*

Edebiyatı Anabilim Dalı, Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi., Sayı:7. s. 69-90

——— (2001), “Avrupalılık Bağlamında Kültür Boyutuyla Yabancı Dil”, *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Alman Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi.*, Sayı:13.s. 29-40

RAASCH, A. (2002), *Europe, Frontiers And Languages*. Strasbourg: Council of Europe.

RICHARDS, Jack—John Platt, Heidi Weber (1985), *Longman Dictionary of Applied Linguistics*, Longman.

TAPAN, Nilüfer (1990), “Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretiminde Kültür Bağlamının Değerlendirilmesi”, *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Alman Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi.*, Sayı:7

Türkçe Sözlük (1998), Türk Dil Kurumu Yayınları. Türk Tarih Kurumu Basımevi. 9. Baskı. Ankara

WILKINS, D.A. (1976), *National Syllabuses*, Oxford University Press.